

***Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy
Staszów na lata 2021 – 2026***

Staszów 2021

Spis treści:

Wstęp.....	6
I. Podstawy formalne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów.....	8
I.1. Dokumenty europejskie.....	8
I.2. Dokumenty krajowe.....	8
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	9
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Staszów.	10
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Staszów.....	10
II.2. Ludność gminy Staszów.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców gminy Staszów – środowisko naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.....	15
III.1. Środowisko naturalne gminy Staszów.....	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe gminy Staszów.....	17
III.3. Kultura, turystyka i sport w gminie Staszów.....	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura komunikacyjna gminy Staszów.....	26
III.5. Usługi publiczne na terenie gminy Staszów (oświata, służba zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, organizacje społeczne).....	29
III.6. Sytuacja gospodarcza w gminie Staszów.....	39
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	42
IV.1. Ubóstwo.....	42
IV.2. Niepełnosprawność.....	44
IV.3. Długotrwała lub ciężka choroba.....	45
IV.4. Bezrobocie.....	46
IV.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	47

<i>IV.6. Uzależnienia.....</i>	<i>48</i>
<i>IV.7. Przemoc w rodzinie.....</i>	<i>49</i>
<i>IV.8. Problemy ludzi starszych.....</i>	<i>51</i>
<i>IV.9. Pandemia Covid-19 – wpływ pandemii na sytuację społeczno-gospodarczą w gminie Staszów.....</i>	<i>52</i>

V. Pomoc społeczna w gminie Staszów. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie... 54

<i>V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Staszów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....</i>	<i>57</i>
<i>V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.....</i>	<i>58</i>
<i>V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych przez OPS w Staszowie.....</i>	<i>64</i>
<i>V.4. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Staszów.....</i>	<i>68</i>

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Staszów. Wyniki badań..... 70

<i>VI.1. Ocena warunków życia w gminie Staszów.</i>	<i>71</i>
<i>VI.2. Ocena warunków życia w gminie Staszów pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....</i>	<i>72</i>
<i>VI.3. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.</i>	<i>73</i>
<i>VI.4. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.....</i>	<i>74</i>
<i>VI.5. Problemy rodzin z dziećmi w gminie Staszów.....</i>	<i>76</i>
<i>VI.6. Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Staszów.</i>	<i>78</i>
<i>VI.7. Problemy osób starszych w gminie Staszów.....</i>	<i>79</i>
<i>VI.8. Problemy dzieci i młodzieży w gminie Staszów.....</i>	<i>80</i>
<i>VI.9. Problem uzależnień na terenie gminy Staszów.</i>	<i>82</i>

VI.10. Dynamika zachowań alkoholowych i zażywania narkotyków w ostatniej dekadzie na terenie gminy Staszów oraz zmiana konsumpcji alkoholu.....	82
VI.11. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.....	84
VI.12. Sprawcy przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.....	84
VI.13. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.....	86
VI.14. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.....	86
VI.15. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.....	88
VI.16. Doświadczenie przemocy.....	90
VI.17. Stereotypy na temat przemocy.....	91
VI.18. Znajomość instytucjonalnych form wsparcia dla ofiar przemocy na terenie gminy Staszów.....	92

VII. Diagnoza zjawiska uzależnień, przemocy i innych problemów społecznych w ujęciu uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów. Wyniki badań..... 95

VII. 1. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.....	96
VII.2. Agresja w szkole.....	96
VII.3. Środki prewencyjne podejmowane przez szkoły w celu zapobiegania zachowaniom agresywnym.....	100
VII.4. Zjawisko przemocy poza terenem szkoły.....	100
VII.5. Zjawisko cyberprzemocy.....	102
VII.6. Formy spędzania czasu wolnego.....	104
VII.7. Palenie papierosów.....	109
VII.8. Spożywanie napojów alkoholowych.....	111
VII.9. Narkotyki.....	114

VIII. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów..... 115

IX. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026..... 118

IX.1. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026.....	128
--	-----

<i>IX.2. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026.</i>	<i>139</i>
<i>IX. 3. Źródła finansowania.....</i>	<i>141</i>
<i>Spis wykresów:</i>	<i>146</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>149</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Wskazuje ona priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i je zminimalizować. Zdiagnozowanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami, jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Badania przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Staszów oraz uczniów klas 7-8 szkół podstawowych oraz klas 1-3 szkół ponadpodstawowych, a także analizy przeprowadzone w ramach niniejszej strategii stanowiły punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz do niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom. Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego, implikuje szereg innych. Przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne, jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich powstania. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja powyższych celów, w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, niedostosowanie społeczne,

- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2020 poz. 1876). *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 - 2026* składa się z czterech zasadniczych części:

- Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie i ludności.
- W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.
- Trzecia część prezentuje wyniki badań, które ukazują opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w gminie Staszów.
- Czwarta część przedstawia wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych oraz klas 1-3 szkół ponadpodstawowych. Badania dotyczyły analizy między innymi takich zjawisk jak przemoc i uzależnienia.
- Piąta część - programowa określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026* są zgodne i skorelowane z dokumentami na poziomie Unii Europejskiej, Kraju oraz na poziomie Regionalnym i Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

I.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia „Europa 2020”. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, który wskazuje na konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

I.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030 +.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2016-2025
- ✓ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 - 2022

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Staszów.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Staszów.

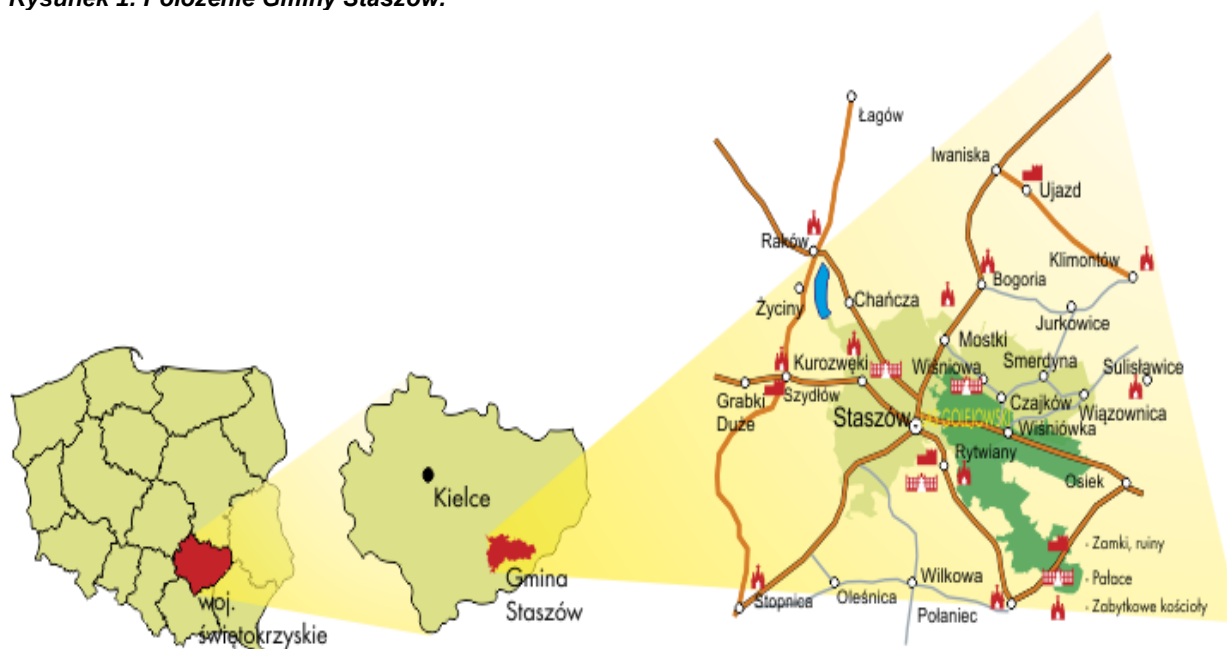
Staszów jest gminą miejsko-wiejską, leżącą w powiecie staszowskim, zajmuje powierzchnię 228 km², co stanowi ponad 24% powierzchni powiatu. Dogodne położenie geograficzne wpływa pozytywnie na możliwość jej rozwoju. Miasto i Gmina Staszów leży na Wyżynie Kielecko-Sandomierskiej, nad rzeką Czarną Staszowską w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, na pograniczu Gór Świętokrzyskich, Sandomierszczyzny i Ponidzia. Gmina Staszów jest największą w powiecie staszowskim, a w skład jej wchodzi 35 sołectw (Czajków Południowy, Czajków Północny, Czernica, Dobra, Gaj Konieńskości, Grzybów, Jasień, Kopanina, Konieńskości, Kurozwęki, Krzywółecz, Krzczonowice, Lenartowice, Łaziska, Łukawica, Mostki, Niemścice, Oględów, Poddębówiec, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Smerdyna, Stefanówek, Sztombergi, Wiązownica Duża, Wiązownica-Kolonia, Wiązownica Mała, Wiśniowa, Wiśniowa Poduchowna, Wola Osowa, Wola Wiśniowska, Wólka Żabna, Zagrody oraz Ziemblisce). Miasto Staszów stanowi centrum administracyjne powiatu staszowskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, prokuratury rejonowej, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

Gmina miejsko – wiejska Staszów położona jest w odległości 54 km od Kielc i 120 km od Krakowa. Przez gminę Staszów przebiegają drogi wojewódzkie: 764 (Kielce - Staszów - Połaniec), 757 (Opatów - Staszów - Stopnica) i 765 (Chmielnik - Staszów - Osiek).

Gminami sąsiadującymi ze Staszowem są:

- ✓ od wschodu: gminy Osiek (z powiatu staszowskiego) i Klimontów (z powiatu sandomierskiego),
- ✓ od południa: gmina Rytwiany (z powiatu staszowskiego),
- ✓ od zachodu: gminy Szydłów (z powiatu staszowskiego) i Tuczępy (z powiatu buskiego),
- ✓ od północy: gminy Bogoria (z powiatu staszowskiego) i Raków (z powiatu ziemskiego kieleckiego).

Rysunek 1. Położenie Gminy Staszów.

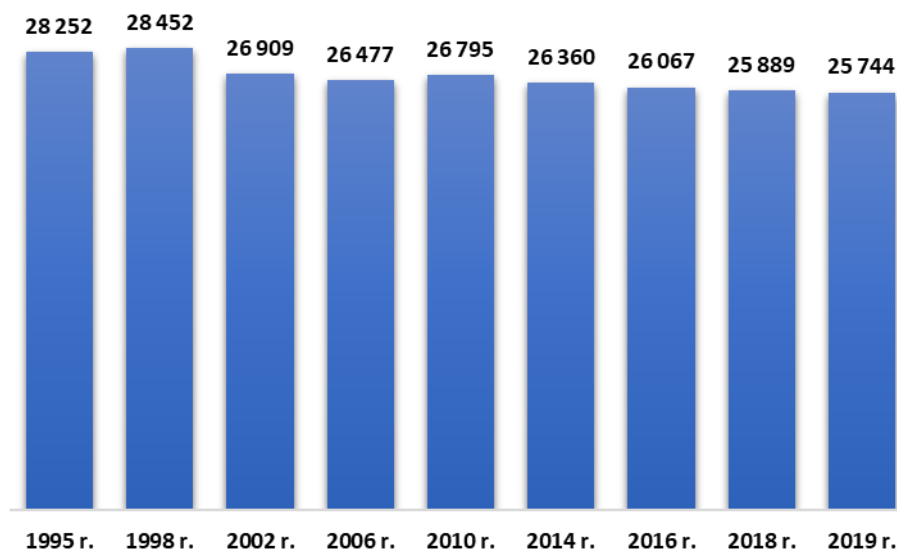

II.2. Ludność gminy Staszów.

Na koniec roku 2019 gminę Staszów zamieszkiwało 25 744 mieszkańców, z czego miasto Staszów liczyło 14 755 mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2018 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 145 osób. W gminie Staszów rośnie liczba urodzeń (z 212 w roku 2018 do 247 w roku 2019). Zmniejsza się natomiast liczba zgonów (z 262 w roku 2018 do 258 w roku 2019). Do najliczniejszych miejscowości w gminie Staszów należą: Wiązownica Duża – 742 mieszkańców, Smerdyna – 735 mieszkańców, Koniemłoty – 706 mieszkańców, Kurozwęki – 660 mieszkańców i Wiśniowa – 595 mieszkańców. Miasto Staszów na koniec 2019 roku zamieszkiwało 14 755 osób (14 905 w 2018 roku). Najwięcej osób mieszka na ulicach: Jana Pawła II (1605 zameldowań na pobyt stały), Adama Mickiewicza (1250 osoby), Hugo Kołłątaja (1216 osoby) i Jana Kilińskiego (888 osób). Wśród ogólnej populacji gminy Staszów przeważają kobiety. W roku 2019 stanowiły one 51,1% populacji (13 156 osób), przy 48,9% mężczyzn (12 588 osób).

Według danych statystycznych liczba ludności od na przestrzeni ostatnich trzech lat ulega systematycznemu spadkowi. Zmniejszenie liczby ludności w gminie Staszów związane jest ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Staszów na przestrzeni lat 1995 – 2019 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie).

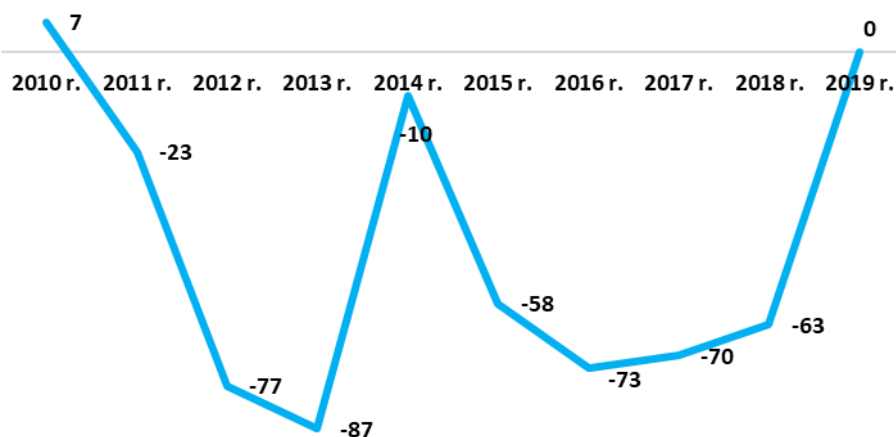
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Staszów nie różni się znacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego województwa świętokrzyskiego. Struktura mieszkańców gminy Staszów z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 59,8% udział osób w wieku produkcyjnym, 16,3% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 23,9% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki w zakresie grup funkcjonalnych w gminie Staszów oraz w województwie świętokrzyskim są podobne.

Tabela 1. Ludność gminy Staszów oraz województwa świętokrzyskiego według kategorii na koniec 2019 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Staszów	Województwo świętokrzyskie
w wieku przedprodukcyjnym	16,3%	16,5%
w wieku produkcyjnym	59,8%	59,9%
w wieku poprodukcyjnym	23,9%	23,6%

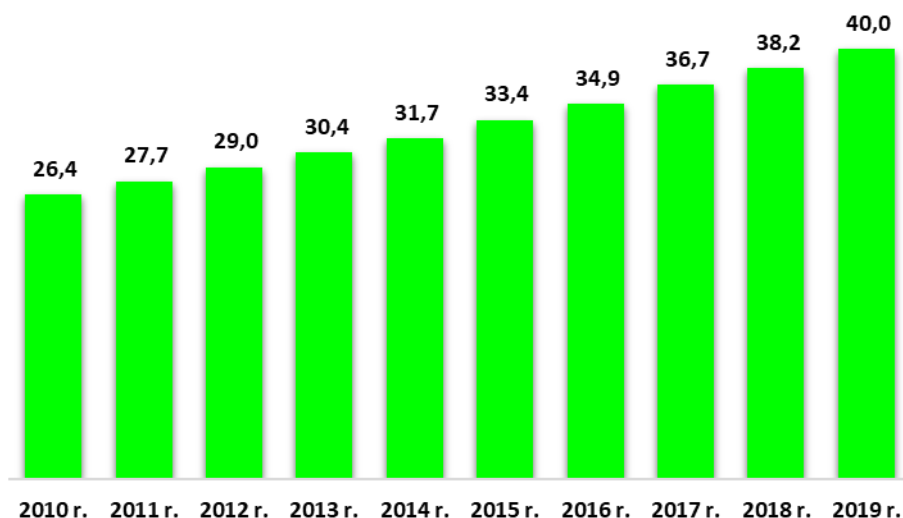
Przyrost naturalny w ostatnim dziesięcioleciu w gminie Staszów jest ujemny - notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin wśród mieszkańców gminy Staszów.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w gminie Staszów w latach 2010 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku emerytalnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika w gminie Staszów stopniowo wzrasta, osiągając w 2019 roku 40,0 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto także zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Staszów jest nieznacznie wyższy niż w województwie świętokrzyskim, który wynosił w 2019 roku 39,5.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Staszów w latach 2010-2019. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

W 2019 roku saldo migracji wewnętrznych dla gminy Staszów było ujemne i wyniosło (-100). Więcej mieszkańców wyprowadza się z gminy Staszów. W tym samym okresie zanotowano dodatnie saldo migracji zagranicznych.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2016 r.	-55
2017 r.	-125
2018 r.	-90
2019 r.	-100

Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2016 r.	8
2017 r.	2
2018 r.	4
2019 r.	9

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców gminy Staszów – środowisko naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne gminy Staszów.

Gmina Staszów posiada dobre warunki środowiskowe. Sprzyjają one występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt. Na terenie gminy Staszów znajdują się trzy obszary chronione: Kras Staszowski (Natura 2000), Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Golejów i Jeleniowsko - Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Kras Staszowski (Natura 2000) to obszar składający się z kilku fragmentów o różnym charakterze. Na wschód od Staszowa znajduje się kompleks leśny z licznymi lejkami i misami krasowymi. Wskutek gromadzenia się wody wytworzyły się tu różnego typu torfowiska. Po wielowiekowym wydobywaniu torfu na skalę przemysłową wykształciły się liczne jeziora o stosunkowo czystej wodzie z niewielką domieszką związków siarki. Podlegają obecnie wtórnej sukcesji. Zachodni fragment stanowi olbrzymi kompleks stawów rybnych wraz z rezerwatem przyrody - Dzikie Stawy. Stawy porozdzielane licznymi groblami są miejscem o dużej bioróżnorodności. Część południowo - wschodnia to głównie strumień bez nazwy oraz fragmenty lasów mieszanych z nielicznymi jeziorami krasowymi. Dolina cieków poprzecinana jest licznymi dopływami częściowo zmeliorowanymi. Jest to obszar występowania lasów liściastych, borów, w tym borów mieszanych oraz siedlisk wodno-błotnych powstałych w lejках krasowych. Obecność lejków krasowych i związana z nimi szata roślinna jest najcenniejszą wartością przyrodniczą tego regionu. Lejki są jednocześnie świetnym kalendarium historii szaty roślinnej panującej w okresie holoceni. Obszar obejmuje naturalne typy siedlisk oraz gatunki chronione i zagrożone w skali regionu i kraju. Stwierdzono występowanie aż 12 typów siedlisk przyrodniczych. Północno – zachodnia część obszaru Kras Staszowski, znajduje się na terenie miasta i gminy Staszów. Powierzchnia obszaru to ok. 2000 hektarów.

Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Golejów. Usytuowany jest na obrzeżach miasta i obejmuje obszar o powierzchni 1,4 hektara. Zespół składa się ze starodrzewia sosnowo - dębowego, który jest elementem dawnych naturalnych lasów. Znajdujące się tutaj dęby mają

140-150 lat i osiągają wysokość do 24 metrów.

Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest pomiędzy dolinami Koprzywianki i Czarnej. Obejmuje wschodni kraniec Gór Świętokrzyskich, Pogórza Szydłowskiego i Niecki Połanieckiej. Jest to obszar o bardzo urozmaiconej rzeźbie i silnie zalesiony. Wśród lasów dominują tu bory sosnowe, bory mieszane, bory trzcinnikowe, łągi subkontynentalne oraz bory mieszane świeże przechodzące w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę. Ponadto występują bory i lasy wilgotne – olsy. Wśród roślinności leśnej zdecydowanie przeważa sosna, a uzupełnieniem są dęby, brzozy, jodły, modrzew, olcha, buk. W wilgotnych dnach dolin rzek, cieków i oczek wodnych występują bogate florystyczne zespoły roślinności szuwarowo - bagiennej, łąkowo - bagiennej i bagienno – torfowiskowej z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i ptaków. W zasięgu Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajduje się północna część gminy Staszów, a powierzchnia obszaru wynosi ok. 7690 hektarów. Na terenie gminy Staszów zlokalizowane są 22 pomniki przyrody.

Staszów jest miejscem bogatym w tereny zielone, których procentowe zagospodarowanie z roku na rok się zwiększa.

Parki na terenie miasta:

- ✓ Park Legionów – zabytkowy park z XIX w., założony w 1886 r., położony nad brzegiem Czarnej Staszowskiej przy ulicy Parkowej, między Starym Miastem, osiedlem Oględowska a Staszówkiem.
- ✓ Park Miejski im. Górników Siarkowych – park rekreacyjno-sportowy położony między osiedlem Ogrody a osiedlem Wschód.
- ✓ Park Zalew nad Czarną - teren między rzeką Czarną Staszowską, kanałem młyńskim, a ul. Piłsudskiego i budynkiem Strażnicy Państwowej Straży Pożarnej.
- ✓ Park im. Adama Bienia - położony jest między Starym Miastem, a Osiedlem Północ.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe gminy Staszów.

Nazwa Staszowa pochodzi od imienia Stanisław. W XIII-XIV wieku imię to miało zdrobniałą formę „Stasz”. Uważa się, że nazwa całej osady mogła pochodzić od imienia jej pierwszego właściciela, którym według wzmianek w źródłach historycznych z 1345 r. był Stasz Kmiotko. Staszów uzyskał prawa miejskie w 1525 roku od króla Zygmunta I Starego dzięki staraniom właściciela miasta wojewody sieradzkiego Hieronima Łaskiego. Największy rozwój miasto zawdzięcza księciu Augustowi Aleksandrowi Czartoryskiemu, właścicielowi Staszowa w latach 1731-1778. Wybudował on w mieście trzy manufaktury, szabelnię, hamernię miedzi, wytwórnię sukna, ukończył budowę ratusza oraz przyczynił się do wybudowania murowanych kamienic. Równocześnie z ożywieniem gospodarczym miasta doszło do wzrostu zamożności jego mieszkańców. W latach 1786-87 Staszów posiadał blisko 300 domów mieszkalnych, w tym 31 murowanych. W mieście czynnych było 14 sklepów z zagranicznymi towarami oraz wiele drobnych kramów. Ludność miasta wynosiła ok. 2.500 mieszkańców. Rozbiory Polski i związane z nimi wojny przyczyniły się do upadku gospodarczego miasta. W 1795 roku wskutek trzeciego rozbioru Polski Staszów trafił do zaboru austriackiego – Galicji Zachodniej, a w 1809 roku w wyniku wojny z Austrią miasto znalazło się w granicach Księstwa Warszawskiego i po raz pierwszy zostało miastem powiatowym w departamencie radomskim. Tędy w latach powstań 1794, 1830 i 1863 wiodły szlaki bojowe. W 1848 roku, właściciel miasta hrabia Adam Potocki zniósł pańszczyznę i oczynszował włościan. W 1863 roku, podczas powstania styczniowego, w bitwie pod Staszowem powstańcy pokonali Rosjan. W październiku 1866 roku Staszów przestał być miastem prywatnym. Na początku samodzielnych rządów miasto nie miało dobrych warunków do dalszego rozwoju. Upadł przemysł, nie funkcjonowała manufaktura. W 1886 roku założono ogród miejski na brzegu rzeki, funkcjonujący do dnia dzisiejszego, a liczba mieszkańców przekroczyła 8 tysięcy, z czego większość stanowili Żydzi. W 1888 roku w Staszowie gościł wielokrotnie Stefan Żeromski, który przebywał w Kurozwękach. Na przełomie XIX i XX wieku Staszów przekształcił się w ośrodek rolniczo-usługowy, nastąpiło ożywienie gospodarcze miasta. Oddany został do użytku browar, dwie fabryki sody, dwa młyny wodne oraz fabryka papieru. Pracę rozpoczęła również drukarnia. Znaczenia nabrało rzemiosło; w tym czasie w mieście działało blisko 200 rzemieślników różnej specjalności. Funkcjonowało 120 sklepów. W 1900 roku utworzono w mieście Ochotniczą Straż Pożarną, w 1917 roku otwarto pierwsze kino, a rok później utworzono Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Humanistyczne. W mieście

kwitło życie kulturalne i sportowe. Działały kluby sportowe: żydowski Błyskawica”, później „Hakoah” oraz polski przy Gimnazjum. Od 1930 roku w Staszowie działało Towarzystwo Dramatyczne „Fredreum”, które w ciągu niespełna 10 lat swojej działalności wystawiło blisko 30 premier. Po zakończeniu I wojny światowej Staszów administracyjnie wchodził w skład powiatu sandomierskiego w województwie kieleckim, a w 1919 roku pierwszy raz po odzyskaniu niepodległości wybrano Radę Miejską. W okresie dwudziestolecia międzywojennego pozostał ośrodkiem handlu i drobnego rzemiosła, głównie szewstwa. U progu II wojny światowej Staszów liczył 9.706 mieszkańców. Wskutek działań wojennych miasto uległo poważnemu zniszczeniu, a blisko 6-cio tysięcy żydowska została zgładzona. Miasto straciło wtedy ponad połowę mieszkańców. W sierpniu 1944 roku w bombardowaniu lotniczym zniszczeniu uległo 80% zabudowy miasta, w tym zabytkowy kościół Ducha Świętego w Staszowie. W czasie wojny działały w okolicach oddziały partyzanckie „Jędrusiów”, AK i BCh. Wiosną 1945 roku w mieście rozpoczęła działalność Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa oraz Spółdzielnia Szewców i Cholewkarzy „Lech”. W kwietniu pracę rozpoczęły staszowskie szkoły podstawowe, w 1946 roku utworzono Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska – Staszów”, wznowił swoją działalność chór „Lutnia”. W pierwszym dziesięcioleciu po wojnie głównym zajęciem mieszkańców Staszowa pozostawał handel i drobne rzemiosło. Na początku 1948 roku w mieście działało 120 prywatnych sklepów, z czasem ich liczba systematycznie malała. Uspołecznienie środków produkcji w 1950 roku i likwidacja prywatnego handlu doprowadziły do stagnacji w życiu Staszowa. Miasto zaczęło się rozwijać w latach sześćdziesiątych dzięki odkryciu złóż siarki. Poprawiały się ekonomiczne warunki życia mieszkańców miasta. Poprawiono w tym czasie stan dróg, przebudowano Rynek, założono wodociągi i kanalizację. Powstała Spółdzielnia Remontowo-Budowlana „Budomont”, Rejon Energetyczny, Spółdzielnia Mieszkaniowa, a wraz z nią nowe osiedla mieszkaniowe. W 1967 roku powołano do życia Powiatowy Dom Kultury. W styczniu 1970 roku powstał Oddział PKS. Dworzec PKS mieścił się wówczas na Rynku skąd na początku lat siedemdziesiątych został przeniesiony na plac przy ulicy Świerczewskiego. W związku ze zwiększonymi zadaniami staszowskiego oddziału oraz z rozbudową taboru, oddano w 1980 roku nowy dworzec autobusowy mieszczący się przy ulicy Krakowskiej. W październiku 1970 roku oddano do użytku nowoczesną przychodnię rejonową mieszczącą się przy ul. Wschodniej. W styczniu 1972 roku otwarto Zakład Przemysłu Odzieżowego „Vistula”. W 1975 roku w dzielnicy Golejów otwarto nowoczesny szpital, w którym zatrudnienie znalazło blisko 50 lekarzy i ponad 300 osób średniego

personelu. W wyniku reformy administracyjnej kraju w 1975 roku Staszów przestał być miastem powiatowym i wszedł w skład nowo utworzonego województwa tarnobrzckiego, w którym jako miasto- gmina zajmował czwarte miejsce pod względem zaludnienia. W październiku 1976 roku Staszów przekroczył 11 tysięcy mieszkańców. W sierpniu 1982 roku z inicjatywy księdza Henryka Kozakiewicza rozpoczęto budowę kościoła pw. Ducha Św. W kwietniu 1984 roku odnowiono Ratusz, a na osiedlu „Wschód” oddano do użytku pierwszy wielorodzinny budynek spółdzielczy. Staszów w tym okresie liczył już 14,6 tysiąca mieszkańców. W 1991 roku rozpoczął swoją działalność na osiedlu „Wschód” Bank Depozytowo- Kredytowy. Oddano również do użytku nowoczesny hotel „Gwarek” mieszczący się w Rynku. W październiku tego roku w bloku przy ulicy Jana Pawła II otwarto Muzeum Ziemi Staszowskiej. Kolejna stymulacja rozwoju przypadła na rok 1971 dzięki budowie elektrowni w Połańcu. W kwietniu 1995 roku uroczyste obchodzono 470-lecie nadania praw miejskich dla Staszowa. W styczniu 1999 roku, w wyniku wprowadzonej ponownie reformy administracyjnej kraju, zlikwidowano dotychczasowe 49 województw, a w ich miejsce utworzono 16 nowych. Powołano również do życia nowe jednostki administracyjne – powiaty. Staszów stał się stolicą powiatu i wszedł w skład województwa świętokrzyskiego. W związku z reformą oświaty w 1999 roku w Staszowie powstały dwa gimnazja, a w 2006 roku trzecie gimnazjum zostało utworzone w Czajkowie. W lipcu 2001 roku miasto nawiedziła powódź, w wyniku której poniosło ono olbrzymie straty. Od 2009 roku w Staszowie działał Zamiejscowy Ośrodek Kształcenia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (wcześniej, od października 1992 roku, funkcjonował on jako zamiejscowy Wydział Zarządzania i Administracji, Ośrodek Kształcenia w Staszowie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach). W maju 2011 roku, na mocy specjalnego dekretu ordynariusza sandomierskiego ks. bpa Krzysztofa Nitkiewicza, wybudowany na nowo w 1996 roku kościół pw. Ducha Świętego został podniesiony do rangi Diecezjalnego Sanktuarium Błogosławionego Jana Pawła II. W kwietniu 2015 roku odbyły się uroczystości 490-lecia nadania praw miejskich dla Staszowa.

Mimo, iż Staszów doświadczył w swojej historii wielu zniszczeń, zarówno wskutek pożarów, jak i walk prowadzonych podczas wojen, to do czasów obecnych zachowały się na jego terenie dość liczne zabytkowe i ciekawe obiekty architektoniczne. Do najważniejszych z nich należą: wybudowany w 1342 roku w stylu gotyckim i przebudowany w XVII wieku Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja, Kaplica Matki Boskiej Różańcowej, ufundowana przez

Tęczyńskich w 1613 roku, dzwonnica i plebania przy kościele pw. Św. Bartłomieja z 1825 roku, zabytkowy Rynek będący centrum Starego Miasta o układzie szachownicowym; na środku Rynku stoi wybudowany w 1738 roku Ratusz w stylu klasycystycznym z wieżyczką zegarową, kamienice wokół Rynku z XVIII wieku z charakterystycznymi arkadowymi bramami, parterowe domy z początku XIX wieku wzdłuż ulic: Kościelnej, Wschodniej, Krakowskiej i Parkowej, kapliczka z 1848 roku przy ulicy Opatowskiej, wzniesiona na dawnym kurhanie oraz Dworek Myśliwski z końca XIX wieku przy ulicy Krakowskiej.

III.3. Kultura, turystyka i sport w gminie Staszów.

Kultura

Działalność kulturalną na terenie Gminy Staszów prowadzi **Staszowski Ośrodek Kultury**. Staszowski Ośrodek Kultury prowadzi działalność edukacyjną w zakresie kultury w różnych formach i w różnych dziedzinach, m. in. poprzez edukację indywidualną, spotkania, koncerty, wystawy, wernisaże, prelekcje, zajęcia rękodzielnicze itp. Działalność instytucji skupia się przede wszystkim na kulturze, jednakże w ramach pożytecznego gospodarowania czasu wolnego podejmowane są działania także w innych dziedzinach.

Kluby, sekcje i zespoły działające w ramach SOK:

Kluby:

- ✓ Klub Tańca Towarzyskiego „Flesz”,
- ✓ Klub Tańca Nowoczesnego,
- ✓ Klub aerobik,
- ✓ Klub Piosenki RYTM.

Sekcje:

- ✓ sekcja plastyczna,
- ✓ sekcja historyczna,
- ✓ sekcja kabaretowa.

Zespoły:

- ✓ Zespół instrumentalny MUSIC PARK 6,
- ✓ Zespół bębniarski,
- ✓ Zespół bluesowy,
- ✓ Zespół rockowy,

- ✓ Kapela Estradowa ZIEMIA STASZOWSKA,
- ✓ Teatr SYRENA.

Podmioty realizujące zadania z zakresu upowszechniania kultury, we współpracy ze Staszowskim Ośrodkiem Kultury:

- ✓ Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych „Talent”,
- ✓ Klub Gier Fabularnych ARCANUM,
- ✓ Związek Strzelecki „Strzelec”,

Funkcjonujące w roku 2019 roku oddziały:

- ✓ Izba Tradycji Regionalnej - Muzeum Ziemi Staszowskiej. W 2019 roku siedziba Muzeum mieściła się w budynku Zespołu Placówek Oświatowych nr 1 w Staszowie. Docelowo, siedzibą Izby Tradycji Regionalnej - Muzeum Ziemi Staszowskiej będzie budynek Ratusza, którego pomieszczenia w 2019 roku poddano odnowieniu. Są one przygotowywane do przeniesienia zbiorów muzeum i ekspozycji eksponatów.
- ✓ świetlice wiejskie w: Jasieniu, Smerdynie i Oględowie.

Regionalna Izba Tradycji - Muzeum Ziemi Staszowskiej Instytucja, nad którą opiekę sprawuje Staszowski Ośrodek Kultury. Muzeum gromadzi, opracowuje i upowszechnia zbiory kultury materialnej, dzieł sztuki oraz dokumenty dotyczące historii i teraźniejszości Staszowa i okolic. Muzeum Ziemi Staszowskiej posiada szereg stałych ekspozycji: malarstwo i rzeźba twórców staszowskich, geologia ziemi staszowskiej, rzemiosło staszowskie. W skład zbiorów placówki wchodzi eksponaty związane z historią Staszowa i okolic.

Izba Pamięci Hugona Kołłątaja w Wiśniowej. Została utworzona w 1967 roku w pałacu w Wiśniowej. Do śmierci (grudzień 1984 r.) opiekował się nią Jan Henryk Góral. Ekspozycja poświęcona jest życiu i działalności ks. Hugona Kołłątaja oraz jemu współczesnych. W zbiorach znajdują się obrazy, książki, fotografie i fotokopie.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Staszów

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Staszowie służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwojowi kultury. Swoim

zasięgiem obejmuje miasto i gminę Staszów. Główna siedziba biblioteki znajduje się przy ul. Szkolnej 14.

Filie:

- ✓ Filia biblioteczna w Kurozwękach, ul. Szydłowska 9 (w budynku Szkoły Podstawowej),
- ✓ Filia biblioteczna w Koniemłotach, ul. Staszowska 7 (w budynku Szkoły Podstawowej),
- ✓ Filia biblioteczna w Sztombergach, z siedzibą w Mostkach (w budynku Szkoły Podstawowej, Mostki 56),
- ✓ Filia biblioteczna w Wiśniowej, Wiśniowa 111 (w budynku Pałacu),
- ✓ Filia biblioteczna w Wiązownicy, Wiązownica-Kolonia 96A.

W 2019 roku zarejestrowano 4 331 użytkowników. Ogółem w wypożyczalniach i czytelnich udostępniono 95 371 woluminów książek, czasopism i audiobooków oraz zanotowano 78 503 odwiedzin.

Biblioteka w Staszowie wraz z filiami prowadzi szeroko pojętą działalność kulturalno – oświatową poprzez organizowanie różnych form pracy m. in.: spotkań autorskich, zajęć plastycznych, konkursów, wystaw, lekcji bibliotecznych oraz innych imprez bibliotecznych, w których w 2019 roku uczestniczyło ponad 8 tysięcy osób.

W gminie Staszów **działa 16 świetlic dla dzieci i młodzieży**. Jednostki prowadzone są przez **Placówkę Wsparcia Dziennego "Jutrzenka"** oraz **Staszowski Ośrodek Kultury**. Celem działalności wszystkich świetlic jest zagospodarowanie wolnego czasu najmłodszych. Świetlice organizują zajęcia, których celem jest m.in.: kształtowanie postaw patriotycznych i prozdrowotnych, pomoc w odrabianiu lekcji, kształtowanie umiejętności manualnych, poznawanie najbliższej okolicy, naukę współdziałania i współpracy w grupie, rozwijanie sprawności fizycznej, rozwijanie zainteresowań i zdolności, kultywowanie tradycji ludowych, wpajanie pozytywnych zasad dobrego wychowania i pogłębianie więzi rodzinnych. Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Staszów, a w jej skład wchodzi filie działające na terenie całej gminy. Głównym celem „Jutrzenek” jest wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej. Ponadto ośrodek zapewnia wsparcie w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Na terenie gminy Staszów funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego - Świetlica "Jutrzenka" z 13 filiami. Filie Placówki Znajdują się w miejscowościach: Czajków Południowy, Dobra, Grzybów, Kurozwęki, Łukawica, Niemścice, Krzywołęcz, Sielec, Wiązownica-Kolonia, Wola Osowa, Wólka Żabna oraz Staszów (przy ul. Szkolnej i ul. Jana Pawła II. „Jutrzenki” oferują bezpłatny i bogaty program warsztatów edukacyjnych, sportowych, artystycznych oraz profilaktycznych i socjoterapeutycznych. Ze świetlic korzysta regularnie ok. 200 dzieci w wieku od 7 do 15 lat. Atrakcyjność gwarantuje wykwalifikowana kadra, która w kreatywny sposób podejmuje działania na rzecz wychowanków. Na terenie gminy Staszów działają również trzy świetlice wiejskie, które są oddziałami Staszowskiego Ośrodka Kultury. Placówki znajdują się w Jasieniu, Oględowie i Smerdynie. Świetlice wiejskie są placówkami organizującymi czas wolny dla dzieci i młodzieży oraz miejscem spotkań i zebrań starszych mieszkańców wsi.

Turystyka:

Gmina Staszów jest ciekawym, pod względem turystycznym, miejscem na mapie województwa świętokrzyskiego. Wśród perełek znajdziemy zabytkowe kościoły, na czele z Kościołem pw. św. Bartłomieja w Staszowie i pałace – jak Zespół Pałacowy w Kurozwękach. Obszar gminy pełen jest również wyjątkowo urokliwej i unikalnej flory i fauny, a także miejsc do wypoczynku na świeżym powietrzu. Najpopularniejszą atrakcją turystyczną okolic Staszowa, jest Zespół Pałacowy w Kurozwękach. Przyciąga on turystów nie tylko zabytkowymi obiektami należącymi do rodu Popielów, ale także największym w Polsce labiryntem wykonanym w polu kukurydzy, stadem bizonów amerykańskich, turopodobnych krów, a także mini zoo z licznymi zwierzętami. W kompleksie turystycznym znajdują się również miejsca noclegowe, punkty gastronomiczne, jest możliwość skorzystania z przejażdżki konnej, safari pomiędzy bizonami i wielu innych ciekawych atrakcji. Organizowane są wydarzenia plenerowe. Gmina Staszów jest właścicielem pałacu w Wiśniowej, związanego niegdyś m.in. z rodem Kołłątajów. W 2019 roku wykonano prace renowacyjne. Inwestycja objęła nie tylko odnowienie fasady budynku czy wykonanie nowego pokrycia dachowego, ale również zabezpieczenie murów przed niszczącym działaniem wody. Dzięki temu obiekt zyskał blask i na nowo stał się przyciągającym uwagę zabytkiem na mapie gminy Staszów. Wśród wartych uwagi miejsc na mapie Staszowa i okolic jest także Pałac Dzięki, znajdujący się w Wiązownicy-Kolonii. Obiekt jest

w posiadaniu osoby prywatnej. Pod względem przyrodniczym i wypoczynkowym najpopularniejszym miejscem na terenie gminy Staszów jest kompleks leśny Golejów, z położoną wśród lasów plażą i ośrodkami wypoczynkowymi. W 2019 roku gmina Staszów pozyskała ponad 2,5 miliona złotych na tzw. małą rewitalizację Golejowa. Inwestycja w Golejowie będzie pierwszym etapem rewitalizacji tego urokliwego miejsca. Główny nacisk położony zostanie na poprawę stanu jezior, dlatego zostaną one poddane odmulaniu. Dzięki oczyszczeniu radykalnie poprawi się czystość wody. Procesowi odmulania zostaną poddane również kanały łączące poszczególne jeziorka. W ramach projektu zostaną również wymienione pomosty, natomiast plaża zostanie oczyszczona i powiększona. Region obfituje w zabytki. Najcenniejszym z nich jest kościół pw. św. Bartłomieja w Staszowie. Znajduje się w nim niezwykle urokliwa kaplica Tęczyńskich. Kościoły: pw. WMB i św. Augustyna w Kurozwękach z XV wieku, pw. Wniebowzięcia NMP w Koniemłotach z XVII w., pw. św. Michała Archanioła w Wiązownicy-Kolonii z XVII w., oraz pw. Przemienienia Pańskiego w Wiśniowej, gdzie spoczywa serce Hugona Kołłątaja. Na obrzeżu gminy Staszów znajduje się zbiornik zaporowy Chańcza, który jest idealnym miejscem do uprawiania sportów wodnych. Turyści mogą także skorzystać ze szlaków pieszych i rowerowych, a także fragmentu małopolskiej drogi św. Jakuba, która prowadzi aż do Santiago de Compostela w Hiszpanii, oznaczony jest on charakterystycznymi muszelkami, które można napotkać w Smerdynie i Wiśniowej. Obok gminy, przez pobliski Raków przebiega także szlak rowerowy Green Velo. Aby wykorzystać potencjał turystyki rowerowej, gmina Staszów sfinalizowała projekt przebudowy odcinka drogi wojewódzkiej od Staszowa do Rakowa. Dzięki temu istnieje szansa, że powstanie ścieżka rowerowa łącząca Staszów bezpośrednio ze szlakiem Green Velo. Region Staszowski to miejsce idealne do zorganizowania konferencji biznesowej bądź naukowej, lub wyjazdu integracyjnego. Staszów jest doskonałą bazą do odwiedzenia wielu innych, równie ciekawych atrakcji, nie tylko na terenie miasta i gminy Staszów, ale też całego województwa np. Zalewu Chańcza, zamku Krzyżtopór w Ujeździe, Europejskiego Centrum Bajki im. Koziołka Matołka, uzdrowiska Busko-Zdrój, klasztoru na Świętym Krzyżu lub zabytkowego Sandomierza. Gmina Staszów współpracuje z Lokalną Organizacją Turystyczną „Czym Chata Bogata”, Świętokrzyską Regionalną Organizacją Turystyczną oraz Lokalną Grupą Działania Białe Ługi, Kołem Grodzkim PTTK, które promują atrakcje turystyczne regionu. Ponadto w ramach promocji turystycznej w 2019 gmina współorganizowała liczne wydarzenia kulturalne, w tym plenerowe.

Sport:

Staszów to miasto przyjazne dla sportu i bogate w obiekty, na których można go uprawiać. Najważniejszy z nich jest Stadion Miejski, na którym regularnie rozgrywane są mecze piłki nożnej a także prowadzone są zajęcia szkoleniowe sekcji piłkarskich Klubu Sportowego Pogoń Staszów. Obiekt dysponuje dwoma boiskami: ze sztuczną i trawiastą nawierzchnią, profesjonalną infrastrukturą lekkoatletyczną oraz zadaszonymi trybunami dla kibiców. Na Stadionie Miejskim odbywają się ważne imprezy rangi lokalnej, ale także wojewódzkie, a w ostatnich dwóch latach także międzynarodowej.

Jednostki podległe gminie Staszów na koniec 2019 roku dysponowały dwiema halami sportowymi.

- ✓ Hala OSiR, znajduje się w Staszowie przy ul. Mickiewicza, została w 2019 roku poddana modernizacji. Obiekt dysponuje pełnowymiarowym boiskiem do piłki ręcznej oraz umożliwia rozgrywanie meczy siatkówki, koszykówki, badmintonu, itd. W obiekcie znajduje się dobrze wyposażona siłownia (odnowiona i doposażona w ramach modernizacji). Otoczenie hali również sprzyja sportowcom, gdyż znajduje się tam kompleks boisk do sportów plażowych, siłownia zewnętrzna, bieżnia lekkoatletyczna, plac zabaw oraz nieco dalej kompleks Orlik 2012.
- ✓ hala sportowa przy PSP im. Jana Pawła II w Czajkowie.

Na koniec 2019 roku mieszkańcy mogli skorzystać również z wielu innych obiektów sportowo-rekreacyjnych:

- ✓ kompleks sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym im. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie i Szkole Podstawowej nr 2 im. I.J. Paderewskiego w Staszowie,
- ✓ kompleks boisk ze sztuczną nawierzchnią przy PSP nr 1 im. T. Kościuszki w Staszowie (inwestycja zrealizowana w 2019 roku),
- ✓ kort tenisowy przy ul. Langiewicza,
- ✓ osiedlowy plac zabaw i boisko na ul. Jana Pawła II,
- ✓ Otwarta Strefa Aktywności w parku im. Adama Bienia,
- ✓ plac zabaw i boisko do piłki plażowej na terenie parku Zalew nad Czarną,
- ✓ boisko sportowe ze sztuczną nawierzchnią przy Szkole Podstawowej w Kurozwękach.

Bardzo ważnym obiektem o znaczeniu ponadgminnym jest Powiatowe Centrum Sportowe – nowoczesny obiekt, w skład którego wchodzi: hala sportowa wraz z urządzeniami towarzyszącymi, w tym siłownią, salą fitness, salą zapasów, ścianką wspinaczkową, salonem

odnowy biologicznej oraz pływalnią. Powstanie obiektu przyczyniło się do szybkiego rozwoju nowych dyscyplin sportowych jak pływanie i zapasy.

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura komunikacyjna gminy Staszów.

Na terenie gminy infrastruktura budowlana różni się wiekiem, powierzchnią zabudowy, technologią wykonania, przeznaczeniem oraz wynikającą z podstawowych parametrów energochłonnością. Na terenie gminy należy wyróżnić:

- ✓ budynki mieszkalne,
- ✓ obiekty użyteczności publicznej,
- ✓ obiekty pod działalność usługowo-handlową i wytwórczą,
- ✓ obiekty pod działalność rolniczą.

Charakter zabudowy mieszkaniowej jest niejednorodny.

W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Staszów wchodzi lokale mieszkalne, socjalne oraz pomieszczenia tymczasowe położone w budynkach, w których wyodrębniono własność lokali, jak i w budynkach, które w całości stanowią własność Gminy Staszów. Gmina Staszów wynajmuje lokale mieszkalne osobom fizycznym o niskich dochodach, zamieszkujących na terenie Gminy Staszów, które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych.

W skład mieszkaniowego zasobu gminy Staszów na koniec 2019 r. - wchodzi 278 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 10 156,53 m², w tym:

- ✓ 131 lokali mieszkalnych w budynkach stanowiących własność gminy Staszów we Wspólnotach Mieszkaniowych;
- ✓ 110 lokali mieszkalnych w budynkach stanowiących 100% własność gminy Staszów,
- ✓ 37 lokali w budynkach stanowiących współwłasność gminy Staszów i osób prywatnych,
- ✓ 1 lokal chroniony,
- ✓ 1 kontener mieszkalny.

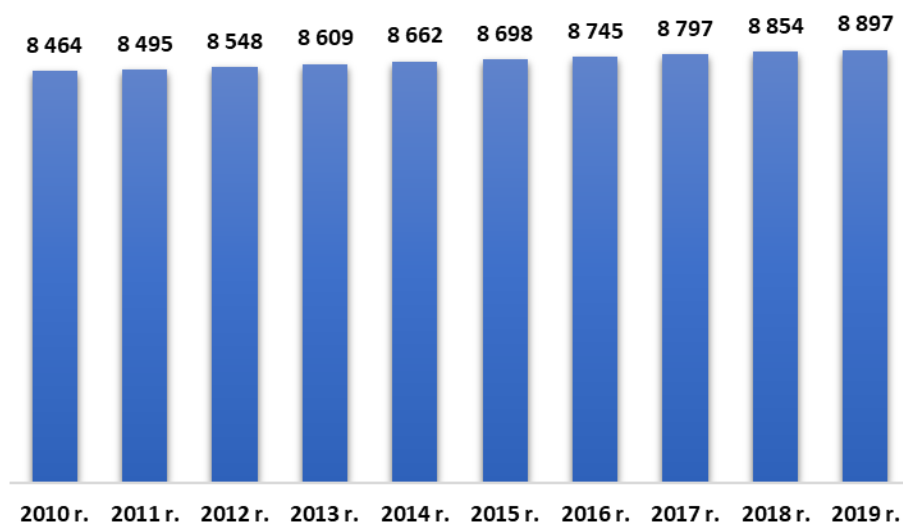
Zasady oraz tryb zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na terenie gminy Staszów reguluje Wieloletni Program Gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Staszów na lata 2018-2022, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Staszowie nr LVII/491/18 z dnia 27 lutego 2018 roku.

Zarządzanie mieszkaniowym zasobem Gminy sprawuje Burmistrz. Wykonanie określonych czynności zarządzania powierzono Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej sp. z o.o. gminy Staszów. Głównym zadaniem w ramach zarządzania jest wykonywanie czynności zmierzających do utrzymania zasobu komunalnego w stanie nie pogorszonym, na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo ludzi i mienia. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2017.1332 z późniejszymi zmianami) w ramach zarządzania przeprowadzane są co najmniej raz na 5 lat kontrole okresowe polegające na sprawdzeniu stanu technicznego oraz określeniu stanu przydatności do użytkowania budynku wraz z urządzeniami i instalacjami. Ponadto wykonywane są coroczne kontrole sprawdzające stan techniczny przewodów kominowych oraz instalacji gazowych. Biorąc pod uwagę fakt rosnącego zapotrzebowania na lokale mieszkalne gmina Staszów podjęła w 2017 roku działania zmierzające do realizacji na terenie Staszowa rządowego programu „Mieszkanie +”. Gmina Staszów w 2019 roku ogłosiła i rozstrzygnęła konkurs na wybór partnera prywatnego do spółki celowej, która w imieniu gminy Staszów zajmie się budową bloków wielorodzinnych w ramach programu „Mieszkanie +”. Partnerem samorządu w realizacji zadania jest Fundusz Sektora Mieszkań dla Rozwoju - Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych z siedzibą w Warszawie.

➤ **Zasoby mieszkaniowe**

W ostatnich latach notuje się systematyczny wzrost budownictwa. Zasoby mieszkaniowe gminy wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2019 roku 8 897 mieszkań, których łączna powierzchnia wynosi 696 880 m². Przeciętna wielkość mieszkania to 78,3 m². W porównaniu do danych z końca 2011 roku liczba mieszkań wzrosła o 433. Jest to o 5,0% mieszkań więcej niż w roku 2011.

Rysunek 5. Liczba mieszkań na terenie gminy Staszów w latach 2011 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).

➤ **Infrastruktura komunikacyjna gminy Staszów.**

Staszów położony jest w odległości 54 km od Kielc, 120 km od Krakowa i ok. 100 km od Rzeszowa. Przez teren gminy przebiegają 3 drogi wojewódzkie: nr 764 Kielce – Staszów – Połaniec, nr 757 Opatów – Staszów – Stopnica oraz nr 765 Chmielnik – Staszów – Osiek. Sieć drogową na terenie gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Ich stan techniczny w zdecydowanej większości jest dobry. Łączna długość dróg gminnych na koniec 2019 roku wynosi 304 km, z czego na terenie miasta wyniosła 54 km. Całkowita długość dróg utwardzonych (asfaltowych i kamiennych) na terenie wiejskim wynosi 250 km.

W Staszowie znajduje się węzeł kolejowy linii normalnotorowych relacji Kielce – elektrownia w Połańcu – Staszów-Chmielów, obsługujący kopalnię siarki w Osieku, oraz towarowa stacja linii szerokotorowej (LHS Sławków Hrubieszów, zapewniająca bezpośrednie połączenie kolejowe przez Ukrainę, Rosję i Kazachstan do stacji Xi'an w Chinach). Przez miasto przebiega również (nieczynna obecnie) linia kolejki wąskotorowej. Na terenie Staszowa od 2012 roku działa sanitarne lądowisko przy ul. 11 Listopada (szpital), a w odległości 20 km na południowy wschód od miasta funkcjonuje śmigłowcowe lądowisko Połaniec (na terenie sąsiedniej gminy Połaniec). Komunikację na terenie gminy zapewniają PKS Staszów Sp. z o.o. oraz przewoźnicy prywatni.

III.5. Usługi publiczne na terenie gminy Staszów (oświata, służba zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, organizacje społeczne)

Oświata w gminie Staszów.

W 2019 roku na terenie miasta i gminy Staszów funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

- ✓ Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. T. Kościuszki i Przedszkole nr 4 im. T. Kościuszki w Staszowie (wraz z funkcjonującymi oddziałami gimnazjalnymi do dnia 31 sierpnia 2019 r.),
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. I. J. Paderewskiego w Staszowie (wraz z funkcjonującymi oddziałami gimnazjalnymi do dnia 31 sierpnia 2019 r.),
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. H. Łaskiego w Staszowie,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Mostkach,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. S. Żeromskiego i Przedszkole w Kurozwękach,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Koniełotach,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” i Przedszkole w Smerdynie,
- ✓ Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiązownicy Dużej,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie (wraz z funkcjonującymi oddziałami gimnazjalnymi do dnia 31 sierpnia 2019 r.),
- ✓ Przedszkole nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie,
- ✓ Przedszkole nr 8 im. J. Ch. Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie,
- ✓ Przedszkole w Wiśniowej prowadzone przez osobę fizyczną.

W ramach ww. struktur funkcjonowało: 9 szkół podstawowych, 3 oddziały gimnazjalne (funkcjonujące do dnia 31 sierpnia 2019 r.), 9 przedszkoli i 2 oddziały przedszkolne.

Nauką we wszystkich jednostkach w 2019 roku objętych było łącznie 3153 uczniów. Ponadto w Staszowie działalność prowadzi Niepubliczne Przedszkole Specjalne "PROMYK

SŁOŃCA" oraz Niepubliczny Specjalny Punkt Przedszkolny Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „My i Świat”. W tych placówkach opieką i nauką zostało objętych 15 dzieci.

Opieka nad dziećmi do lat 3

W ramach sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, na terenie gminy Staszów w 2019 roku funkcjonowały 4 instytucje (2 żłobki i 2 kluby dziecięce). Gmina Staszów zapewniła łącznie 144 miejsca dla dzieci do lat 3; w tym 60 miejsc w klubach dziecięcych oraz 84 miejsca w żłobkach.

- ✓ Żłobek w Staszowie, ul. Kilińskiego 20. Obecnie do placówki uczęszcza 45 dzieci.
- ✓ Żłobek „Świat Dziecka” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17a. Na chwilę obecną do placówki uczęszcza 25 dzieci.
- ✓ Klub Dziecięcy „Wesoły Pajacyk” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17a. Dysponuje 30 miejscami.
- ✓ Klub Dziecięcy „Świat Dziecka” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17 a. Dysponuje 30 miejscami.

Przedszkola

Do przedszkoli publicznych na terenie gminy Staszów w 2019 roku uczęszczało 808 dzieci, w 37 oddziałach, w tym poniżej „0” 524 dzieci w 24 oddziałach i oddziały „0” - 279 dzieci w 13 oddziałach.

- ✓ Przedszkole nr 4 działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki i Przedszkole nr 4 im. T. Kościuszki w Staszowie – 184 uczniów/wychowanków w 8 oddziałach,
- ✓ Przedszkole w Wiązownicy Dużej działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiązownicy Dużej – 46 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Przedszkole w Kurozwękach działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego i Przedszkole w Kurozwękach – 45 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Przedszkole w Koniemłotach działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki i Przedszkole w Koniemłotach – 39 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,

- ✓ Przedszkole w Smerdynie działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK "Jędrusie" w Smerdynie – 38 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Oddziały przedszkolne przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie – 43 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Przedszkole w Mostkach działające w Zespole Placówek Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Mostkach – 35 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Przedszkole nr 3 im. Jana Pawła II w Staszowie – 186 uczniów/wychowanków w 8 oddziałach,
- ✓ Przedszkole nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie – 174 uczniów/wychowanków w 8 oddziałach,
- ✓ Przedszkole w Wiśniowej (prowadzone przez osobę fizyczną) – 18 uczniów / wychowanków w 1 oddziale.

Ponadto w Staszowie działają 2 niepubliczne przedszkola:

- ✓ Niepubliczne Przedszkole „Promyk Słońca” - 9 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach,
- ✓ Niepubliczny Specjalny punkt przedszkolny „My i Świat” - 6 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach.

Szkoły podstawowe

Gmina Staszów prowadzi 9 szkół podstawowych: 3 na terenie miasta i 6 na terenach wiejskich. W placówkach na terenie gminy Staszów naukę podejmowało łącznie 1981 uczniów (wg SIO stan na 30.09.2019 r.):

- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Staszowie funkcjonująca w Zespole Placówek Oświatowych — Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. T. Kościuszki i Przedszkole nr 4 im. T. Kościuszki w Staszowie- 410 uczniów w 20 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Staszowie – 595 uczniów w 27 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie – 345 uczniów w 17 oddziałach,

- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa w Wiązownicy Dużej funkcjonująca w Zespole Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiązownicy Dużej – 82 uczniów w 8 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Kurozwękach funkcjonująca w Zespole Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa im. S. Żeromskiego i Przedszkole w Kurozwękach - 123 uczniów w 8 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Konieńłotach funkcjonująca w Zespole Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Konieńłotach - 84 uczniów w 8 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK "Jędrusie w Smerdynie funkcjonujące w Zespole Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Smerdynie - 70 uczniów w 8 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie – 166 uczniów w 8 oddziałach,
- ✓ Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach funkcjonująca w Zespole Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Mostkach - 106 uczniów w 8 oddziałach.

Oddziały gimnazjalne

Z dniem 1 września 2017 r. w wyniku reformy oświaty zlikwidowano gimnazja, w miejsce których utworzono oddziały gimnazjalne. W gminie Staszów w 2019 roku przy szkołach podstawowych funkcjonowały 3 oddziały gimnazjalne, w których nauką było objętych 220 uczniów:

- ✓ Oddział gimnazjalny przy PSP nr 1 w Staszowie – 89 uczniów w 4 oddziałach,
- ✓ Oddział gimnazjalny przy PSP nr 2 w Staszowie – 94 uczniów w 4 oddziałach,
- ✓ Oddział gimnazjalny przy PSP w Czajkowie – 37 uczniów w 2 oddziałach.

Szkoły ponadgimnazjalne

Na obszarze gminy Staszów działają szkoły ponadgimnazjalne, dla których organem prowadzącym jest powiat staszowski:

- ✓ Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Staszowie,
- ✓ Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie,
- ✓ Liceum Ogólnokształcące im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie.

Szkoły kształcą młodzież w wielu kierunkach, prowadzą aktywne działania warsztatowe, a także uczestniczą w projektach międzynarodowych.

Służba zdrowia w gminie Staszów.

Na terenie gminy Staszów działają publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia. Zadania z zakresu opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta i gminy Staszów realizują:

1. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej - Szpital Powiatowy w Staszowie, ul. 11 Listopada 78, 28-200 Staszów
2. Miejsko-Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie, ul. Wschodnia 23, 28 - 200 Staszów.
3. Filia MGSPZOZ - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kurozwękach, ul. Kościelna 3, 28 - 200 Staszów,
4. Filia MGSPZOZ - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wiśniowej, Wiśniowa 116, 28 - 200 Staszów,
5. Filia MGSPZOZ - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wiązownicy-Kolonii, Wiązownica-Kolonia 90, 28 - 200 Staszów,
6. Przychodnia Rodzinna w Staszowie Sp. z o.o., ul. Konstytucji 3 Maja 10c, 28-200 Staszów,
7. Staszowskie Centrum Medyczne Sp. z o. o. w Koniemłotach, plac Ks. Romana Kotlarza 9, 28-200 Staszów.

Bezpieczeństwo publiczne w gminie Staszów.

W Staszowie swoje siedziby mają:

- ✓ Komenda Powiatowa Policji,
- ✓ Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- ✓ Straż Miejska (finansowana ze środków budżetu miasta i gminy Staszów),
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna.

Instytucje te współpracują ze sobą prowadząc wspólne akcje prewencyjne oraz podejmując działania na rzecz ratowania życia i mienia.

Straż Miejska w Staszowie

Straż Miejska w Staszowie utworzona została uchwałą Rady Miejskiej z dnia 29 maja 2012 roku. W 2019 roku liczyła łącznie 4 etaty, w tym komendant, strażnik miejski i dwóch pracowników obsługi monitoringu wizyjnego. Strażnicy Miejscy realizując ustawowe zadania w 2019 podjęli łącznie 468 interwencji. W związku z podjętymi interwencjami stwierdzono 409 wykroczeń, wylegitymowano 457 osób, pouczone 297 osób, nałożono 112 grzywien w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 9 600,00 zł.

W 2019 roku na podstawie Kodeksu Wykroczeń i innych przepisów, Straż Miejska ujawniła:

- ✓ 96 wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, obyczajności publicznej, bezpieczeństwu osób i mienia oraz przeciwko urządzeniom użytku publicznego. W związku z powyższym 83 wykroczenia zakończyły się pouczeniem, nałożono 13 mandatów karnych kredytowanych w kwocie 850,00 zł;
- ✓ 68 wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, z czego 48 osób pouczone, nałożono 20 mandatów karnych kredytowanych w kwocie 2 200,00 zł. Przesłano do Komendy Powiatowej Policji w Staszowie 19 kart PRD5; 242 wykroczenia w związku z niestosowaniem się do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz ustawy o odpadach, z czego 166 osób pouczone, nałożono 76 mandatów karnych kredytowanych w kwocie 6 400,00 zł.

Ze stanowiska monitoringu przekazano 19 zdarzeń wymagających podjęcia interwencji na Komendę Powiatową Policji w Staszowie, 8 zdarzeń stanowisko monitoringu zgłosiło do Straży Miejskiej w Staszowie oraz 15 zgłoszeń do Wydziału Infrastruktury Komunalnej i Ochrony Środowiska. Zdarzenia dotyczyły m. in.; niewłaściwie parkujących pojazdów, zakłócania porządku i spokoju publicznego, niszczenia urządzeń użyteczności publicznej, spożywania alkoholu, spalania tworzyw sztucznych. Łącznie Stanowisko Monitoringu przekazało do jednostek merytorycznych 44 zdarzenia wymagające podjęcia interwencji. Do ochrony spokoju i porządku publicznego na terenie miasta i gminy Staszów w okresie sprawozdawczym wystawiono 146 służb patrolowych i ochronnych w budynku Urzędu Miasta i Gminy Staszów w tym z funkcjonariuszami z Komendy Powiatowej Policji w Staszowie 21 służb oraz 1 służba z funkcjonariuszami ze straży leśnej Nadleśnictwa Staszów.

Ochotnicze Straże Pożarne

Na terenie gminy działa piętnaście jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym pięć włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

1. OSP Koniemłoty (KSRG)
2. OSP Oględów (KSRG)
3. OSP Wiązownica Duża (KSRG)
4. OSP Wiśniowa (KSRG)
5. OSP Wola Osowa (KSRG)
6. OSP Czajków
7. OSP Czernica
8. OSP Grzybów
9. OSP Krzczonowice
10. OSP Kurozwęki
11. OSP Łukawica
12. OSP Niemścice
13. OSP Smerdyna
14. OSP Staszów
15. OSP Wiązownica Mała

Wszystkie jednostki są zrzeszone w Oddziale Miejsko-Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. OSP skupia w swoich szeregach 612 członków, z czego 69 stanowią kobiety, a 543 mężczyźni. Członkowie zwyczajni OSP (w wieku 18-65 lat) mogący brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, to 465 strażaków. W OSP zrzeszonych jest 15 członków wspierających, w tym 3 kobiet i 34 członków honorowych, w tym 4 kobiety.

W 2019 roku strażacy OSP wzięli udział w:

- ✓ gaszeniu 151 pożarów, z udziałem 777 ratowników,
- ✓ usuwaniu miejscowych zagrożeń w ilości 168 akcji i z udziałem 882 ratowników.

Organizacje społeczne działające na terenie Gminy

Na terenie gminy działają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią bazę dla rozwoju lokalnych społeczności. Zrzeszają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Na terenie gminy Staszów działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym i nieformalnym - do najważniejszych należą:

W obszarze zdrowie, pomoc społeczna, reintegracja, bezpieczeństwo:

- ✓ Fundacja Wspierania Rozwoju Osób z Autyzmem, Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną i Niepełnosprawnościami Sprzężonymi "Spektrum"
- ✓ Fundacja "Bursztynowe Serce"
- ✓ Fundacja Promocji Zdrowia i Porodu Naturalnego
- ✓ Staszowski Ośrodek Trzeźwości "Strumyk"
- ✓ Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym "My i Świat"
- ✓ Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Staszowie
- ✓ Świętokrzyski Klub "Amazonki" przy Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach Filia w Staszowie
- ✓ Stowarzyszenie "Bezpieczny Powiat Staszowski"
- ✓ Stowarzyszenie "Parasolka"

W obszarze sport i rekreacja:

- ✓ Staszowskie Towarzystwo Amatorów Rekreacji i Sportu "Ruch-Sprawność-Zdrowie"
- ✓ Staszowskie Stowarzyszenie Czterokołowców ATV-Staszów
- ✓ Staszowskie Towarzystwo Cyklistów
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Motocykli Zabytkowych "Moto-Weteran"
- ✓ Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Kultury "ReKultura"
- ✓ Stowarzyszenie Klub Sportowy "Siatkarz"

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy "Dwójka" przy PSP nr 2
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy "Dobra-Podmaleniec"
- ✓ Ludowy Uczniowski Klub Sportowy LUKS Koniemłoty
- ✓ Old-Boy "Pogoń Staszów"
- ✓ Wiejski Klub Sportowy "Polesie" w Wiązownicy-Kolonii
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy "Sigma-OSiR"
- ✓ Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "Jedynka Staszów"
- ✓ Miejski Klub Sportowy "Olimpia Pogoń Staszów"
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy "STA-KO-LO"
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy "Gimsport"
- ✓ Ludowy Klub Sportowy "Zryw"
- ✓ Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy "Integro" przy PSP nr 3
- ✓ Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "Jędrak"
- ✓ Klub Sportowy "Zorza" w Czajkowie Północnym
- ✓ Kielecki Klub Karate Kyokushin Sekcja Staszów
- ✓ Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Niedźwiadek" przy ZS w Staszowie
- ✓ Gminny Klub Sportowy "Koniemłoty"
- ✓ Stowarzyszenie "Centrum Sport i Rekreacja"
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy "Tabu" Kopanina
- ✓ Stowarzyszenie "Aktywni-Korab"
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy "Victoria" Kurozwęki
- ✓ Powiatowe Zrzeszenie LZS
- ✓ Ludowy Klub Sportowy "Lider" w Wiśniowej
- ✓ Klub Sportowy "Korab OSiR" Staszów
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy "Victoria Bizon" Kurozwęki

W obszarze otoczenie biznesu:

- ✓ Lokalna Grupa Działania "Białe Ługi" Biuro w Staszowie
- ✓ Stowarzyszenie "Złota Borówka"
- ✓ Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców
- ✓ Lokalne Centrum Wspierania Przedsiębiorczości ul. Sudecka 9
- ✓ Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości Biuro w Staszowie

W obszarze edukacja, oświata, wychowanie, wolontariat, rozwój regionu:

- ✓ Fundacja Aktywizacji i Rozwoju Młodzieży "Farma"
- ✓ Bractwo Świętej Anny
- ✓ Stowarzyszenie "Pro Civitas"
- ✓ Stowarzyszenie Razem dla Edukacji Powiatu Staszowskiego
- ✓ Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej "Dolina Kacanki"
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Zagrody
- ✓ Stowarzyszenie "Aktywna Kraina"
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Świętokrzyskiej
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników i Przyjaciół Kurozwęk
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości i Parafii Koniemłoty "Przyszłość"
- ✓ Stowarzyszenie "Dla dobra Wszystkich"
- ✓ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju i Integracji Osiedla "Ogłędowska"
- ✓ Regionalne Stowarzyszenie Spółdzielczości Mieszkaniowej Ziemi Sandomiersko-Kieleckiej
- ✓ Społeczny Komitet Budowy Szkoły w Wiązownicy-Kolonii
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół i Przedszkoli im. Jana Pawła II Ziemi Staszowskiej

W obszarze kultura, sztuka, historia i tradycja regionu:

- ✓ Staszowskie Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych
- ✓ Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych "Avito Vivit Honore"
- ✓ Staszowskie Towarzystwo Kulturalne
- ✓ Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych "Talent"
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołów Artystycznych "KLEKS"
- ✓ Stowarzyszenie Korpus - Polskie Drużyny Strzeleckie
- ✓ Stowarzyszenie "Łukawskie Gospodynie"

Na terenie gminy Staszów prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich:

Członkinie kół aktywnie włączają się w organizację wielu wydarzeń o charakterze lokalnym i regionalnym. Reprezentują również Staszów na wielu imprezach regionalnych odbywających się na terenie województwa świętokrzyskiego, jak np. Świętokrzyski Jarmark Agroturystyczny w Tokarni (w edycji 2019 stoisko KGW Grzybów zdobyło wyróżnienie w konkursie na najpiękniejsze stoisko jarmarku). W 2019 roku Koła Gospodyń Wiejskich były

inicjatorami i współorganizatorami wielu pikników rodzinnych na terenie sołectw gminy Staszów, oraz czynnie włączały się w takie wydarzenia jak Dzień Chleba 2019, III Spotkania z Kulturą Łowiecką czy konkurs na najpiękniejszą palmę wielkanocną. Gospodynie z KGW popularność zdobyły również poprzez różnego rodzaju projekty i akcje, między innymi: „W zdrowym ciele zdrowy duch” – projekt KGW Oględów, „Darmowa wypożyczalnia rowerów” czy „Akcja sprzątania Grzybowa” – organizowane przez KGW Grzybów. Lista Kół Gospodyń Wiejskich zarejestrowanych na terenie gminy Staszów:

- ✓ KGW w Czajkowie Południowym, Czajków Południowy 59,
- ✓ KGW w Czajkowie Północnym, Czajków Północny 75,
- ✓ KGW "Kozaki" w Grzybowie, Grzybów 52B/1,
- ✓ KGW w Niemścicach, Niemścice 12B,
- ✓ KGW w Oglądowie, Oględów 152,
- ✓ KGW w Smerdynie, Smerdyna 67,
- ✓ KGW w Wiązownicy Dużej, Wiązownica Duża 75,
- ✓ KGW w Wiązownicy Małej, Wiązownica Mała 1,
- ✓ KGW w Wiązownicy-Kolonii, Wiązownica-Kolonia 90
- ✓ KGW Wiśniowa – Podmaleniec, Wiśniowa 114,
- ✓ KGW w Woli Wiśniowskiej, Wola Wiśniowska 29,

Część z tych organizacji ma zasięg ogólnogminny, a część działa w określonych środowiskach, ale wszystkie realizują zadania służące rozwojowi gminy i najbliższego otoczenia.

III.6. Sytuacja gospodarcza w gminie Staszów.

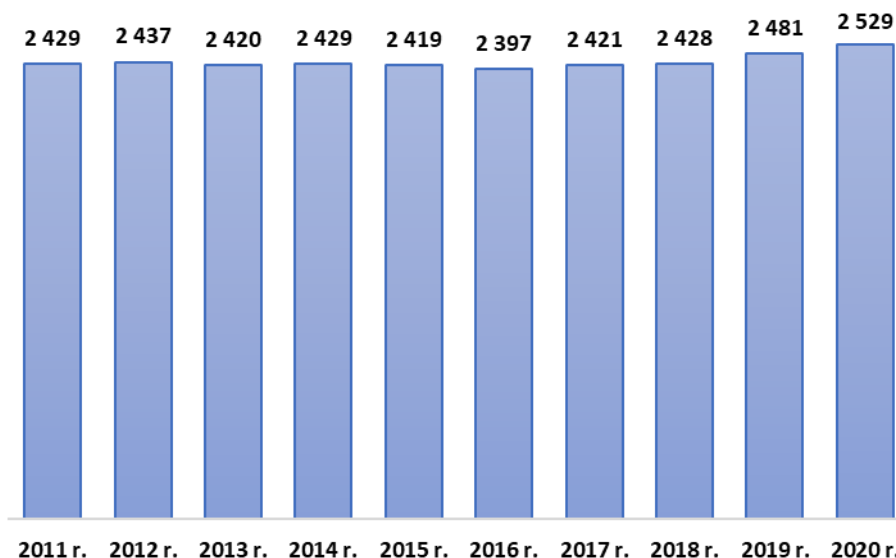
Gospodarka gminy Staszów w ogromnej mierze została zbudowana na przemyśle siarkowym i rozpoczęciu wydobycia siarki w latach 60-tych ubiegłego wieku w miejscowości Grzybów. Sukces ówczesnych inżynierów, którzy eksperymentalnie wykorzystali metodę Hermana Frascha (opatentowaną w USA w 1894 roku), do eksploatacji złóż siarki dał impuls do dynamicznego rozwoju wydobycia tego surowca nową, bardziej wydajną, bardziej ekonomiczną i mniej szkodliwą dla środowiska technologią. Był to również jeden z najważniejszych impulsów w historii Staszowa, który spowodował szybki rozwój miasta i całego regionu. Poprawa koniunktury na rynku pracy i zwiększenie możliwości

pozyskiwania środków finansowych na zakładanie lub rozwój firm sprzyja ożywieniu gospodarczemu w gminie Staszów i powstawaniu nowych podmiotów.

Największym w gminie przedsiębiorstwem i największym pracodawcą zarazem, są Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” w Grzybowie, wchodzące w skład potentata branży chemicznej – „Grupy Azoty”.

Według danych GUS na koniec 2020 roku na terenie gminy Staszów funkcjonowało 2 529 podmiotów gospodarczych, w tym 290 spółek (97 spółek handlowych, 70 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 192 spółki cywilne). Jednoosobową działalność gospodarczą prowadziło 1 945 osób. Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2011 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 100, co stanowi przyrost na poziomie 4,1%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat oraz dynamikę wzrostu liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Staszów.

Rysunek 6. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Staszów w latach 2011 – 2020 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2020 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Staszów stanowią firmy działające w branży: handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych, pozostała działalność usługowa, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, edukacja oraz budownictwo. Tabela 4 przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Staszów.

Tabela 4. Branże i liczba podmiotów w gminie Staszów na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Rodzaj działalności	Ilość podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	128
Sekcja S - Pozostała działalność usługowa	95
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	62
Sekcja P – Edukacja	55
Sekcja F – Budownictwo	44
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	33
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	31
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	25
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	18
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	8
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	2
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	1

W Gminie Staszów dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 31.12.2020 roku odnotowano 2 421 takich podmiotów gospodarczych, co stanowiło – 95,7%. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 81. Na terenie gminy Staszów odnotowano 22 podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz 5 przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono informacje, które pozyskane zostały z instytucji mających swoją siedzibę na terenie gminy Staszów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych. Zasadnicze badania opinii mieszkańców gminy Staszów oraz uczniów poprzedzone zostały analizą danych zastanych. Analiza kluczowych problemów społecznych została dokonana na podstawie analizy dokumentów zastanych. Jednym z głównych założeń niniejszej diagnozy było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Staszów. Pomoc i wsparcie w gminie Staszów z zakresu realizacji zadań wynikających z ustaw w 2019 roku uzyskały 994 osoby, co stanowiło 3,9% wszystkich mieszkańców gminy. W stosunku do 2018 roku łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 44 osoby. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do 2018 roku o 40 rodzin. W gminie Staszów najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi w 2019 roku było kolejno: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W dalszej części opracowania omówiono najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy Staszów wraz z liczbą rodzin objętych pomocą i wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie w 2019 roku.

IV.1. Ubóstwo.

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. „Ubóstwo” - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako „stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej”. W terminologii pedagogiki społecznej funkcjonują, poza tym dwa rodzaje ubóstwa: absolutne (bezwzględne) i względne. Pierwsze z nich rozpatrywane jest

w znaczeniu węższym i szerszym. W ujęciu węższym - ubóstwo absolutne oznacza stan niezaspokojenia minimalnych potrzeb biologicznych, zaś w szerszym - jest określane jako stan niezaspokojenia potrzeb uznanych w danym społeczeństwie i w danym czasie za minimalne. Nieco inne stanowisko przyjmują zwolennicy interpretacji ubóstwa jako zjawiska względnego, bowiem łączą je z nadmiernymi rozpiętościami w poziomie życia. Powyższe słowa potwierdzają opinię, że zdefiniowanie ubóstwa nie należy do rzeczy łatwych, podobnie jak określenie wielu innych zjawisk społecznych. Trudno oddzielić od siebie przyczyny i konsekwencje ubóstwa, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo - skutkowy. Wzrost ilościowy i jakościowy tej patologii polega na wzajemnym oddziaływaniu na siebie przyczyn i skutków naprzemiennie. Ze względu na etiologię, pochodzenie i podłoże, ubóstwo dzieli się najczęściej w literaturze na zawinione i niezawinione. Pierwsze z nich - ubóstwo zawinione - jest udziałem m.in. ludzi z tzw. marginesu społecznego, czyli alkoholików, narkomanów, osoby, które nigdy nie pracowały, bo odznaczają się chroniczną niechęcią do pracy, itp. Z kolei na ubóstwo niezawinione cierpią takie osoby jak: emeryci, renciści, osoby z rodzin niepełnych, rolnicy. W dobie przemian gospodarczych do grupy tej dołączyła także rzesza bezrobotnych. Obok tego podziału mówi się także często o indywidualnej lub społecznej genezie ubóstwa, gdzie odchodzi się nieco od wartościowania i oceniania, czy jest to ubóstwo zawinione, czy też nie. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak: wielodzietność; uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm); niepełnosprawność fizyczna, psychiczna, umysłowa; samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe); wychowywanie się w rodzinach niepełnych i rozbitych; niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia; przewlekła choroba; inne przeżycia (np. śmierć kogoś bliskiego) utrudniające aktywne i prawidłowe funkcjonowanie. Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo nawarstwiając się stawiają jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji. **W 2020 roku ubóstwo jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia dotyczyło 243 rodzin z terenu gminy Staszów.** Skala problemu ubóstwa w gminie Staszów ulega stopniowemu zmniejszeniu, niemniej jest to nadal jeden z ważniejszych i aktualnych problemów społecznych.

IV.2 Niepełnosprawność.

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej wymagającą niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, za którą uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających do osiągnięcia przy współudziale tych osób możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Osoby niepełnosprawne to także te które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie

o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia. Z tytułu niepełnosprawności osoby mogą ubiegać się o: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek stały wraz z ubezpieczeniem zdrowotnym, zasiłek celowy, zasiłek okresowy, specjalny zasiłek celowy. **Niepełnosprawność jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia w 2020 roku dotyczyła 241 rodzin z terenu gminy Staszów.**

IV.3. Długotrwała lub ciężka choroba.

Hasło Światowej Organizacji Zdrowia: „Zdrowie zaczyna się w domu” podkreśla rolę rodziny w kształtowaniu i ochronie zdrowia jej członków. Rodzina jako podstawowa jednostka społeczna jest współodpowiedzialna za zdrowie swoich członków, ponieważ stanowi jedną z najstarszych i najsilniejszych struktur społecznych. Jej członków wiążą bowiem cechy genetyczne, środowiskowe i obyczajowe. Zdrowie rodziny jest pojęciem znacznie szerszym niż suma zdrowia jej członków. Uwzględnia bowiem rolę oddziaływania psychologicznego, społecznego i zdrowotnego między sobą, w tym zależności zachodzące między poszczególnymi członkami. Rola rodziny w podnoszeniu poziomu zdrowia zależy od kompleksu czynników wewnątrz i zewnątrz rodziny. Czynniki wewnątrzrodzinne sprzyjające spełnieniu tej ważnej funkcji to odpowiednie uwarunkowania osobowościowe jak: wykształcenie, wspólny system wartości, pozytywny stosunek do problemów opieki zdrowotnej i czynny udział w wykonywaniu zaleceń służby zdrowia. Do czynników zewnętrznych należy zaliczyć te, które umożliwiają aktywne działania rodziny na rzecz zdrowia. Najistotniejsze to: zaspokojenie potrzeb socjoekonomicznych, odpowiednie warunki mieszkaniowe, ustawodawstwo na rzecz rodziny, dostęp do opieki zdrowotnej, system kształcenia, kultura zdrowotna. Do zagrożeń zdrowotnych rodziny należy zaliczyć zagrożenia ekologiczne związane z miejscem pracy, zamieszkania czy nauki; brak dostępu do informacji; nadmiar uwagi skierowany na własny organizm i wycofanie się z ról społecznych, których podjęcia czy dalszego odgrywania oczekuje rodzina; degradacja żywicieli rodziny (alkoholizm, narkomania, lekomania); negatywne skutki leczenia, higieny ciąży.

Długotrwała lub ciężka choroba jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia dotyczyła w 2020 roku 237 rodzin z terenu gminy Staszów.

IV.4. Bezrobocie.

Bezrobocie jest problemem społecznym, który często generuje inne problemy takie jak alkoholizm, przemoc czy w skrajnych przypadkach bezdomność. Rodziny/ osoby dotknięte bezrobociem z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji zawodowych a co za tym idzie niskim wykształceniem. Ubożenie rodziny często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny. Pomimo zmniejszającej się liczby osób bezrobotnych, na terenie gminy Staszów występuje duży procent osób pracujących w „szarej strefie”. Powiat staszowski cechuje się jednym z niższych poziomów bezrobocia wśród wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego. Stopa bezrobocia w powiecie staszowskim wyniosła na koniec 2020 roku 7,2% i była niższa niż przeciętna stopa dla województwa świętokrzyskiego i wyższa dla całego kraju, która wynosiła odpowiednio 8,5% i 6,2%. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Staszów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Staszowie wynosiła 823 – 36,2% ogółu osób bezrobotnych. Należy zwrócić uwagę, iż w ostatnich latach sytuacja na rynku pracy zarówno w skali mikro (w obrębie powiatu) jak i w skali makro (w obrębie województwa i całego kraju) uległa w ostatnich latach poprawie. Ożywienie gospodarcze spowodowało zwiększenie liczby ofert pracy, co znacząco wpłynęło na spadek stopy bezrobocia. Obecnie w rejestrach urzędu pracy pozostają głównie osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby, które nie są zainteresowane aktywnością zawodową tylko możliwością skorzystania z ubezpieczenia zdrowotnego przysługującego zarejestrowanym osobom bezrobotnym. Mieszkańcy gminy Staszów mieli możliwość podjęcia aktywizacji zawodowej w ramach prac społecznie – użytecznych i w Centrum Integracji Społecznej. Poniżej przedstawiono wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Warto zauważyć, że od 2014 roku wskaźnik wykazuje tendencję spadkową, by w 2019 roku osiągnąć poziom 39,0%. Pomimo spadku wartości wskaźnika pozostaje on na bardzo wysokim poziomie.

Tabela 5. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej - stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

Rok	Wskaźnik
2014	58%
2015	58%
2016	52%
2017	47%
2018	33%
2019	39%

Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznawania pomocy. Gmina Staszów w ramach prowadzonych działań przeciwdziałania bezrobociu prowadzi we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie programy aktywizujące osoby bezrobotne. W ramach tych działań prowadzone są staże, prace interwencyjne, roboty publiczne oraz prace społecznie – użyteczne. **Bezrobocie w 2020 roku było powodem przyznania pomocy z Ośrodka Pomocy Społecznej dla 230 rodzin w gminie Staszów.**

IV.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione “same sobie” większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku. Częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe,

zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem. Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo -wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci trwale lub przejściowo szans wychowywania we własnej rodzinie ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych co niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem. **Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia dotyczyła w 2020 roku 122 rodzin z terenu gminy Staszów.**

IV.6. Uzależnienia.

Profilaktyka uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na terenie gminy prowadzona jest za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie, placówek oświatowych i lokalnych instytucji kultury. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Tabela 6. Liczba osób zaproszonych na posiedzenie komisji (w związku z wpłynięciem do komisji wniosków), liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych, liczba spraw skierowanych do Sądu w latach 2017 – 2020.

Lata	Zaproszeni na posiedzenie komisji (w związku z wpłynięciem do komisji wniosków)	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych	Liczba spraw skierowanych do Sądu
2017	91	47	51
2018	75	40	44
2019	82	45	58
2020	63	30	39

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie z powodu alkoholizmu w 2020 roku udzielił pomocy socjalnej i wsparcia 32 rodzinom.

IV.7. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc charakteryzuje się tym, że jest:

- ✓ intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- ✓ siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą,
- ✓ narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.)
- ✓ powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody, niekiedy zagraża jej życiu.

Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest trudny do zdiagnozowania co związane jest z niezgłaszaniem takich zjawisk. Na terenie gminy Staszów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na podstawie porozumienia różne służby i instytucje powołano do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie opracowanym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenia Rady Ministrów w/s procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Głównym zadaniem Zespołu

Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Staszów. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego m.in. mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy, które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikające z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje.

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.

Bardzo ważnym programem w zakresie przeciwdziałania przemocy w gminie Staszów jest *Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Staszów na lata 2016 – 2020*. Program ten obejmuje systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, organizowanie akcji informacyjno- edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie w formie spotkań, szkoleń, dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych. Ważnym elementem Programu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do osób dotkniętych przemocą w rodzinie jak i osób stosujących przemoc oraz świadczenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej osobom uwięzonym w przemoc domową oraz w problemy współistniejące. **W 2020 roku przemoc w rodzinie jako jeden z powodów udzielania pomocy socjalnej i wsparcia dotyczył zaledwie 8 rodzin z terenu gminy Staszów.** Warto zwrócić uwagę, iż dane statystyczne nie obrazują stanu faktycznego. Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane.

Na terenie gminy Staszów funkcjonują dwa punkty pomocy ofiarom przemocy w rodzinie:

1. **Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie** działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie
2. **Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie.** Punkt jest prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie.

W ramach punktów udzielane jest poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne dla osób doznających przemocy, sprawców przemocy oraz osób współuzależnionych.

IV.8. Problemy ludzi starszych.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno-demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 25,3% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie gminy Staszów według danych na koniec 2019 roku, mieszkało 7 039 osób w wieku powyżej 60 lat, odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi aż 27,5% wszystkich mieszkańców gminy Staszów. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niepełstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze

sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Usługi opiekuńcze oferowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.: przy wypełnianiu dokumentów pracownicy OPS w Staszowie świadczą pracę socjalną. Na terenie gminy Staszów obserwuje się rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Podczas, gdy w 2017 r. z usług opiekuńczych korzystało 41 osób, - w 2018 r. 49 osób to w 2019 r. 55 osób. Pomoc w formie usług opiekuńczych pozwala osobom, które nie są w stanie same zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych na pozostanie w środowisku. Rozwijająca się pomoc w formie usług opiekuńczych pozwala na ograniczenie liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej.

IV.9. Pandemia Covid-19 – wpływ pandemii na sytuację społeczno-gospodarczą w gminie Staszów.

Diagnostując najważniejsze problemy społeczne w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej nie można pominąć wpływu pandemii Covid-19 na sytuację społeczno-gospodarczą w skali makro (światowy kryzys gospodarczy, sytuacja w kraju jak i województwie małopolskim) oraz w skali mikro (poziom gminy Staszów). Pandemia Covid-19 w sposób diametralny zmieniła wszystkie aspekty związane z codziennym funkcjonowaniem ludzi. Zmiany dotknęły niemal każdej dziedziny, każdego aspektu życia, a w sposób szczególny wpłynęły na funkcjonowanie całej gospodarki, poszczególnych sektorów gospodarczych i wszystkich podmiotów rynku pracy (pracodawców i pracobiorców). W ciągu zaledwie kilku tygodni niespodziewanie dokonała się rewolucja gospodarcza. Zamknięcie niektórych branż gospodarki, zmiany zachowań konsumpcyjnych klientów doprowadziły do znacznych trudności w funkcjonowaniu przedsiębiorstw. Wskutek spadku popytu konsumpcyjnego oraz administracyjnych ograniczeń funkcjonowania przedsiębiorstw, związanych z lockdownem i restrykcjami sanitarnymi, obniżył się popyt na

czynniki produkcji. Jeśli sytuacja taka będzie się wydłużać, może to przełożyć się negatywnie na produkt potencjalny. W takiej sytuacji może nastąpić spadek zatrudnienia, wzrost bezrobocia i zahamowania tendencji wzrostowych płac lub wręcz ich obniżki. Równocześnie spadać może też skłonność firm do inwestowania. Możliwa jest także sytuacja zamknięcia niektórych firm, co będzie powodowało dalszy spadek zatrudnienia. Skutki wywołane pandemią, które dotyczą gospodarki finalnie mogą wpłynąć na wiele problemów społecznych oraz obszarów i aspektów funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej. Poniżej przedstawiono pogrupowane najważniejsze problemy w skali mikro i makro skorelowane z wpływem pandemii Covid-19.

Problemy wywołane pandemią Covid-19 w skali makro.

- ✓ Problemy gospodarcze mogą generować wzrost bezrobocia, które w dalszej kolejności powodować może wzrost ubóstwa oraz wzrost liczby świadczeniobiorców.
- ✓ Wysoka zachorowalność, śmiertelność - wzrost świadczeniobiorców z powodu chorób oraz niepełnosprawności.
- ✓ Stres, skutki emocjonalne – bezradność, poczucie zagrożenia, załamania nerwowe, problemy psychiczne, samobójstwa, przemoc w rodzinie.
- ✓ Izolacja społeczna, ograniczone kontakty społeczne generujące dysfunkcje w kontaktach społecznych, problemy emocjonalne (szczególnie dzieci i młodzieży).
- ✓ Zmiana wzorców zachowań (społecznych, kulturowych, rodzinnych).
- ✓ Zmiany trybu funkcjonowania jednostek administracji publicznej (urzędów, OPS, szkół, uczelni).
- ✓ Zagrożenia wynikające z kontaktów zdalnych (wyciek informacji, brak umiejętności w radzeniu sobie z pracą zdalną, brak sprzętu, awarie).
- ✓ Napiętnowanie osób chorych ze strony środowiska.
- ✓ Konflikty w rodzinie.
- ✓ Wzrost przemocy w rodzinie.
- ✓ Ukryta przemoc wobec dzieci. W sytuacji izolacji i zdalnego nauczania, brak kontroli i nadzoru pedagogiczno – psychologicznego nad dziećmi.

Problemy wywołane pandemią Covid-19 w skali mikro - funkcjonowanie ośrodka

- ✓ Brak bezpośredniego kontaktu z klientem, mniejsza efektywność pracy socjalnej.
- ✓ Niewłaściwa ocena sytuacji rodziny.

- ✓ Zagrożenie w realizacji zadań OPS w związku z zachorowaniami wśród pracowników (nieterminowość realizacji zadań), zmęczenie pracowników, przeciążenie mogące rzutować na jakość działań.
- ✓ Narzucenie nowych zadań (często bez wcześniejszych konsultacji), brak przeszkolenia w danym temacie.
- ✓ Stres, zmęczenie, wypalenie zawodowe kadry.
- ✓ Niższa jakość udzielonej pomocy.
- ✓ Realizacja świadczeń poprzez przekazy pocztowe (brak wypłat w kasie), wysyłanie decyzji - większe wydatki finansowe dla OPS.
- ✓ Wyobcowanie klientów w okresie pandemii - większe oczekiwanie wobec pracowników, roszczeniowość klientów.
- ✓ Wyjazdy pracowników w teren – potencjalne zagrożenie dla zdrowia pracowników.
- ✓ Utrudniona realizacja zadań poprzez utrudnione kontakty z innymi jednostkami, urzędami.
- ✓ Tendencja do przerzucania zadań innych jednostek na OPS (np. opieka nad chorymi)

V. Pomoc społeczna w gminie Staszów. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast). Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Na terenie gminy Staszów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W prowadzeniu postępowań w sprawie udzielenia świadczeń z pomocy społecznej ustala się właściwość miejscową gminy według miejsca zamieszkania osoby. Wniosek o udzielenie pomocy może złożyć osoba zainteresowana, jej przedstawiciel ustawowy albo inna osoba, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. U osób i rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej

przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy. Przyznanie lub odmowa udzielenia świadczeń z pomocy społecznej następuje w drodze decyzji administracyjnej, od której przysługuje prawo odwołania.

Świadczeniami z pomocy społecznej są:

- 1) świadczenia pieniężne, m.in.:
 - a) zasiłek stały
 - b) zasiłek okresowy,
 - c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
 - d) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
- 2) świadczenia niepieniężne, m.in.:
 - a) praca socjalna,
 - b) składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - c) składki na ubezpieczenie społeczne,
 - d) sprawienie pogrzebu,
 - e) schronienie,
 - f) posiłek,
 - g) niezbędne ubranie,
 - h) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - i) pobyt i usługi w domach pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2018 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nieprzekraczający kwoty 701 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwoty 528 zł, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15. Rada Gminy w drodze uchwały może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego i celowego. Na podstawie art. 7 ustawy, „pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,

7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej”.

Działające w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej ośrodki wsparcia, takie jak: Dom Dziennego Pobytu, Środowiskowy Dom Samopomocy (w strukturach OPS do 31.12.2019 r.), mieszkanie chronione oraz prowadzone punkty usługowe rozwiązują wiele problemów społecznych.

Dom Dziennego Pobytu przy ul. Krakowskiej:

- ✓ stołówka – zaspokaja potrzeby w zakresie posiłku dla osób ubogich, samotnych, niepełnosprawnych, bezdomnych (wydawanie gorącego posiłku, paczek żywnościowych),
- ✓ punkt kąpielowo-pralniczy - zaspokaja potrzeby higieniczne klientów Ośrodka, nieposiadających odpowiednich warunków w miejscu zamieszkania.

Środowiskowy Dom Samopomocy oraz wciąż rozwijające się usługi opiekuńcze, świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi (w tym dzieciom ze spektrum autyzmu) w miejscu zamieszkania, zaspokajają potrzeby osób z niepełnosprawnością umysłową.

Punkt wydawania żywności (przy ul. Szkolnej) dla najuboższych mieszkańców miasta i gminy Staszów (w ramach współpracy z Bankiem Żywności) – w dużym stopniu zaspokaja potrzeby żywieniowe.

Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie oraz Zespół Interdyscyplinarny – w znacznym stopniu przyczyniają się do rozwiązywania problemów

związanych z przemocą w rodzinie. Osoby uwiękane w przemoc domową otrzymują wsparcie oraz profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych.

Mieszkanie chronione, jest ośrodkiem wsparcia zabezpieczającym potrzeby w zakresie pobytu osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu a nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostki całodobowej opieki.

Realizacja misji Ośrodka nie byłaby możliwa bez odpowiednio przygotowanej i wyspecjalizowanej kadry. Ośrodek podejmował szereg działań pozwalających na rozwój zawodowy pracowników, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu a co za tym idzie zapewnienie możliwie najwyższej jakości usług dla mieszkańców. Pracownicy socjalni Ośrodka, asystenci rodziny zostali objęci wsparciem superwizyjnym.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Staszów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej pobierających stałe lub okresowe świadczenia. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Staszów są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność) oraz alkoholizm. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same. Warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmienia się ranga i znaczenia wielu problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z ośrodka pomocy społecznej, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

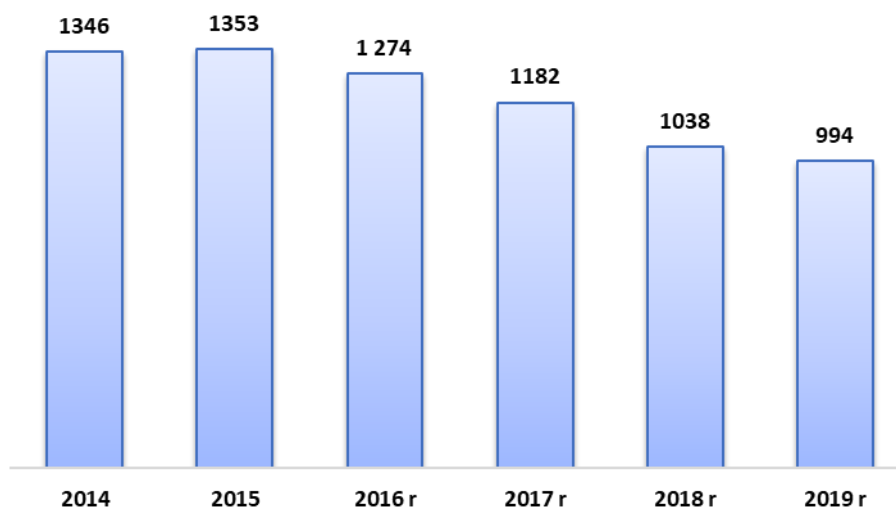
Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w 2020 roku. (Opracowanie na podstawie danych OPS Staszów)

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie realizując ustawowe zadania własne gminy przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, sprawianie pogrzebu, kierowanie do domów pomocy społecznej, składki na ubezpieczenia zdrowotne. Z danych statystycznych i sprawozdań OPS w Staszowie wynika, że liczba klientów zgłaszających się po różne formy pomocy zmalała w stosunku do 2019 roku. W 2019 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie udzielił pomocy i wsparcia 994 świadczeniobiorcom, natomiast w 2018 roku 1 033, można zauważyć na podstawie rysunku nr 8, iż liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji sukcesywnie maleje. W porównaniu do danych z 2014 roku liczba osób korzystających ze świadczeń zmniejszyła się aż o 352 osoby, jest to spadek wynoszący aż 26%.

Rysunek 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2014 - 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Staszowie)

W 2019 roku pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie przeprowadzili 659 wywiadów środowiskowych – o 71 mniej niż w 2018 roku. W 2019 roku OPS w Staszowie przyznał i wypłacił zasiłki okresowe 57 osobom. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2019 roku wypłacono zasiłki celowe dla 446 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2019 roku wypłacono zasiłki stałe dla 107 osób.

Praca socjalna

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna. Jest to zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. Mechanizm polityki społecznej służy rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych

problemów,

- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania i koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje go na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny i osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, rozwiązywania problemu bezrobocia oraz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie polega w szczególności na:

- ✓ pomocy w uzyskiwaniu niezbędnych środków materialnych,
- ✓ pomocy w poprawie warunków mieszkaniowych,
- ✓ poradnictwie w aktywizacji zawodowej,
- ✓ pomocy w organizacji opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

Poniżej przedstawiono wskaźnik pracy socjalnej, który obliczany jest jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do liczby rodzin którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%. Wskaźnik w latach 2014 – 2019 ulega wahaniom. W 2019 roku był najwyższy w analizowanych latach.

Tabela 7. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2014 – 2019 (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS Staszów)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Wskaźnik pracy socjalnej	130,35%	127,99%	118,90%	128,92%	100,00%	139,52%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	771	768	767	733	919	630
Praca socjalna ogółem	1 005	983	912	945	919	879

Asystent rodziny

Zgodnie z preambułą, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powstała dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości, zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie samodzielności w oparciu o jej wewnętrzne i zewnętrzne zasoby. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie umożliwiającej wychowanie dzieci. Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W sytuacjach, gdzie dzieci znajdują się pod pieczą zastępczą rolą asystenta są działania na rzecz jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny (likwidacja przeszkód, które doprowadziły do wydania postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej). Praca asystenta rodziny dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego. Ważnymi elementami brany pod uwagę są sfera materialno-rzeczowa (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny), sfera oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style i metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego) oraz sfera wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytety). Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzyła wachlarz zadań przypisanych asystentowi rodziny poprzez koordynację wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ośrodek Pomocy

Społecznej w Staszowie zatrudnia 2 asystentów rodziny, którzy w 2019 roku współpracowali z 28 rodzinami.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Program „Posiłek w szkole i w domu” skierowany jest zarówno do dzieci, uczniów, jak i osób starszych. Składa się z trzech modułów. – Pierwszy moduł to wsparcie i posiłek adresowany do dzieci i młodzieży. Drugi to posiłek adresowany do osób starszych. Trzeci moduł został uregulowany w rozporządzeniu, zakłada doposażenie i poprawę standardu już działających stołówek (mających własną kuchnię i jadalnię) lub doposażenie tych, które nie działają tak, aby mogły zostać uruchomione lub o stworzenie nowych, a także wsparcie adaptacji i wyposażenia pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków, czyli jadalni. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafi do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 150 proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. Z pieniędzy przekazywanych gminom dofinansowane zostaną posiłki wydawane w stołówkach i dowożone osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku (w programie przeznaczono pieniądze na dowóz posiłków). Program "Posiłek w szkole i w domu" zastąpił program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".

Dożywianie dzieci w gminie Staszów realizowane było w oparciu o program „Posiłek w domu i szkole” oraz Uchwałę Nr V/46/2019 Rady Miejskiej w Staszowie z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych zgodnie, z którą w szczególnie uzasadnionych przypadkach pomoc w formie posiłku może być przyznana nieodpłatnie dzieciom i uczniom, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. W 2019 roku dożywianiem (w ramach Programu oraz na mocy Uchwały RM) objęto łącznie 437 dzieci. Wszystkie placówki, w których dożywiane były

dzieci, wydawały posiłek w postaci jednego gorącego dania lub pełnego obiadu. W 2019 roku na pomoc w formie posiłków wydatkowano kwotę 216 761 zł. Łącznie opłacono 60 423 posiłków, średni koszt jednego posiłku wyniósł 3,59 zł.

W ramach rządowego programu Ośrodek w 2019 r. wydatkował kwotę 550.000,00zł, w tym:

- środki gminy – to kwota 110.000,00zł (20,00 % ogólnych wydatków)
- dotacja celowa – to kwota 440.000,00zł (80,00 % ogólnych wydatków)

Posiłek wydawany był dzieciom w 26 placówkach z terenu Miasta i Gminy Staszów, prowadzących stołówki szkolne, przedszkolne oraz inne, do których uczęszczały dzieci z rodzin objętych pomocą tut. Ośrodka.

Usługi opiekuńcze

Osoby starsze zamieszkujące teren gminy mogą skorzystać z różnych form pomocy i wsparcia. Jedną z form pomocy są usługi opiekuńcze wykonywane w miejscu zamieszkania osoby, która ze względu na wiek lub choroby wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2019 roku świadczeniem tym objęto 54 rodziny na łączną kwotę 267 506 zł.

Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W 2019 roku specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone:

- dla 16 osób z zaburzeniami psychicznymi
- dla 7 dzieci z autyzmem
- dla 2 dzieci z zaburzeniami psychicznymi

W 2019 roku zrealizowano łącznie 1 259 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2019 roku wykonywane były przez 1 pracownika posiadającego kwalifikacje do świadczenia usług specjalistycznych zatrudnionego na umowę

o pracę oraz 9 osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych w celu wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci z autyzmem oraz dzieci zaburzonych psychicznie. Koszt odpłatności za godzinę usług specjalistycznych wynosił 24zł, natomiast koszt specjalistycznej usługi dla dziecka z autyzmem wynosił 45zł oraz koszt specjalistycznej usługi dla dziecka z zaburzeniami psychicznymi wynosił 35,16zł. Na realizację tego zadania Ośrodek w 2019 r. wydatkował kwotę 110.448,51 zł. W 2019 roku z tytułu odpłatności za świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze Ośrodek zgromadził środki finansowe w kwocie 7.243,84 zł, które były przekazywane sukcesywnie, zgodnie z przepisami, na konto Gminy Staszów.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych przez OPS w Staszowie.

Świadczenia rodzinne

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie realizuje zadania zlecone z zakresu świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 poz.111). Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego, które wynosi 674,00 zł na osobę w rodzinie. W przypadku, kiedy w rodzinie jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kryterium ustawowe wynosi 764,00 zł na osobę w rodzinie. Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,

- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Ilość świadczeń rodzinnych w 2019 roku wyniosła narastająco od początku roku: 36.335

tj. średniomiesięcznie: 3 027 świadczeń,

- liczba złożonych wniosków – 1886
- liczba wydanych decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych – 1875
- liczba wszystkich wydanych decyzji - 2181

w tym:

- ✓ zasiłki rodzinne wraz z dodatkami: narastająco od początku roku: 26.038, tj. średniomiesięcznie: 2169 świadczeń. Kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych: 2.963.031,56zł.,
- ✓ zasiłki pielęgnacyjne: narastająco od początku roku: 7683, tj. średniomiesięcznie: 640 świadczeń. Kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych: 1.451.904,07 zł.,
- ✓ świadczenia pielęgnacyjne: narastająco od początku roku: 1176 tj. średniomiesięcznie: 98 świadczeń. Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych: 1.847.092,10.,
- ✓ specjalne zasiłki opiekuńcze: narastająco od początku roku: 498, tj. średniomiesięcznie: 41 świadczeń. Kwota wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych: 302.510,82 zł.,
- ✓ jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe): narastająco od początku roku: 194, tj. średniomiesięcznie: około 16 świadczeń. Kwota wypłaconych zapomóg (becikowe): 194.000,00zł.,
- ✓ świadczenie rodzicielskie: narastająco od początku roku: 746 tj. średniomiesięcznie: około 62 świadczeń. Kwota wypłaconych świadczeń rodzicielskich 673.601,82 zł.
- ✓ ilość świadczeń w postaci składek na ubezpieczenie emerytalno - rentowe: narastająco od początku roku: do ZUS 1106, do KRUS 164 tj. średniomiesięcznie: do ZUS 92 świadczeń, do KRUS 13 świadczeń, kwota wypłaconych składek: 390.014,85 zł, w tym: do ZUS – 374.750,85 zł, do KRUS – 15.264,00 zł.
- ✓ Ilość świadczeń z postaci zasiłków dla opiekunów: 276, tj. średniomiesięcznie: około 23 świadczenia. Kwota wypłaconych zasiłków dla opiekunów: 170.789,40 zł.

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka od 2016 roku sukcesywnie maleje by w 2019 roku osiągnąć wartość 789.

Tabela 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2014 – 2019 (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS Staszów)

	Liczba rodzin					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	1 049	982	1 027	965	891	789

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2020 poz. 808). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł. Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725,00 zł. Od października 2020 kwota kryterium wynosi 900,00 zł na osobę. Środki na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego ujęte są w dotacji na świadczenia rodzinne. W stosunku do dłużnika alimentacyjnego organ właściwy dłużnika (oznacza to Wójta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej) przeprowadza wywiad alimentacyjny w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe. W przypadku braku zatrudnienia dłużnika organ właściwy występuje do Powiatowego Urzędu Pracy o przedstawienie informacji na temat możliwości

aktywizacji zawodowej. W przypadku uniemożliwienia przez dłużnika alimentacyjnego przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, złożenia oświadczenia majątkowego oraz odmowy podjęcia pracy, odmowy zarejestrowania się jako bezrobotny - organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Jeżeli decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego oraz składa wniosek o ściganie za przestępstwo. Wystąpienie z wnioskiem do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego następuje po uzyskaniu z centralnej ewidencji kierowców informacji, że dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienia do kierowania pojazdami. Należności przypadające od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego podlegają ściągnięciu wraz z odsetkami w drodze egzekucji sądowej na podstawie przepisów o egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Jeżeli jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów, organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego, będący wierzycielem należności, przyłącza się do tego postępowania. W przypadku zaniechania postępowania egzekucyjnego przez komornika organ wnioskuje o wszczęcie. Z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz wierzycieli, dłużnicy alimentacyjni są zobowiązani do zwrotu należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego łącznie z ustawowymi odsetkami:

- 40% kwot należności stanowi dochód własny gminy organu właściwego wierzyciela;
- 60% kwoty należności oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa.

Na podstawie przepisów przejściowych ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów po wygaśnięciu ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej na dotychczasowych przepisach realizuje się egzekucję należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Ilość świadczeń z funduszu alimentacyjnego: narastająco od początku 2019 roku: 1951, tj. średniomiesięcznie: 162 świadczenia. Kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego: 853.951,90 zł.

W 2019 roku wykonano następujące zadania.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych:

- ✓ przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych – pochodzących z wywiadu alimentacyjnego i oświadczenia majątkowego - 26,
- ✓ zobowiązanie dłużnika do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy - 3,
- ✓ poinformowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji dłużnika alimentacyjnego - 9,
- ✓ złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego - 57,
- ✓ skierowanie wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego - 1,
- ✓ wydanie decyzji dotyczącej uznania za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych - 7.
- ✓ przeprowadzenie wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami alimentacyjnymi – 26.

Świadczenia wychowawcze „Rodzina 500+”

Świadczenie wychowawcze przysługuje na dziecko do momentu ukończenia przez nie 18 – tego roku życia. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Wysokość świadczenia wychowawczego wynosi 500,00 zł. miesięcznie i przysługuje na każde dziecko, bez względu na dochody rodziny od miesiąca lipca 2019 r. Statystyka dotycząca świadczeń wychowawczych w 2019 roku prezentuje się następująco. Ilość świadczeń wychowawczych (PROGRAM RODZINA 500+): narastająco od początku roku.: 37.593 tj. średniomiesięcznie: około 3132 świadczenia. Kwota wypłaconych 500+: 18.720.655,60 zł.

- ✓ liczba złożonych wniosków – 2906
- ✓ liczba wydanych decyzji – 2859

V.4. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Staszów.

Poniżej przedstawiono wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Staszów w latach 2016 – 2019 roku. Zgodnie z przedstawionymi danymi należy zauważyć, że wskaźnik ten sukcesywnie maleje co świadczy o zmniejszającym się natężeniu liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie)

Rok	Wskaźnik deprywacji lokalnej
2016	4,89%
2017	4,56%
2018	4,02%
2019	3,86%

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Staszów. Wyniki badań.

Problemy społeczne to powtarzające się, masowe zjawiska uznane przez daną grupę społeczną lub społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

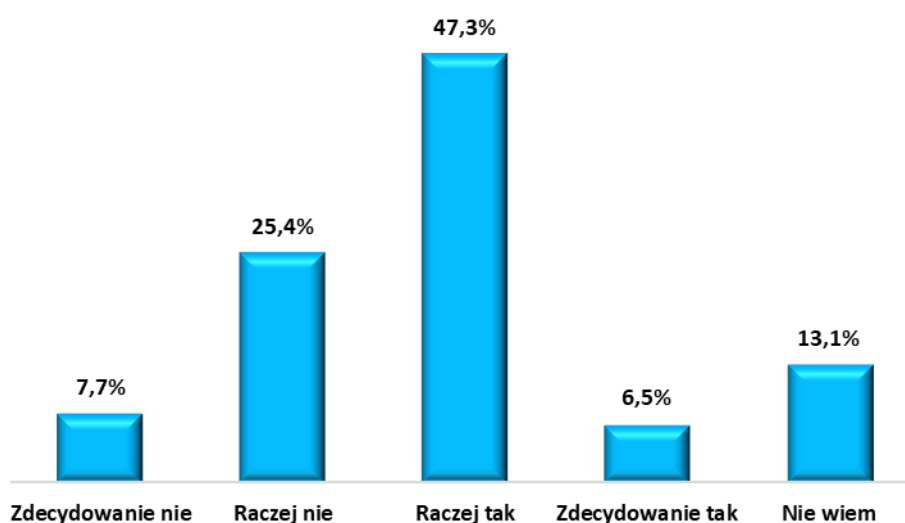
Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy Staszów, które zostały przeprowadzone w ramach *Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych występujących na terenie gminy Staszów*. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety za pomocą, którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 225 mieszkańców gminy Staszów.

Badanie zostało zrealizowane przy użyciu techniki – CAWI ankietę internetową wypełniana on-line. Ankietę została umieszczona na stronach Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie, na profilu społecznościowym Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie oraz na stronie Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. Badanie przeprowadzono w okresie od marca do kwietnia 2021 roku. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankietę zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Staszów jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

VI.1. Ocena warunków życia w gminie Staszów.

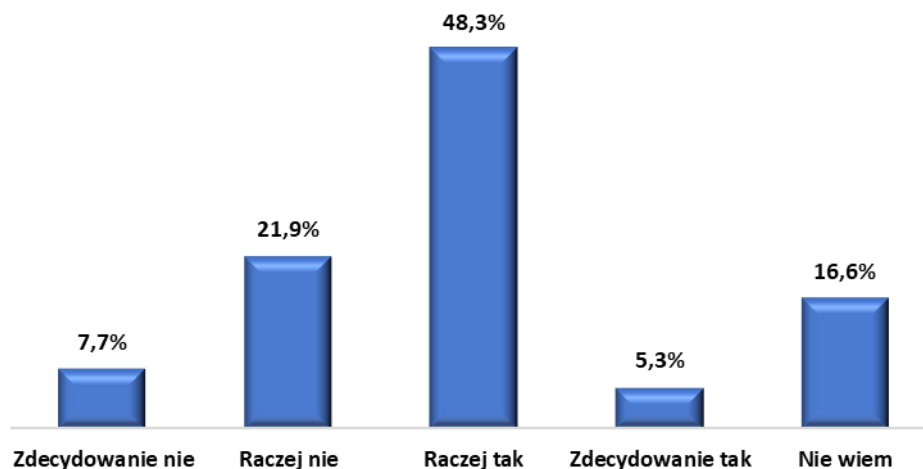
Stosunek badanych respondentów do warunków życia w gminie Staszów jest pozytywny. Ponad połowa ankietowanych – łącznie 53,8% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Staszów, w tym 47,3% badanych wskazało odpowiedź *raczej tak*, natomiast 6,5% *zdecydowanie tak*. Innego zdania było łącznie 33,1% respondentów, którzy negatywnie oceniają warunki życia w gminie Staszów. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 13,1% badanych.

Rysunek 9. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Staszów?

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili gminę Staszów jako miejsce do życia. Jakość życia w gminie została oceniona przez ponad połowę badanych wysoko lub bardzo wysoko. Łącznie 53,6% ankietowanych uważa, że gmina Staszów jest dobrym miejscem do życia, w tym 48,3% ankietowanych wskazało odpowiedź *raczej tak*, natomiast 5,3% *zdecydowanie tak*. Należy zwrócić uwagę, iż łącznie 29,6% uważa, że gmina Staszów nie jest dobrym miejscem do życia. Odpowiedź nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 16,6% ankietowanych mieszkańców gminy Staszów.

Rysunek 10. Czy gmina Staszów jest dobrym miejscem do życia?

VI.2. Ocena warunków życia w gminie Staszów pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

Poza ogólną oceną warunków i jakości życia w gminie Staszów uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów jak: poczucie bezpieczeństwa, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Spośród analizowanych aspektów respondenci najwyżej ocenili dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych – 53,8% wysokich lub bardzo wysokich. Nisko badani ocenili takie elementy warunków życia w gminie Staszów jak - dostępność i jakość transportu zbiorowego oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Odsetek pozytywnych wskazań w przypadku wymienionych elementów składowych jakości życia w gminie wyniósł odpowiednio zaledwie 6,5% oraz 18,3% wskazań. Taki odsetek odpowiedzi sugerować może na bardzo duże problemy w wymienionych obszarach życia mieszkańców gminy Staszów.

Tabela 10. Ocena warunków życia w gminie Staszów pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

	Bardzo nisko	Raczej nisko	Przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
Bezpieczeństwa mieszkańców	7,7%	9,5%	59,8%	20,7%	2,4%
Jakości środowiska naturalnego	9,5%	15,4%	53,3%	18,9%	3,0%
Dostępności i jakość transportu zbiorowego	25,4%	33,7%	34,3%	5,9%	0,6%
Dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych	3,6%	10,7%	32,0%	42,6%	11,2%
Jakość i dostępność do opieki zdrowotnej	39,6%	23,7%	28,4%	17,7%	0,6%

VI.3. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, które występują na terenie gminy Staszów z prośbą o wskazanie skali występowania i uciążliwości danego problemu. Każdy z respondentów mógł wskazać na jedną, z gradujących odpowiedzi od *bardzo duży problem* do *brak problemu*. Skalę problemów przedstawiono według rangowania zsumowanych odpowiedzi wskazujących na uciążliwość danego problemu (odpowiedzi *bardzo duży problem* oraz *raczej duży problem*). Suma tych odpowiedzi wskazuje, które z wymienionych problemów społecznych są najbardziej odczuwalne i występują w największym stopniu na terenie gminy Staszów. Respondenci największą rangę przypisali problemowi bezrobocia i alkoholizmu na terenie gminy Staszów. Suma wskazań wyniosła odpowiednio 70,4% oraz 67,4%. Problemy bezrobocia alkoholizmu mają najbardziej negatywne skutki, ponieważ są swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępuje z innymi problemami społecznymi. Kolejne problemy, które w znacznym stopniu – zdaniem badanych występują na terenie gminy Staszów i są obserwowane przez respondentów to przede wszystkim: trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań) – 59,2%, problemy zdrowotne lokalnej społeczności – także 59,2% wskazań trudna sytuacja ludzi starszych – 55,6% oraz długotrwała lub ciężka choroba – 54,5% wskazań. Dużym problemem zdaniem mieszkańców jest także ubóstwo (niedostatek środków do życia) oraz przemoc w rodzinie. Wymienione problemy wskazała odpowiednio 49,1% oraz 43,2% badanych. Uciążliwość innych problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów nie jest tak bardzo odczuwalna jak wymienionych powyżej, co oczywiście nie oznacza, że problemy te nie występują. Pozostałe problemy przedstawiono w poniższej tabeli w kolejności według stopnia uciążliwości od największej do najmniejszej.

Tabela 11. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.

Problem społeczny	Bardzo duży problem	Raczej duży problem	Raczej mały problem	Bardzo mały problem	Brak problemu	Nie wiem
Bezrobocie	32,5%	37,9%	17,8%	4,7%	0,6%	6,5%
Alkoholizm	20,1%	47,3%	20,1%	1,2%	0,0%	11,2%
Trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań)	23,7%	35,5%	17,2%	5,3%	2,4%	16,0%
Problemy zdrowotne lokalnej społeczności	23,1%	36,1%	21,3%	3,0%	1,2%	15,4%
Trudna sytuacja ludzi starszych	11,8%	43,8%	23,7%	8,3%	2,4%	10,1%
Długotrwała lub ciężka choroba	11,8%	42,6%	14,8%	3,6%	0,6%	26,6%
Ubóstwo (niedostatek środków do życia)	11,8%	37,3%	35,5%	4,1%	1,2%	10,1%
Przemoc w rodzinie	10,1%	33,1%	17,8%	5,9%	0,6%	32,5%
Brak dostępu do informacji i poradnictwa	13,0%	26,0%	24,3%	11,8%	11,2%	13,6%
Trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych	8,9%	29,0%	29,6%	8,9%	2,4%	21,3%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5,9%	31,4%	33,1%	2,4%	4,1%	23,1%
Brak poczucia bezpieczeństwa	10,7%	26,0%	29,6%	11,2%	7,7%	14,8%
Rozpad rodzin/rodziny niepełne	10,1%	26,6%	18,9%	8,9%	5,9%	29,6%
Niepełnosprawność	10,7%	21,9%	30,2%	6,5%	3,0%	27,8%
Narkomania	7,1%	24,9%	26,0%	11,2%	4,7%	26,0%
Problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura)	10,7%	20,1%	35,5%	11,8%	12,4%	9,5%
Problemy osób opuszczających zakłady karne	6,5%	13,0%	18,3%	10,1%	10,7%	41,4%
Sieroctwo biologiczne i społeczne	4,1%	13,6%	29,6%	10,7%	3,0%	39,1%
Bezdomność	3,0%	7,7%	30,2%	16,0%	14,8%	28,4%
Problemy emigrantów, repatriantów, uchodźców	2,4%	7,1%	15,4%	13,6%	23,1%	38,5%
Kłęski żywiołowe	2,4%	6,5%	24,9%	22,5%	24,3%	19,5%

VI.4. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.

Uczestnikom badania przedstawiono również listę grup społecznych, które w mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją w gminie Staszów. Badani dokonywali oceny stopniowanej skali od 1 do 5 gdzie 1 to grupy najmniej zagrożone marginalizacją, natomiast 5 to grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. W celu bardziej czytelnej prezentacji dokonano rangowania ocen i przedstawiono sumę wyników ocen najwyższych (ocena 4 oraz ocena 5) wskazujących grupy najbardziej zagrożone zjawiskiem marginalizacji społecznej. Grupy społeczne, które w największym stopniu zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów to zdaniem badanych osoby

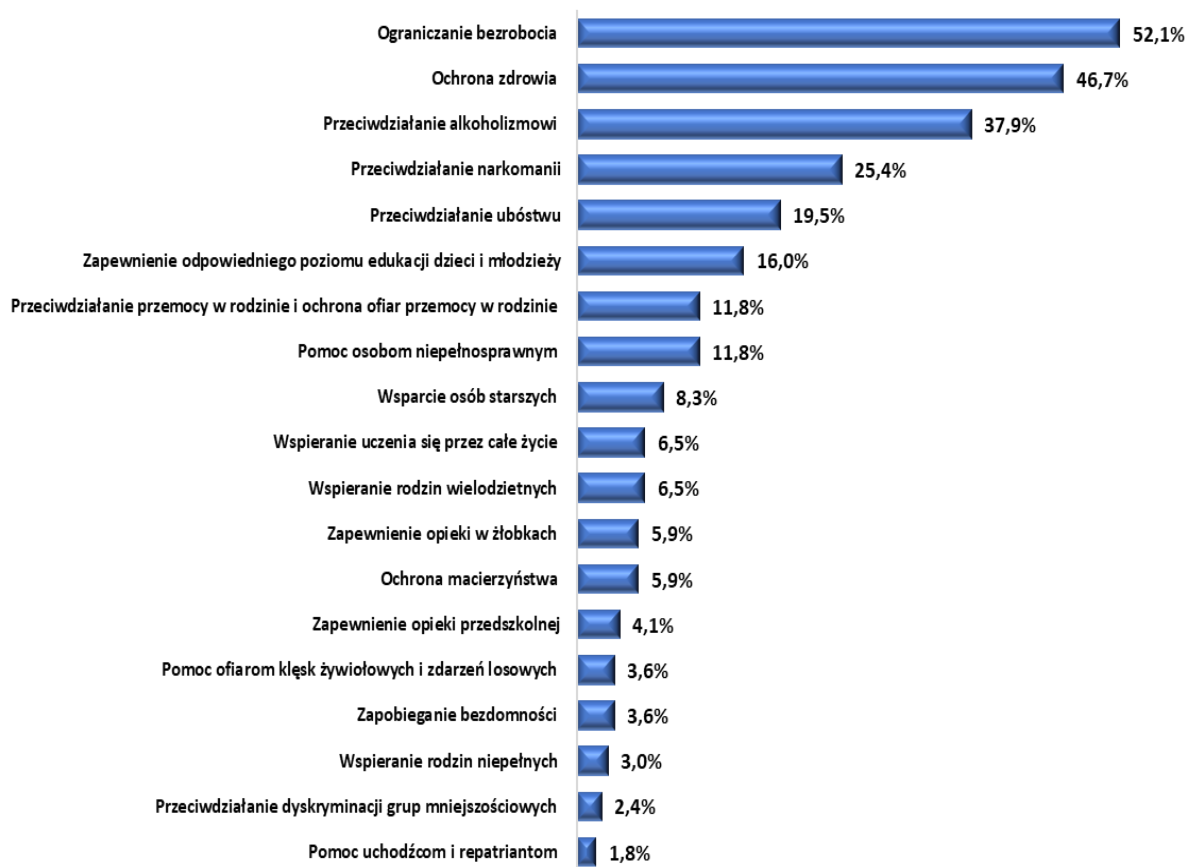
i rodziny dotknięte ubóstwem – 53,9% wskazań negatywnych, bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością – także 52,9% wskazań, osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie – 52,1% wskazań oraz rodziny występująca przemocą – 51,5% wskazań. W tabeli przedstawiono grupy zagrożone marginalizacją społeczną według skali od grup najbardziej zagrożonych, do grup w najmniejszym stopniu zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 12. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.

	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem	9,5%	10,7%	26,0%	23,1%	30,8%
Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością	18,3%	12,4%	15,4%	23,7%	30,2%
Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem	10,1%	8,9%	28,4%	26,6%	26,0%
Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	5,9%	13,0%	29,0%	27,2%	24,9%
Rodziny z występującą przemocą	7,1%	13,0%	28,4%	27,2%	24,3%
Byli więźniowie powracający z zakładów karnych	18,9%	15,4%	26,0%	17,8%	21,9%
Rodziny zmagające się z problemami	8,3%	13,0%	40,2%	26,6%	11,8%
Osoby z niepełnosprawnościami	11,8%	15,4%	36,7%	19,5%	16,6%
Opiekuńczo-wychowawczymi	11,8%	17,2%	40,2%	20,1%	10,7%
Osoby starsze	14,2%	18,9%	37,3%	20,1%	9,5%
Byli wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	17,2%	16,0%	37,3%	18,9%	10,7%
Mniejszości etniczne i narodowe	29,6%	18,9%	27,8%	11,2%	12,4%
Samotne matki	17,2%	26,6%	36,1%	12,4%	7,7%
Samotne kobiety w ciąży	21,3%	26,0%	34,3%	11,2%	7,1%

Uczestników badania poproszono również o wskazanie działań z obszaru przeciwdziałania problemom społecznym w gminie Staszów, które przynoszą najmniej zadowalające efekty. Każda z badanych osób mogła wskazać 3 odpowiedzi, dlatego też suma wskazań jest większa niż 100%. Zdaniem badanych jeden obszar i działania podejmowane w obrębie tego obszaru przynoszą zdecydowanie najmniej zadowalające efekty. Ten obszar to ograniczenie bezrobocia, który wskazało najwięcej badanych osób – 52,1%. Znaczna grupa ankietowanych mieszkańców gminy Staszów wymieniła działania w obszarze ochrony zdrowia – 46,7%, przeciwdziałania alkoholizmowi – 37,9% oraz przeciwdziałania narkomanii – 25,4%. Nieskuteczne zdaniem – 19,5% badanych są działania zmierzające do ograniczenia ubóstwa wśród mieszkańców gminy Staszów. Pozostałe obszary i działania podejmowane w ich obrębie, które przynoszą najmniej zadowalające efekty przedstawiono na wykresie.

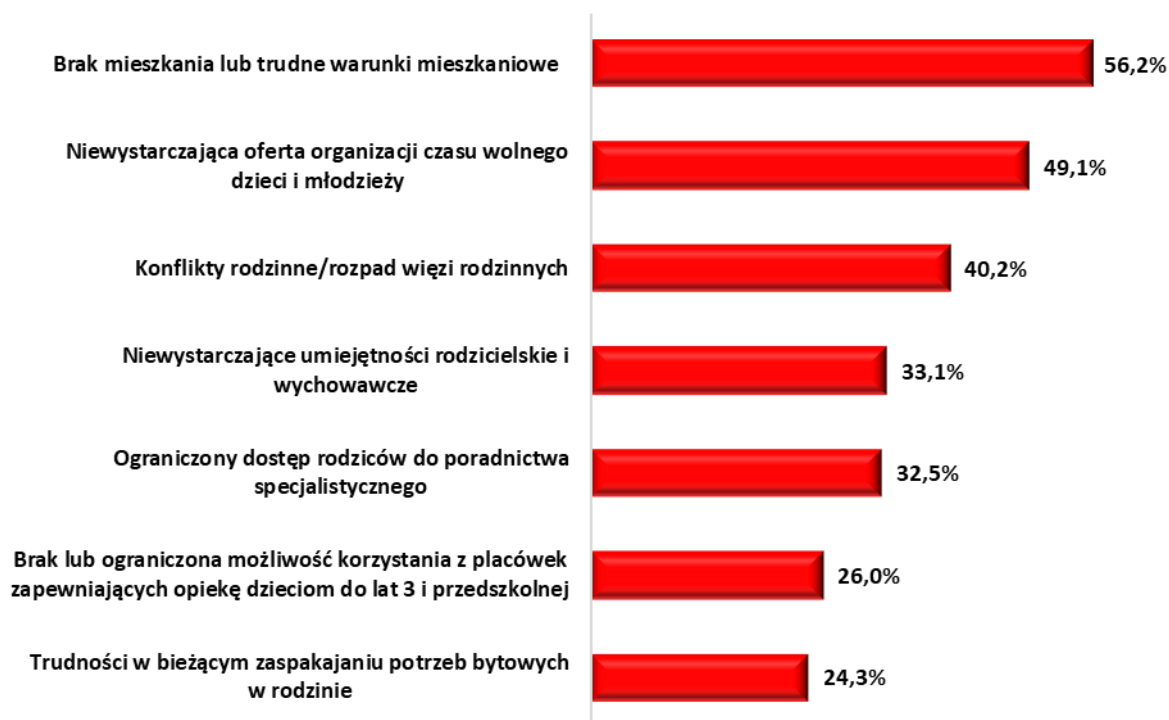
Rysunek 11. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?

VI.5. Problemy rodzin z dziećmi w gminie Staszów.

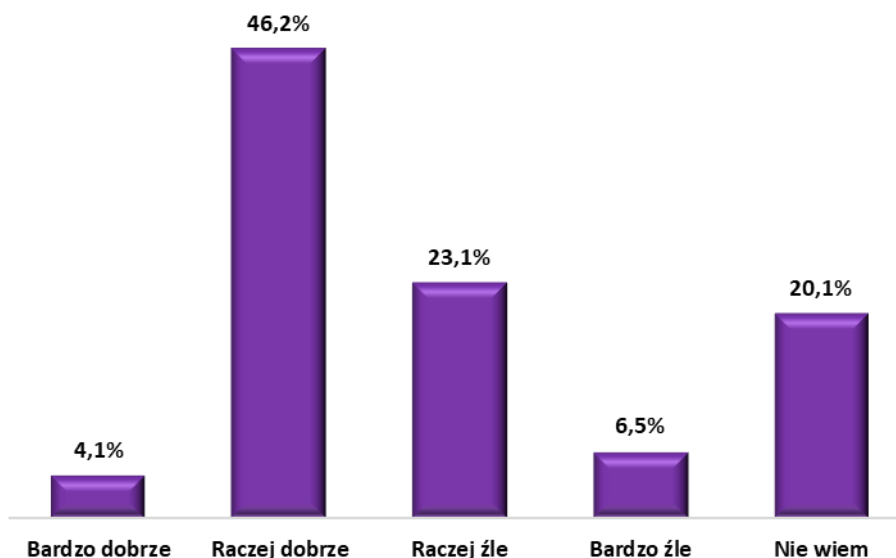
Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie gminy Staszów. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem ankietowanych dominującymi problemami dotyczącymi rodzin z dziećmi są przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 56,2%, niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży – 49,1% wskazań, konflikty rodzinne/rozpad więzi rodzinnych – 40,2%, niewystarczające umiejętności rodzicielskie i wychowawcze – 33,1% oraz ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 32,5% wskazań. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów przedstawione zostały na wykresie.

Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów.

Okazuje się, że pozytywnie działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów ocenia łącznie 50,3% badanych. Źłe działania te ocenia łącznie 29,6% badanych respondentów. Część badanych uważa, że działania realizowane w tym obszarze wymagają optymalizacji i uskutecznienia. Natomiast 20,1% badanych nie wie jak ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi realizowane na terenie gminy Staszów.

Rysunek 13. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów?

VI.6. Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Staszów.

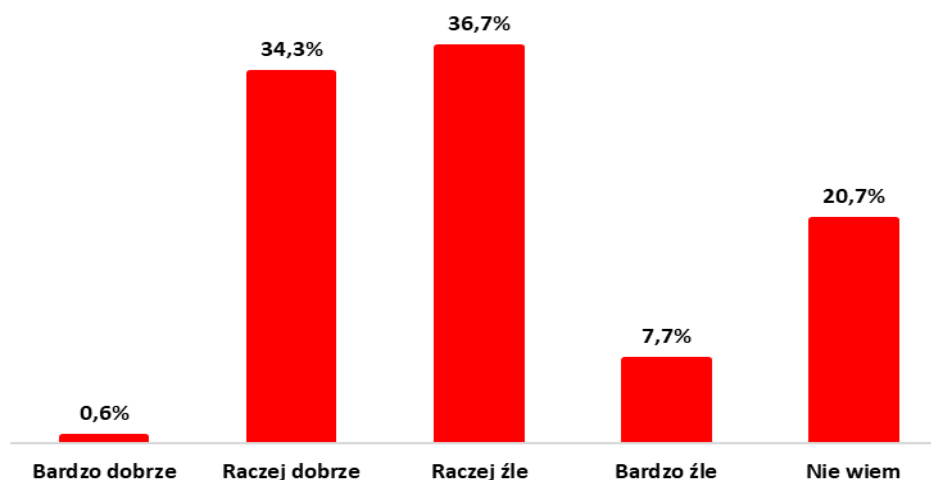
Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Staszów. Zdaniem ankietowanych najważniejsze problemy, które dotyczą osoby niepełnosprawne to: bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 55,0% wskazań, ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 50,3% oraz trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 48,5%. Przedstawione problemy wskazało największe grono respondentów. Pozostałe trudności przedstawiono na wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Staszów.

Uczestnicy badania raczej negatywnie ocenili działania na rzecz osób niepełnosprawnych, które realizowane są na terenie gminy Staszów. Łącznie 44,4% badanych negatywnie ocenia działania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Innego zdania był więcej niż co trzeci uczestnik badania – 34,9%, który pozytywnie ocenia realizowane działania. Odsetek odpowiedzi *nie wiem* wyniósł 20,7% wszystkich wskazań. Taki rozkład odpowiedzi wskazuje na konieczność uskutecznienia działań zmierzających do poprawy życia osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym na terenie gminy Staszów.

Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie gminy Staszów?

VI.7. Problemy osób starszych w gminie Staszów.

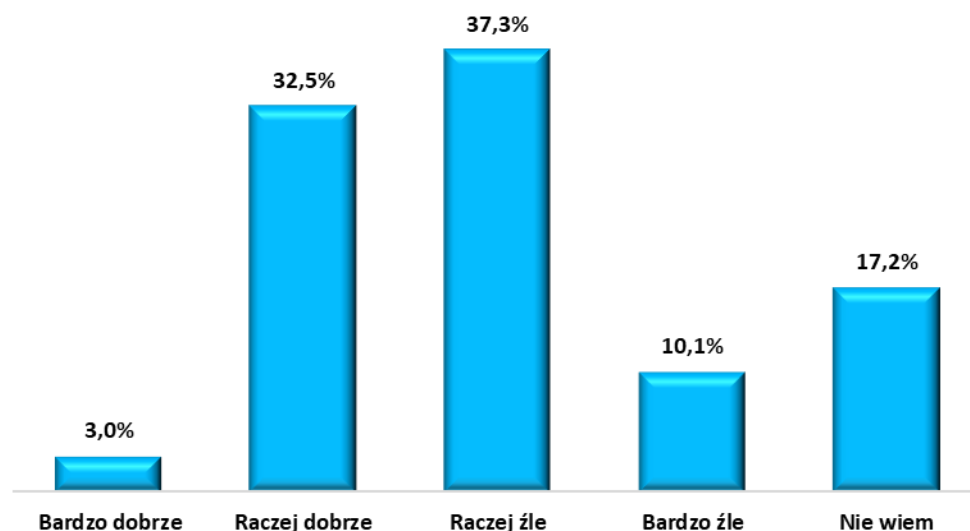
Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Staszów, zdaniem ankietowanych spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codziennym funkcjonowaniu. Najważniejszym problemem są przede wszystkim: samotność – 62,7% wskazań, ubóstwo / niskie dochody – 54,5% oraz niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego – 51,5% odpowiedzi. Istotną barierą utrudniającą pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 40,8% wskazań. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Staszów.

Zgodnie z przedstawionymi danymi – łącznie 47,4% badanych źle ocenia działania na rzecz osób starszych, które realizowane na terenie gminy Staszów. Dobrze działania ocenia łącznie 35,5%. Część badanych osób – 17,2% nie ma zdania w tym temacie. Prezentowane wyniki oznaczają konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na pomoc osób starszych mieszkających na terenie gminy Staszów.

Rysunek 17. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych, realizowane na terenie gminy Staszów?

VI.8. Problemy dzieci i młodzieży w *gminie Staszów*.

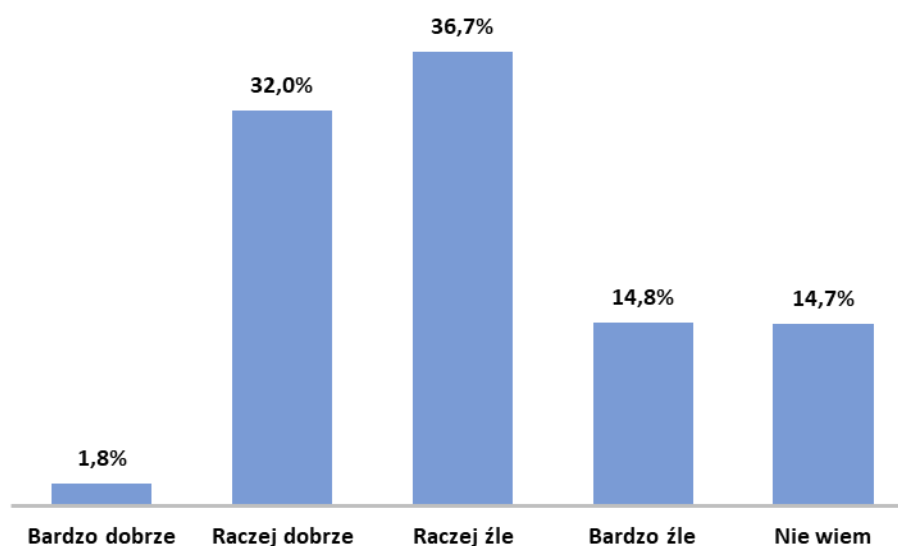
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Staszów. Zdaniem największego odsetka respondentów głównymi problemami społecznymi obserwowanymi wśród dzieci i młodzieży są alkohol i papierosy – 65,1%. Ważnymi problemami są także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 47,3% oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 30,2% wskazań. Badani uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez: zaniedbania wychowawcze – 34,3% wskazań oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów – także 34,3% wskazań. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.

Negatywnie działania profilaktyczne i edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży realizowane na terenie gminy Staszów ocenia łącznie ponad połowa badanych - 51,5% badanych. Mniejsza grupa badanych – 33,8% pozytywnie ocenia te działania. Brak zdania w tym aspekcie wyraziło 14,7% badanych. Reasumując, wyniki badań wskazują, że konieczne jest podjęcie działań usprawniających, optymalizujących i skutecznających w zakresie dotychczas realizowanych i podejmowanych inicjatyw skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.

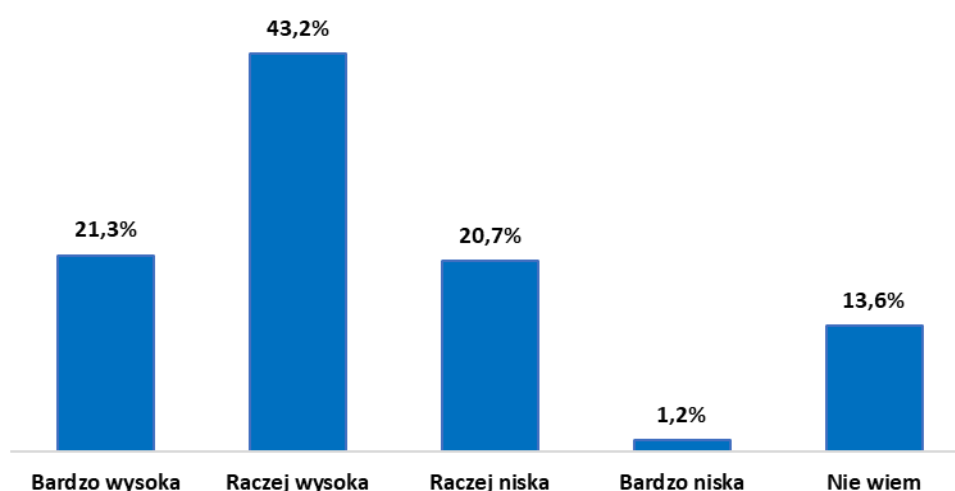
Rysunek 19. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie gminy Staszów?

VI.9. Problem uzależnień na terenie gminy Staszów.

Zdaniem ponad połowy badanych respondentów skala problemu uzależnień na terenie gminy Staszów jest wysoka lub bardzo wysoka. Taką odpowiedź wskazało łącznie aż 63,5% badanych. Tak wysokie wyniki sugerują, że skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w gminie Staszów jest poważnym problemem społecznym. Nisko lub bardzo nisko skalę problemu oceniło tylko 21,9% badanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało także 13,6% badanych.

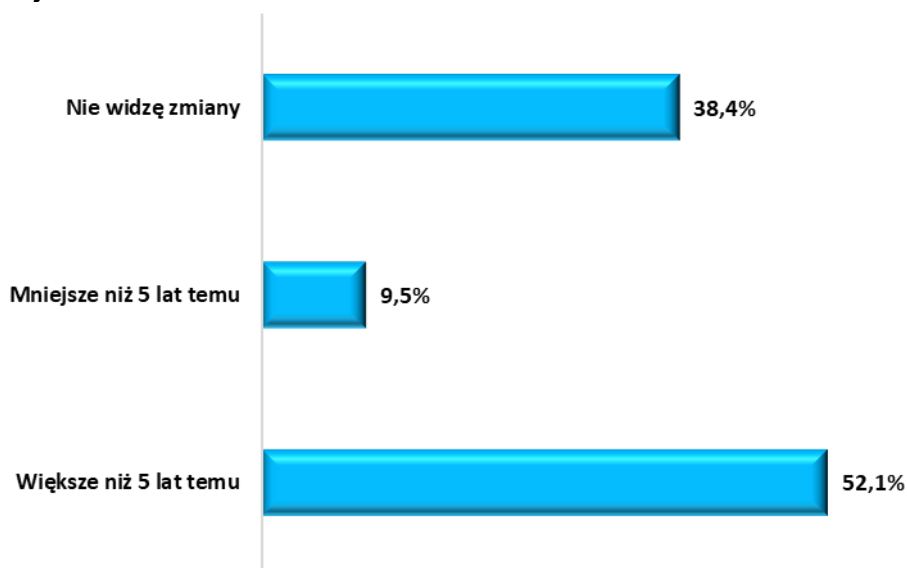
Rysunek 20. Jaka jest Pani/Pana zdaniem skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w gminie Staszów?

VI.10. Dynamika zachowań alkoholowych i zażywania narkotyków w ostatniej dekadzie na terenie gminy Staszów oraz zmiana konsumpcji alkoholu.

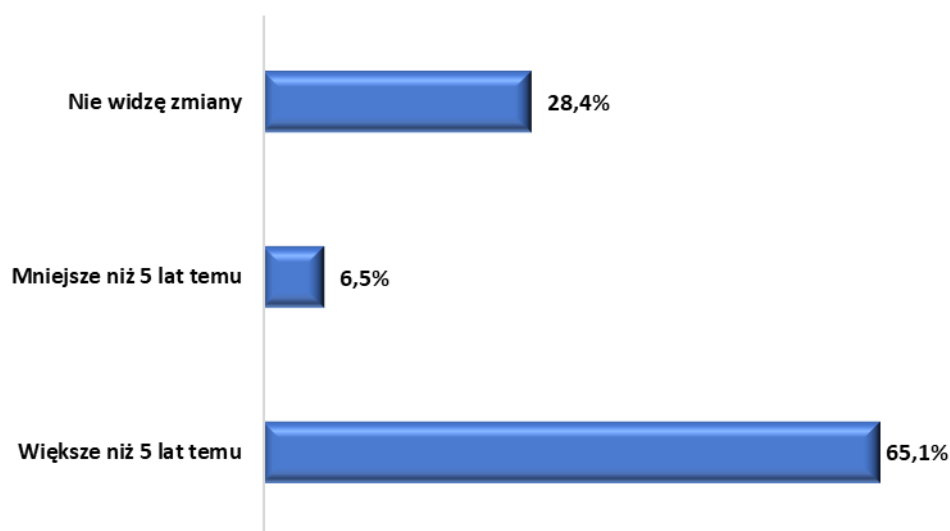
Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Staszów – 52,1% uważa, że spożycie alkoholu oraz narkotyków wśród dorosłych osób jest większe niż 5 lat temu. Innego zdania było zaledwie 9,5% badanych, którzy uważają, że obecnie osoby dorosłe z terenu gminy Staszów spożywają mniej alkoholu i zażywają mniej narkotyków niż 5 lat wcześniej. Duża grupa dorosłych mieszkańców gminy Staszów – 38,4% nie dostrzega istotnych różnic w konsumpcji alkoholu i zażywaniu narkotyków wśród osób dorosłych.

Rysunek 21. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu i narkotyków przez osoby dorosłe na terenie gminy Staszów jest?

Wyraźnie potwierdziła się opinia o wzroście spożycia alkoholu i narkotyków wśród młodzieży. Taką opinię wyraziła większość badanych mieszkańców gminy Staszów – 65,1%. Brak zmian w okresie ostatnich 5 lat, w zakresie spożywania alkoholu i narkotyków wśród młodzieży wskazało 28,4% badanych. Zaledwie 6,5% respondentów uważa, że spożycie alkoholu i narkotyków wśród młodzieży jest mniejsze niż 5 lat temu.

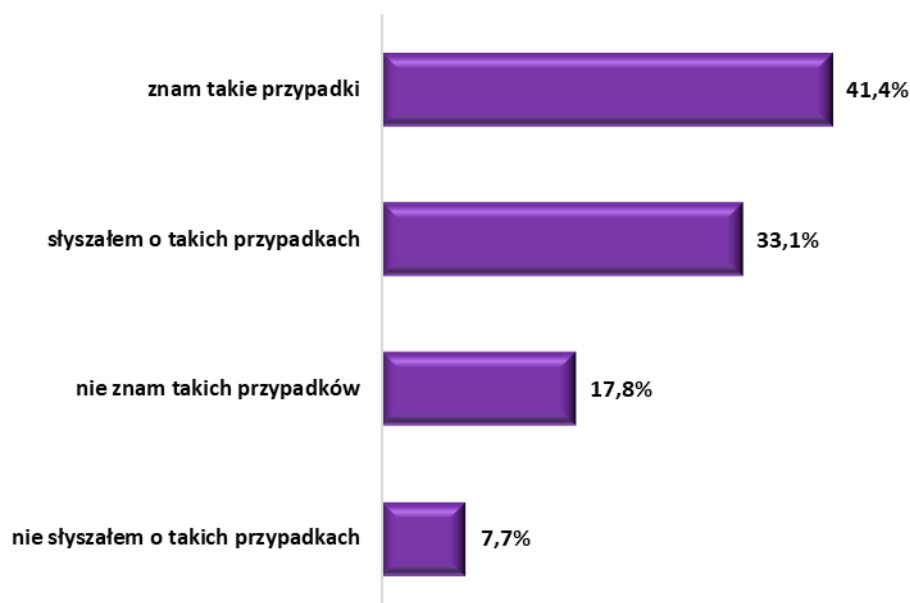
Rysunek 22. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu przez młodzież na terenie gminy Staszów jest?

VI.11. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu. Wynika to z faktu, że przemoc w rodzinie jest problemem wrażliwym, trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w statystykach prowadzonych przez poszczególne służby. Tymczasem, zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Staszów – 74,5% słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie lub zna takie przypadki, gdzie dochodzi do zjawiska przemocy w rodzinie. Odsetek osób, które nie znają lub nie słyszały o takich przypadkach to łącznie 25,5%, w tym 17,8% nie zna takich przypadków, natomiast 7,7% badanych nie słyszało o takich przypadkach.

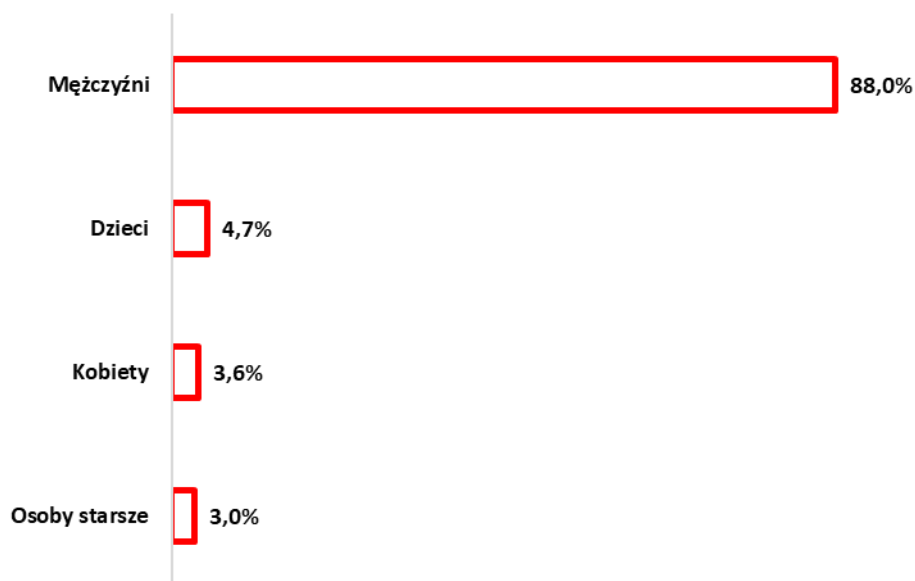
Rysunek 23. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?

VI.12. Sprawcy przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.

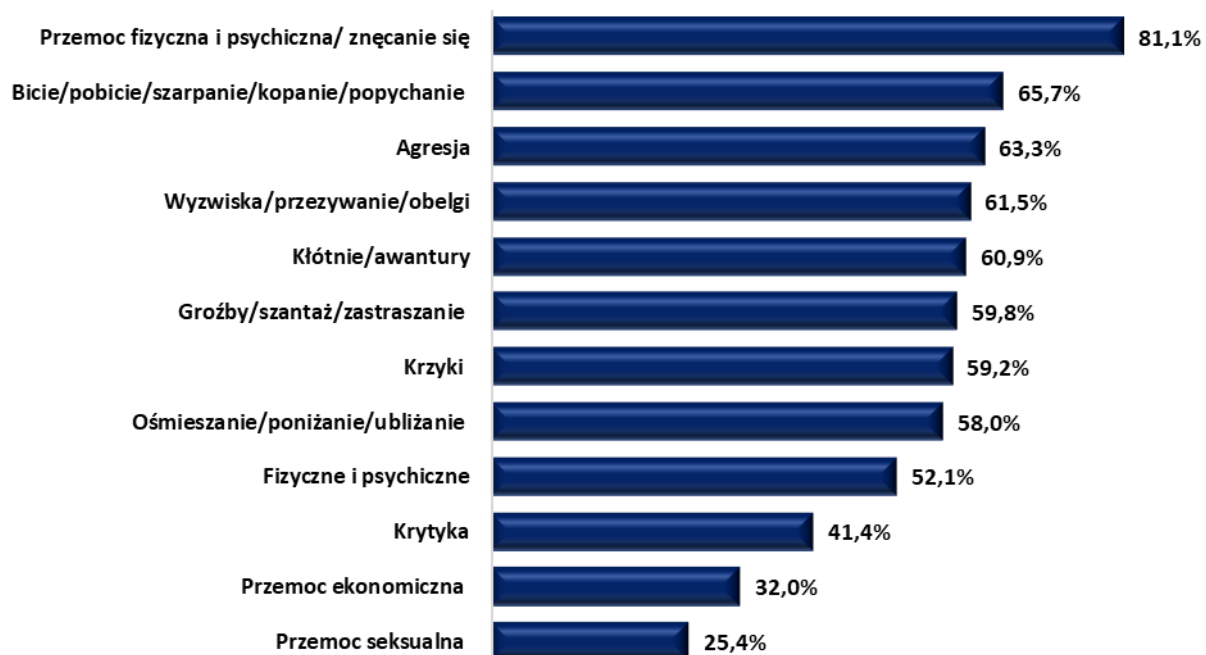
Zdecydowana większość respondentów uważa, że sprawcami przemocy domowej w gminie Staszów są mężczyźni – 88,0% wskazań. Takie wyniki wyraźnie i jednoznacznie wskazują, kto jest zdaniem społeczności lokalnej sprawcą przemocy domowej w gminie Staszów. Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych – 4,7% jest przekonanych, że inicjatorami przemocy domowej i sprawcami są dzieci, 3,6% badanych twierdzi, że sprawcami przemocy są kobiety, natomiast 3,0% osoby starsze.

Rysunek 24. Sprawcy przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

Zdaniem badanych najczęściej stosowane przez sprawców formy przemocy wobec swoich bliskich to w kolejności: przemoc fizyczna i psychiczna/znęcanie się – 81,1%, bicie/pobicie/szarpanie/kopanie/popychanie – 65,7%, agresja – 63,3%, wyzwiska/przezywanie/obelgi – 61,5% oraz kłótnie/awantury – 60,9%. Pozostałe zachowania, które zdaniem badanych stosują sprawcy przemocy przedstawiono na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania dowolnej liczby odpowiedzi.

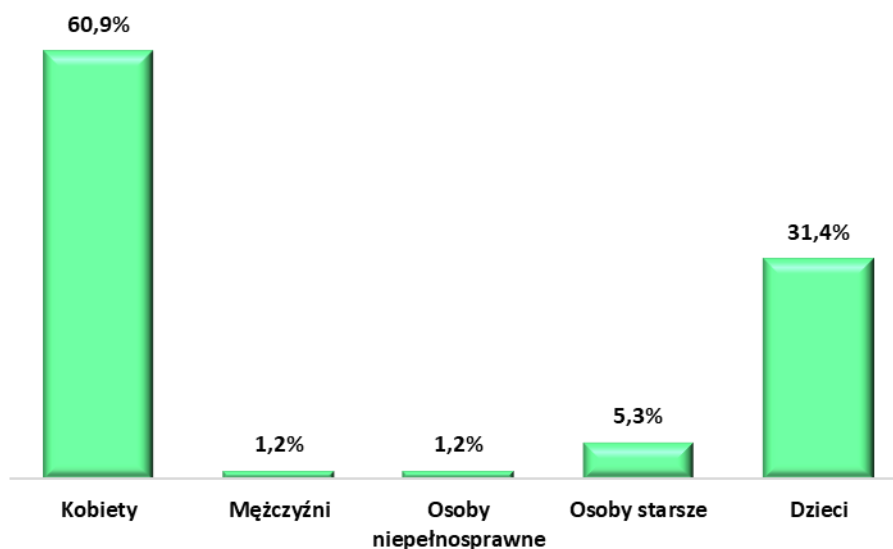
Rysunek 25. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?

VI.13. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów

Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Staszów – 60,9% uważa, że ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety. Przemoc w rodzinie to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów. Równie często ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci. Znaczny odsetek mieszkańców gminy Staszów – 31,4% wskazuje osoby niepełnoletnie jako najczęstsze ofiary przemocy w rodzinie. Część badanych osób – 5,3% jest przekonana, że ofiarami przemocy w rodzinie są głównie osoby starsze. Niewielki odsetek respondentów - po 1,2% wskazało jako ofiary osoby niepełnosprawne oraz mężczyzn.

Rysunek 26. Ofiary przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

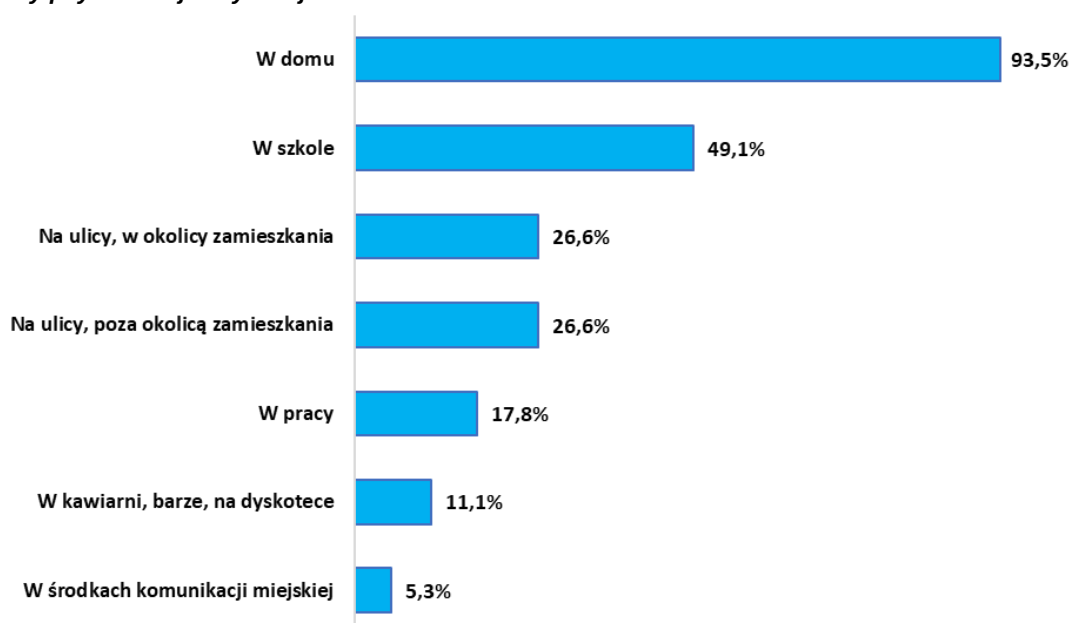

VI.14. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.

Uczestników badania zapytano o wskazanie miejsc, w których najczęściej dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Dane jednoznacznie wskazują, że zjawisko przemocy najczęściej występuje w domu. Taką odpowiedź wskazało aż 93,5% badanych. Oznacza to, że zdarzenia przemocy nie mają postronnych świadków i rozgrywają się w zamkniętym środowisku domowym, co utrudnia zarówno samo diagnozowanie jak i przeciwdziałanie przemocy. Przemoc, zdaniem badanych często występuje także w szkole – 49,1% wskazań. Po 26,6% badanych uważa, że do zachowań przemocowych dochodzi również na ulicy w okolicy miejsca zamieszkania oraz poza okolicą zamieszkania. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. Suma odpowiedzi na poniższe pytanie jest zdecydowanie większa niż 100% ponieważ, każdy z badanych mógł wskazać kilka miejsc lub

sytuacje, w których dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż bardzo duży odsetek badanych wskazał na występowanie takiej formy przemocy w domu co ukazuje na występowanie istotnego problemu w rodzinach. Takie dane po raz kolejny potwierdzają, że problem przemocy w rodzinie nie jest zjawiskiem marginalnym. Na podstawie takich wyników badań powinno podjąć się działania mające na celu uświadamianie konieczności reagowania na przemoc w rodzinie. Istnieje potrzeba upowszechnienia znaczenia i roli świadka przemocy w rodzinie oraz form i sposobów postępowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

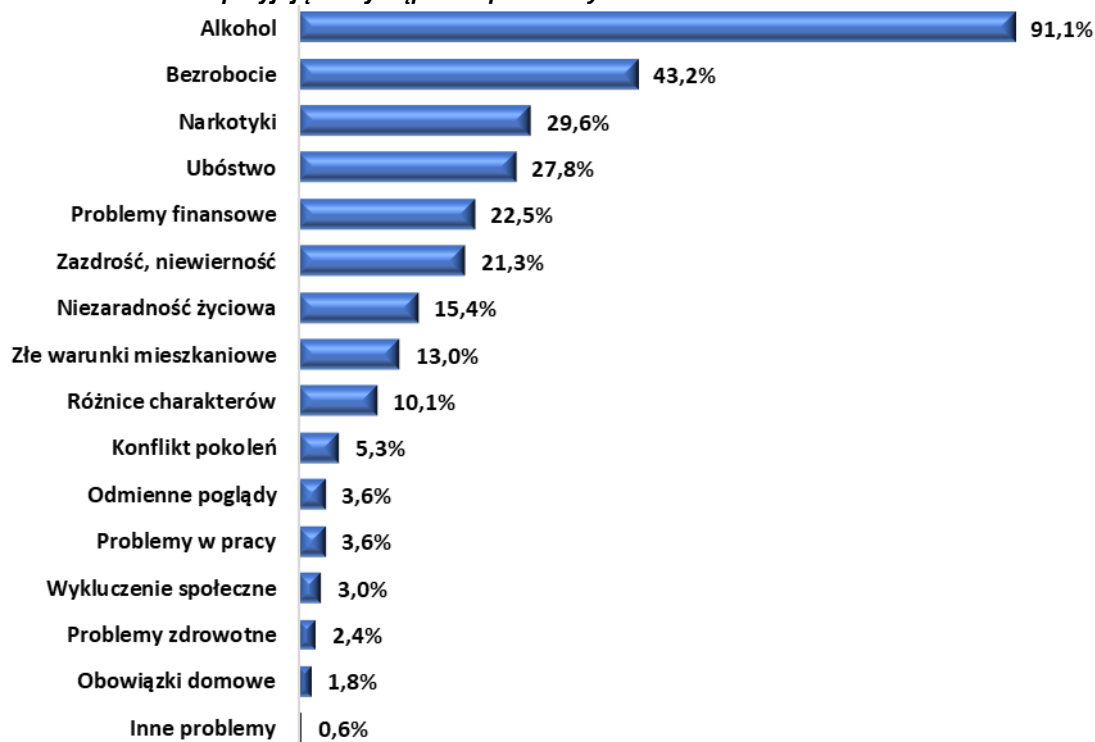
Rysunek 27. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?

Wyniki zamieszczone poniżej wskazują, jakie czynniki zdaniem respondentów mogą determinować i powodować wystąpienie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. Poglądy mieszkańców gminy Staszów nie odbiegają od rozpowszechnionych, stereotypowych przekonań na temat okoliczności sprzyjających występowaniu przemocy w rodzinie. Takie okoliczności to w opinii badanych przede wszystkim nadużywanie alkoholu. 91,1% badanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemoc w rodzinie często towarzyszy uzależnieniu od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie. W związku z powyższym konieczne wydaje się edukowanie

mieszkańców, że uzależnienie od alkoholu nie jest przyczyną przemocy. Aby powstrzymać przemoc w rodzinie nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny dodatkowo uczestniczyć w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Innym czynnikiem, który zdaniem badanych może być przyczyną wystąpienia zjawiska przemocy jest bezrobocie – 43,2% wskazań. Przemoc może być także generowana przez zażywanie narkotyków oraz ubóstwo. Taką opinię wskazało odpowiednio 29,6% oraz 27,8% badanych. Inne czynniki sprzyjające wystąpieniu przemocy to także: problemy finansowe – 22,5% oraz zazdrość, niewierność – 21,3% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż każdy z badanych mógł wymienić maksymalnie trzech odpowiedzi, stąd też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 28. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.

VI.15. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna oraz przemoc ekonomiczna. Przemoc fizyczna to naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie. Przemoc psychiczna to naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, sztydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności

innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce. Przemoc seksualna to naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych. Natomiast przemoc ekonomiczna to pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów. Analizując wyniki dotyczące rodzaju spotykanej formy przemocy można zauważyć, iż najczęstsze jej formy stanowią w takim samym stopniu przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności, które wskazało odpowiednio 93,5% oraz 92,9% respondentów. Wymienione dwie formy przemocy są zdecydowanie najczęściej występującymi formami przemocy. Znaczny odsetek badanych wskazał na przemoc ekonomiczną – naruszenie własności – 33,7% oraz zaniedbanie – 29,6%. Przemoc seksualną wskazało – 18,9% respondentów. Takie dane mogą w części wyjaśniać małą liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy, ponieważ ofiary przemocy psychicznej, ekonomicznej i seksualnej takiej przemocy nie zgłaszają do odpowiednich służb.

Rysunek 29. Jakiej Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?

Ankietowanym mieszkańcom gminy Staszów przedstawiono listę zachowań, które kojarzą się z przemocą. Każda z badanych osób mogła wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest zdecydowanie większa niż 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zachowania, które w największym stopniu kojarzą się z przemocą to przede wszystkim: przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka – 84,0% wskazań, grożenie pobiciem – 78,7% wskazań, zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych – 68,0%, uderzenie kogoś w policzek – 58,0%, pokazywanie innym osobom lub pokazywanie rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody – 46,7% oraz wyśmiewanie cudzych poglądów – 40,8% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono w tabeli.

Tabela 13. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?

Zachowania	%
Przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka	84,0%
Grożenie pobiciem	78,7%
Zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych	68,0%
Uderzenie kogoś w policzek	58,0%
Pokazywanie innym osobom lub rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody	46,7%
Wyśmiewanie cudzych poglądów	40,8%
Zmuszanie do palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków	40,2%
Wynoszenie z domu wspólnej własności	32,5%
Zaciąganie kredytów obciążających	30,2%
Wspólny budżet bez porozumienia z partnerem	18,9%

VI.16. Doświadczenie przemocy.

Najczęstszą formą przemocy, której doświadczyły badane osoby jest psychiczna forma przemocy. Takiego rodzaju przemocy doświadczyło – 39,1% uczestników badania. Takie wyniki obrazują skalę przemocy psychicznej, której doświadczają badani mieszkańcy. Problem przemocy psychicznej jest więc ważnym problemem, który wymaga podjęcia określonych działań profilaktycznych. Z przemocą fizyczną spotkało się 17,2% badanych osób. Różnych form przemocy ekonomicznej (naruszenie własności) doświadczyło 5,3% badanych. Innych formy przemocy takich jak: przemoc seksualna (naruszenie intymności) oraz zaniedbania doświadczyło odpowiednio 3,0% oraz 1,2% badanych mieszkańców gminy Staszów. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż ponad połowa badanych - 56,8% nie doświadczyła żadnej formy przemocy

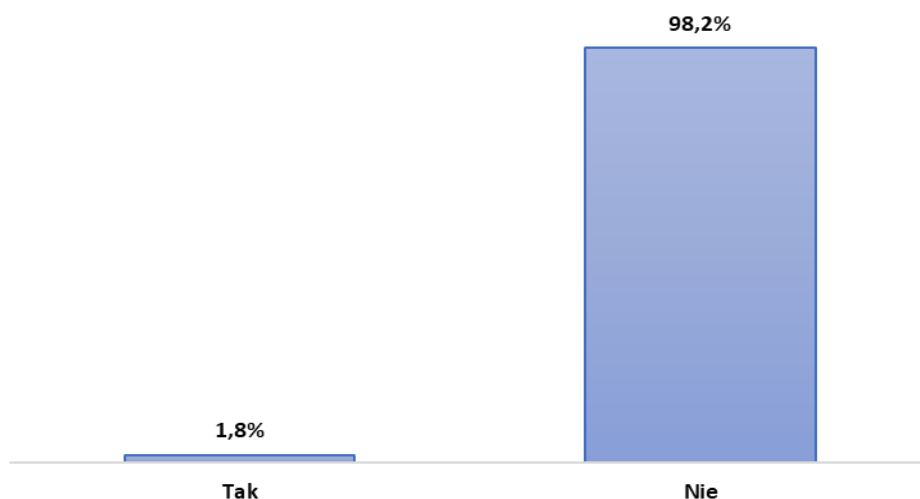
Rysunek 30. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?

VI.17. Stereotypy na temat przemocy.

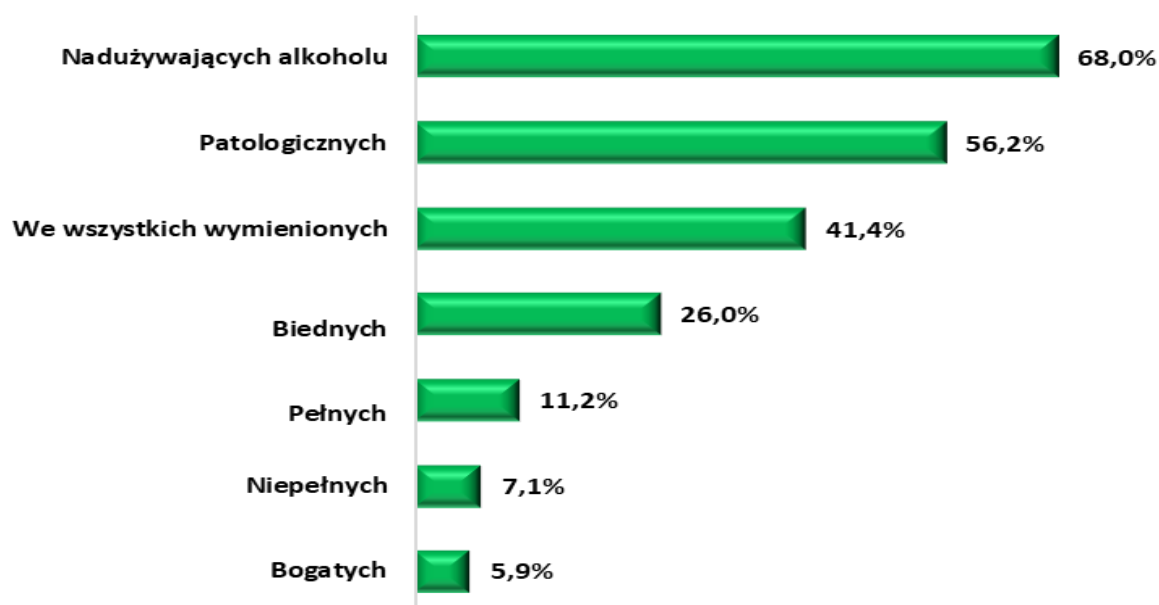
Poniżej przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie, których celem było zweryfikowanie pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Przedstawione poniżej dane pokazują pozytywny obraz tego, jak owa przemoc jest postrzegana. Zdecydowana większość badanych – 98,2% nie zgadza się ze stwierdzeniami wskazującymi na to, że przemoc to prywatny problem samej rodziny, który powinien być rozwiązywany wyłącznie w czterech ścianach, bez udziału osób z zewnątrz, a ofiary przemocy same są sobie winne. Tylko 1,8% badanych uważa, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa każdej rodziny.

Rysunek 31. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?

Kolejnym elementem związanym z weryfikacją pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy, była typologia rodzin, w których najczęściej dochodzi do przemocy. Odpowiedzi badanych wskazują na brak stereotypowego podejścia związanego z tym, że do przemocy dochodzi tylko w rodzinach dysfunkcyjnych czy biednych. Potwierdziła się wcześniejsza opinia uczestników badania, zgodnie z którą alkohol jest jedną z głównych przyczyn pojawiania się zjawiska przemocy. Zdaniem 68,0% badanych przemoc występuje w rodzinach nadużywających alkoholu. Duży odsetek badanych uważa, że przemoc występować może w każdej rodzinie, w tym także w zamożniejszych rodzinach

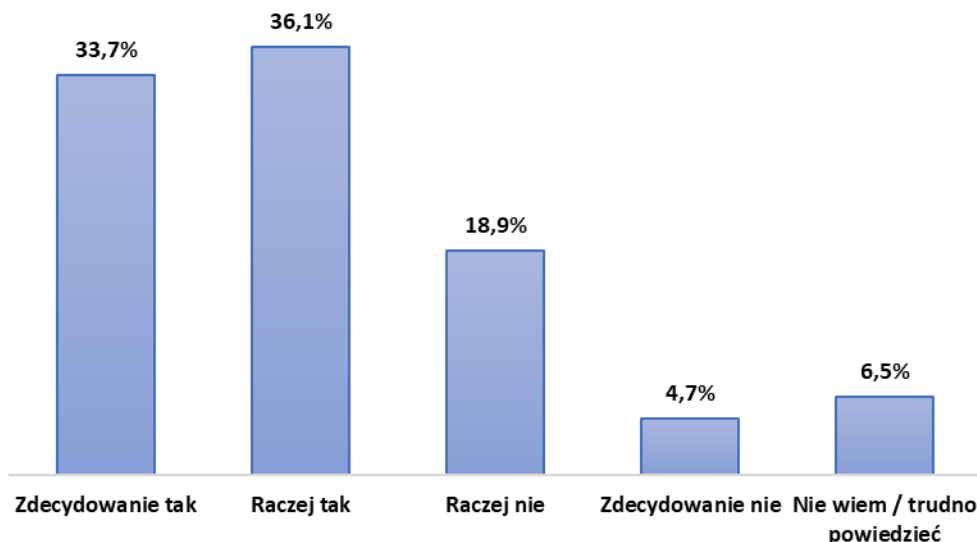
Rysunek 32. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

VI.18. Znajomość instytucjonalnych form wsparcia dla ofiar przemocy na terenie gminy Staszów.

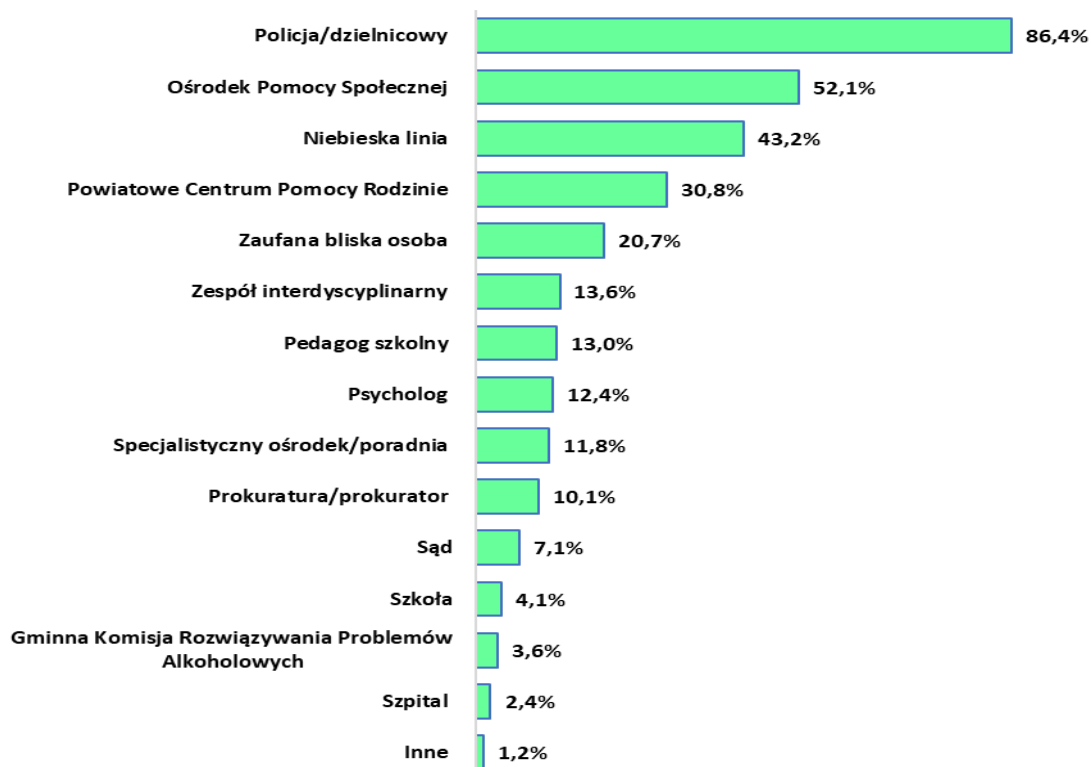
Respondentów zapytano także czy wiedzą, gdzie na terenie gminy Staszów należy szukać pomocy dla bliskich mających problemy z przemocą. Na tak postawione pytanie twierdząco odpowiedziało łącznie 69,8% ankietowanych. Z kolei łącznie 23,6% badanych nie wiedziałoby, gdzie należy szukać pomocy. Odsetek respondentów świadomych, gdzie należy szukać pomocy uznać należy za wysoki.

Rysunek 33. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z przemocą wiedział(a)bym Pani/Pan gdzie szukać pomocy?

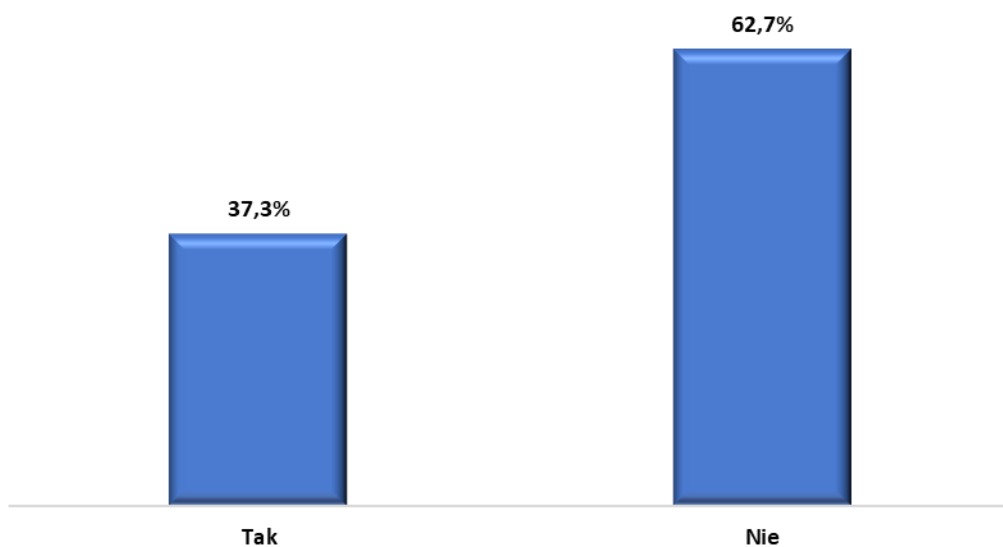
Bardzo ważnym i pozytywnym wnioskiem, który wynika z badań jest bardzo wysoki stopień świadomości społecznej mieszkańców gminy Staszów na temat możliwych form pomocy, z których mogą skorzystać ofiary przemocy na terenie gminy. Według przedstawionych danych wynika, iż zdecydowana większość mieszkańców gminy Staszów deklaruje, że wie, gdzie należy się zgłosić w przypadku wystąpienia zjawiska przemocy. Mieszkańcy gminy Staszów uważają, że osoba doświadczająca przemocy powinna zgłosić się na policję. Taką odpowiedź wskazało 86,4% badanych. Ponad połowa badanych mieszkańców – 52,1% wskazała Ośrodek Pomocy Społecznej. Inne instytucje, podmioty wymienione przez respondentów to także: Niebieska Linia – 43,2% odpowiedzi oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – 30,8% wskazań. Zaufaną bliską osobę oraz wskazało 20,7% badanych. Pozostałe instytucje wskazał mniejszy odsetek badanych. Wykaz wszystkich podmiotów przedstawiono na poniższym wykresie. Należy zwrócić uwagę, iż każda z badanych osób mogła wskazać kilka odpowiedzi, dlatego suma wszystkich odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 34. Gdzie powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?

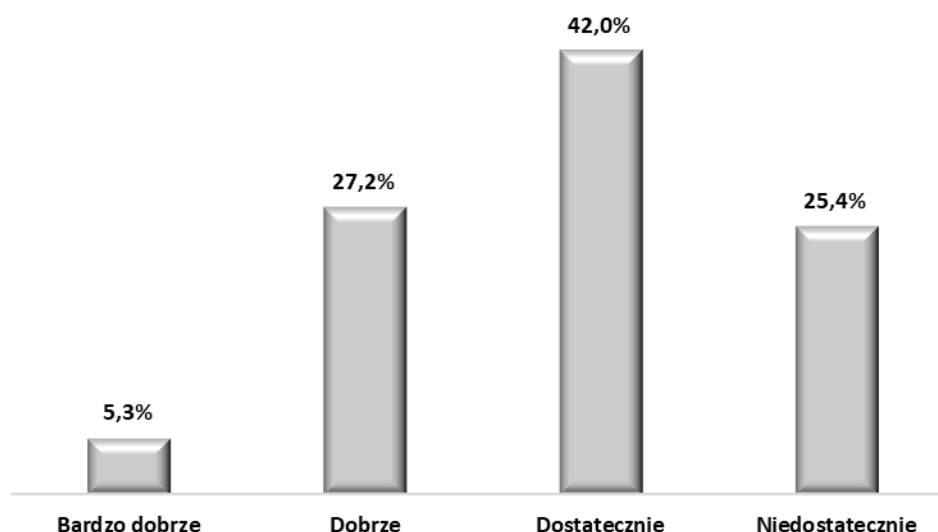
Wiedzę o Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy posiada 37,3% badanych mieszkańców gminy Staszów. Ponad połowa badanych – 62,7% nie wie o istnieniu Zespołu.

Rysunek 35. Czy słyszał(a) Pani/Pan o Zespole Interdyscyplinarnym Gminy Staszów?

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywanie problemów przemocy występujących na terenie gminy Staszów. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom przemocy występującym na terenie gminy. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazało 42,0% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 32,5% respondentów. Negatywnie działania oceniło 25,4% badanych.

Rysunek 36. Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów przemocy na terenie Gminy Staszów?

VII. Diagnoza zjawiska uzależnień, przemocy i innych problemów społecznych w ujęciu uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów. Wyniki badań.

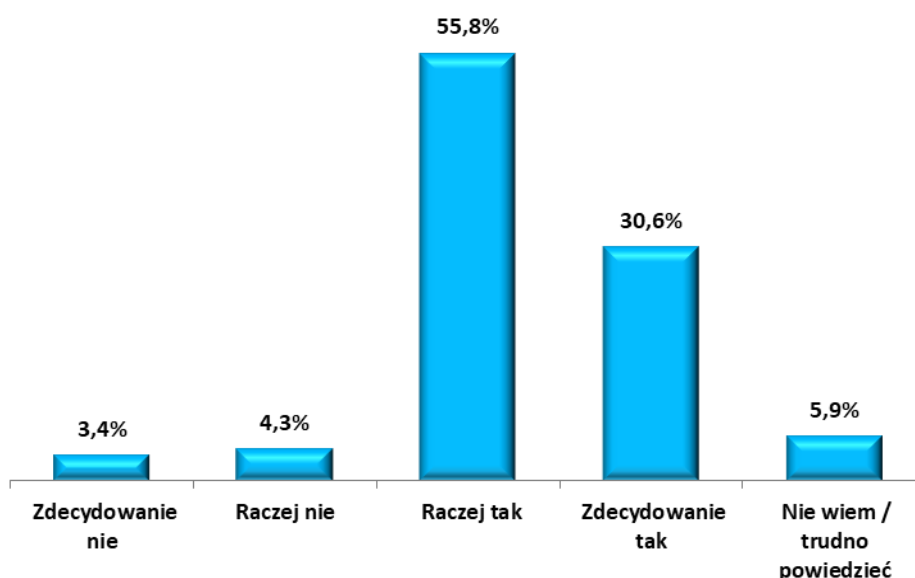
W badaniu na temat problemu uzależnień i innych problemów społecznych uczestniczyło 1020 uczniów w tym 321 uczniów klas 7 i 8 klas szkół podstawowych - 31,2% ogółu badanych uczniów oraz 699 uczniów klas 1-3 szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów – 68,5% badanych. Badanie przeprowadzono w marcu i kwietniu 2020 roku. Do badania użyto ankietę składającą się z 22 pytań oraz danych metryczkowych, wypełnianych samodzielnie przez uczniów. Wszystkie pytania dotyczyły poglądów respondentów na temat uzależnień, przemocy oraz innych problemów społecznych. W badaniach brało udział – 505

dziewcząt co stanowiło 49,5% ogółu badanych oraz 515 chłopców – 50,5% spośród wszystkich badanych uczniów.

VII. 1. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.

Pierwsze z pytań badawczych dotyczyło bezpieczeństwa w szkole. Okazuje się, że zdecydowana większość badanych uczniów z gminy Staszów – łącznie 86,4% czuje się bezpiecznie w swojej szkole. Na taki odsetek składały się odpowiedzi *raczej tak* oraz *zdecydowanie tak*, które wskazało odpowiednio 55,8% oraz 30,6% badanych. Brak poczucia bezpieczeństwa w szkole odczuwa jedynie 7,7% uczniów. Odpowiedź *nie wiem* wskazało 5,9% badanych. Takie dane oznaczają, że globalnie w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych na terenie gminy Staszów, zdaniem uczniów jest bezpiecznie.

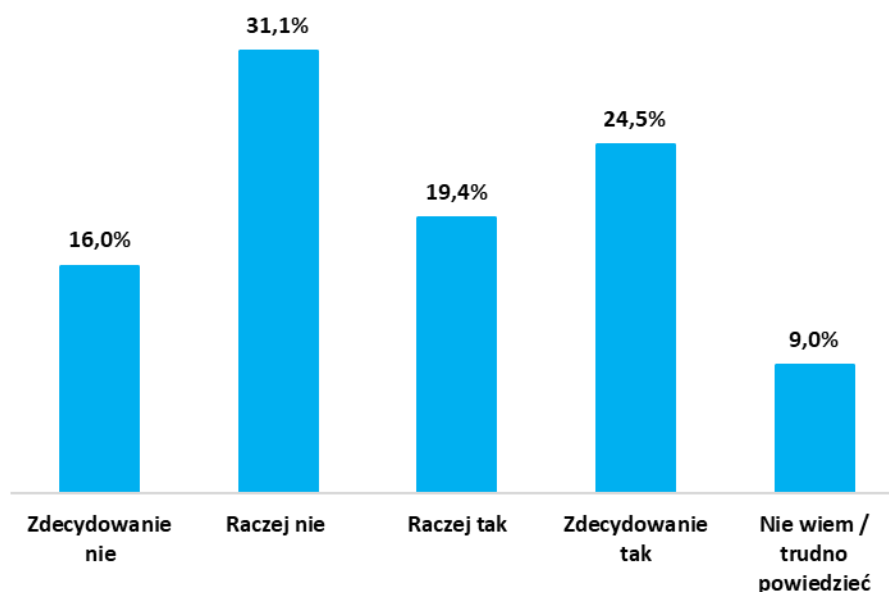
Rysunek 37. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

VII.2. Agresja w szkole.

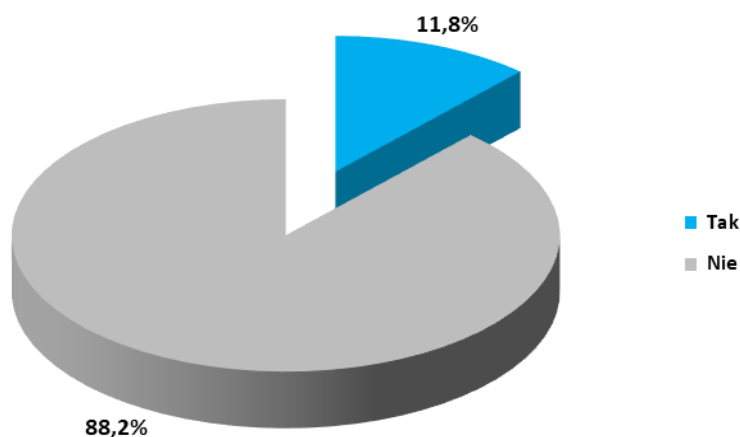
Część badanych uczniów - 43,9% była świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej pobliżu. Nieznacznie większa grupa badanych uczniów – 47,1% nie była świadkiem takich sytuacji i zdarzeń. Odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć* wskazało 9,0% badanych.

Rysunek 38. Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie?

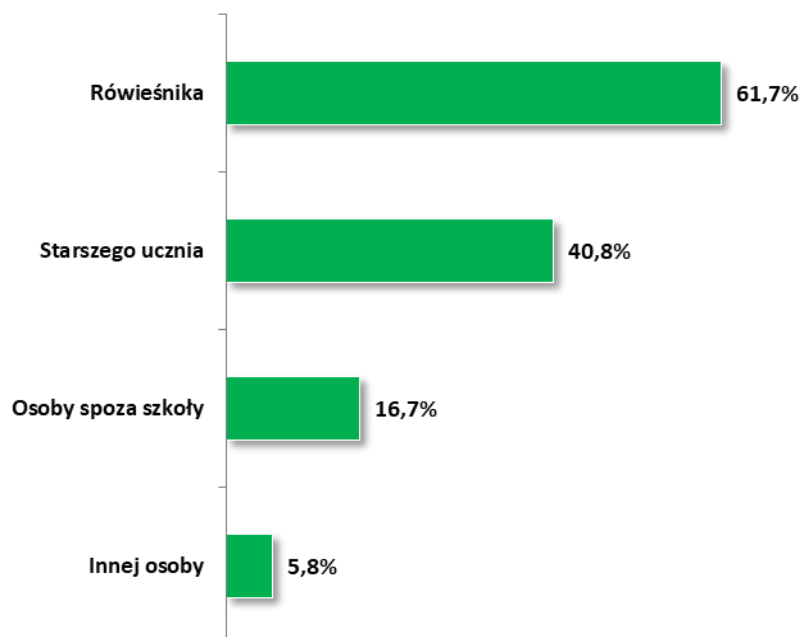
Uczniowie szkół zlokalizowanych na terenie gminy Staszów zazwyczaj nie spotykają się bezpośrednio z aktami agresji wśród uczniów w szkole, do której uczęszczają. Takich zachowań nie doświadczyła zdecydowana większość uczniów biorących udział w badaniu – 88,2%. Należy jednak zwrócić uwagę, że ofiarą agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie według danych było 11,8% badanych uczniów.

Rysunek 39. Czy kiedykolwiek na terenie szkoły lub jej obrębie byłeś/aś ofiarą agresji?

Uczniowie, którzy byli ofiarami przemocy w szkole lub w jej obrębie najczęściej spotykali się z agresją ze strony rówieśnika – 61,7% lub starszego ucznia – 40,8% wskazań. Mniejszy odsetek badanych spotkał się z agresją ze strony osoby spoza szkoły – 16,7% oraz innej osoby 5,8%. W odpowiedzi na to pytanie każda z badanych osób mógł wskazać większą liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 40. Z czyjej strony spotkałeś (-ałaś) się z agresją?

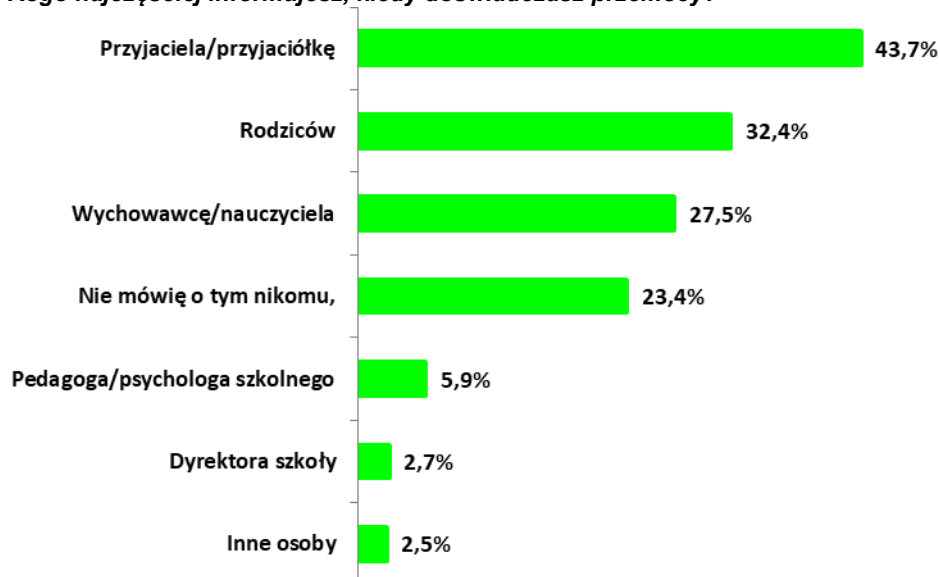
Uczniów biorących udział w badaniu zapytano także o wskazanie agresywnych zachowań, z którymi zetknęli się w szkole w okresie ostatnich 6 miesięcy poprzedzających badanie. Każdy z ankietowanych mógł wskazać dowolną liczbę zachowań agresywnych, z którymi miał styczność stąd też suma wskazań prezentowanych na wykresie jest większa niż 100%. Niestety okazuje się, że z wymienionymi formami zachowań agresywnych spotkało się 51,6% badanych uczniów. Jest to wynik świadczący o występowaniu w środowisku szkolnym określonych zachowań i sytuacji przemocowych. Należy zwrócić uwagę, iż 48,4% badanych uczniów nie spotkało się nigdy, z żadnymi zachowaniami agresywnymi w szkole. Największy odsetek badanych – 40,1% najczęściej spotykał się z wulgaryzmami (przezywanie, wyśmiewanie i poniżanie). Ze złośliwymi zachowaniami innych uczniów zetknęło się 33,9% uczniów. Znaczny odsetek badanych – 17,5% spotkał się przemocą fizyczną i był świadkiem bicia, kopania czy też bójek między uczniami. Z aktami wandalizmu (niszczenie sprzętu lub własności szkoły lub innych uczniów) spotkało się 12,9% badanych. Pozostałe formy zachowań agresywnych wymieniło zdecydowanie mniej badanych uczniów. Wszystkie odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Rysunek 41. Z jakimi zachowaniami agresywnymi zetknąłeś/zetknęłaś się w ciągu ostatnich 6 miesięcy w Twojej szkole?

Uczniowie poproszeni zostali także o wskazanie osób, które informują lub poinformowałyby w sytuacji bezpośredniego doświadczenia przemocy. W odpowiedzi na to pytanie każdy z badanych uczniów mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, dlatego też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%. Zgodnie z przedstawionymi danymi uczniowie najczęściej o takich sytuacjach informują przyjaciela/przyjaciółkę – 43,7% wskazań, rodziców – 32,4% oraz wychowawcę/nauczyciela – 27,5% odpowiedzi. Niestety znaczny odsetek uczniów – 23,4% nie informuje o takich sytuacjach nikogo. Uczniowie przekazują także takie informacje pedagogowi lub psychologowi szkolnemu – 5,9% oraz dyrektorowi szkoły – 2,7% wszystkich wskazań. Inne osoby wymieniło – 2,5% badanych.

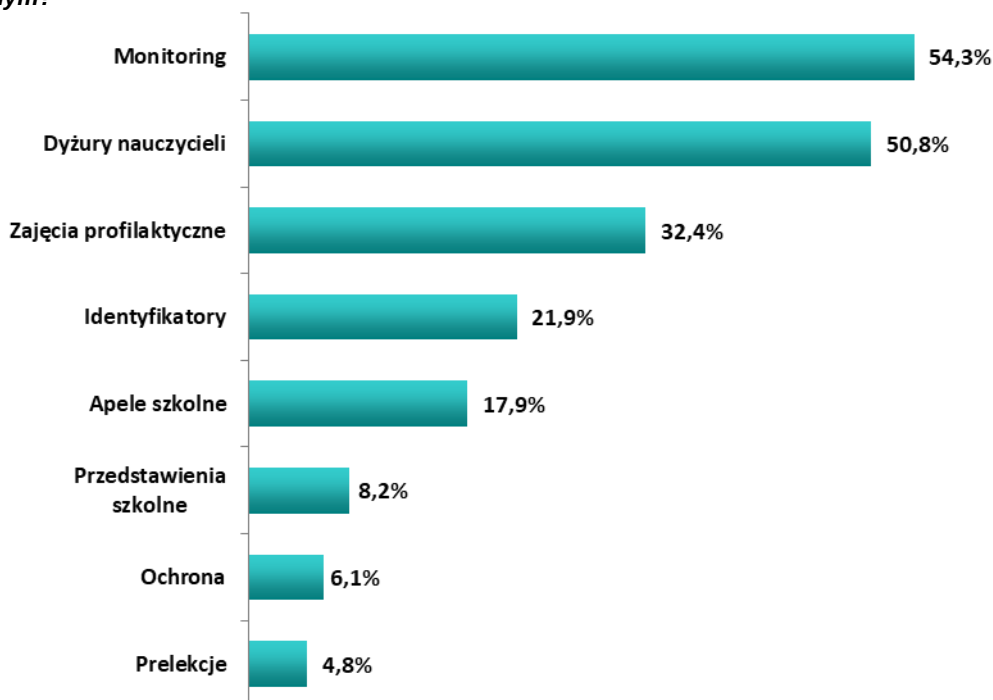
Rysunek 42. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz przemocy?

VII.3. Środki prewencyjne podejmowane przez szkoły w celu zapobiegania zachowaniom agresywnym.

Szkoły stosują różnego rodzaju środki prewencyjne i zaradcze mające służyć zapobieganiu zachowaniom agresywnym w szkole. Uczniowie wskazywali konkretne działania, które podejmują szkoły w celu przeciwdziałania zjawiskom przemocy i agresji w szkole. Każdy z badanych mógł wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań nie jest równa 100%. Największy odsetek badanych uczniów – 54,3% wymienił monitoring w obrębie szkoły. Połowa badanych – 50,8% wskazała dyżury nauczycieli. Inne wymienione środki zaradcze to: zajęcia profilaktyczne – 32,4% wskazań, identyfikatory – 21,9% oraz apele szkolne – 17,9% odpowiedzi. Najmniej wskazań dotyczyło takich środków zaradczych jak: przedstawienia szkolne – 8,2%, ochrona - 6,1% oraz prelekcje – 4,8% wszystkich wskazań.

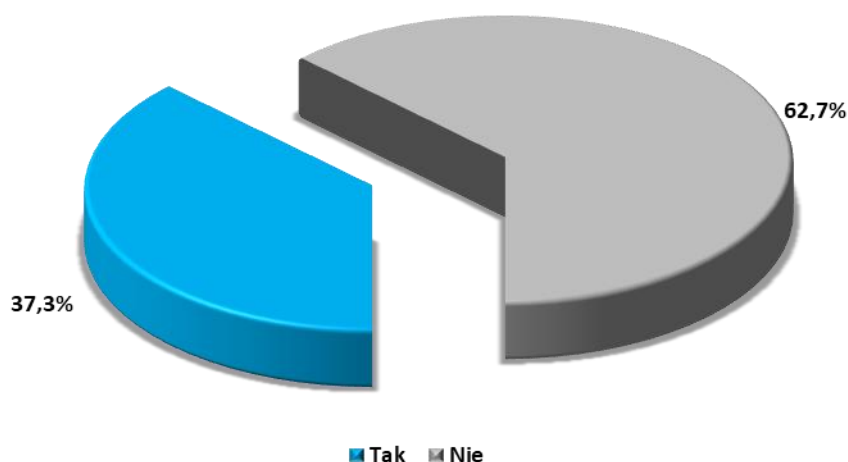
Rysunek 43. Jakie środki zaradcze podejmowane są w Twojej szkole, aby zapobiec zachowaniom agresywnym?

VII.4. Zjawisko przemocy poza terenem szkoły.

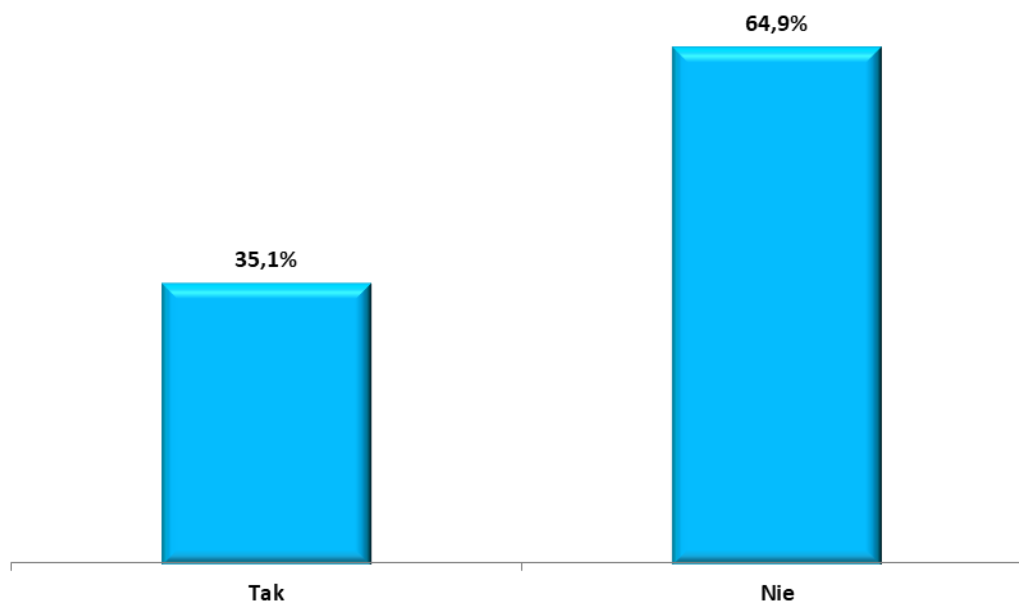
Według przeprowadzonych badań wynika, że więcej niż co trzeci badany uczeń biorący udział w badaniu – 37,3% spotykał się z przemocą ze strony uczniów także poza terenem szkoły. Większość badanych – 62,7% nie spotkała się z takimi sytuacjami poza terenem szkoły.

Rysunek 44. Czy spotykasz się z przemocą ze strony uczniów poza terenem szkoły?

Z agresją innych osób (nie tylko uczniów) poza terenem szkoły spotkało się 35,1% badanych uczniów. Większa grupa badanych uczniów 64,9% nie doświadczyła takich sytuacji.

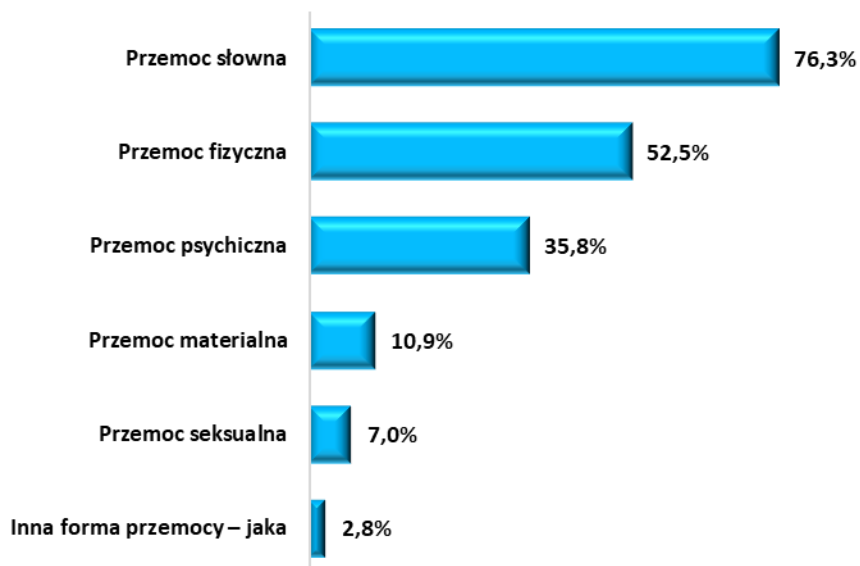
Rysunek 45. Czy spotykałeś się z przemocą ze strony innych osób poza terenem szkoły?

Badani uczniowie, którzy doświadczyli jakiejkolwiek formy przemocy poproszeni zostali o wskazanie form przemocy, z którymi się spotkali. Każda z badanych osób mogła wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%. Zdecydowana większość badanych uczniów – 76,3% doświadczyła przemocy słownej. Ponad połowa badanych – 52,5% spotkała się z przemocą fizyczną. Przemocy psychicznej doświadczyło 35,8% badanych uczniów. Pozostałe formy wskazał zdecydowanie mniejszy odsetek

badanych. Przemoc materialną wymieniło 10,9% badanych, natomiast przemoc seksualną – 7,0% ankietowanych uczniów.

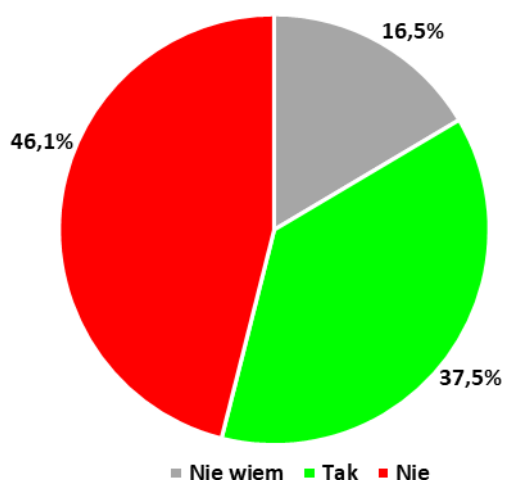
Rysunek 46. Jeśli spotkałeś się z przemocą ze strony innych osób to jakiego rodzaju była to przemoc?

VII.5. Zjawisko cyberprzemocy.

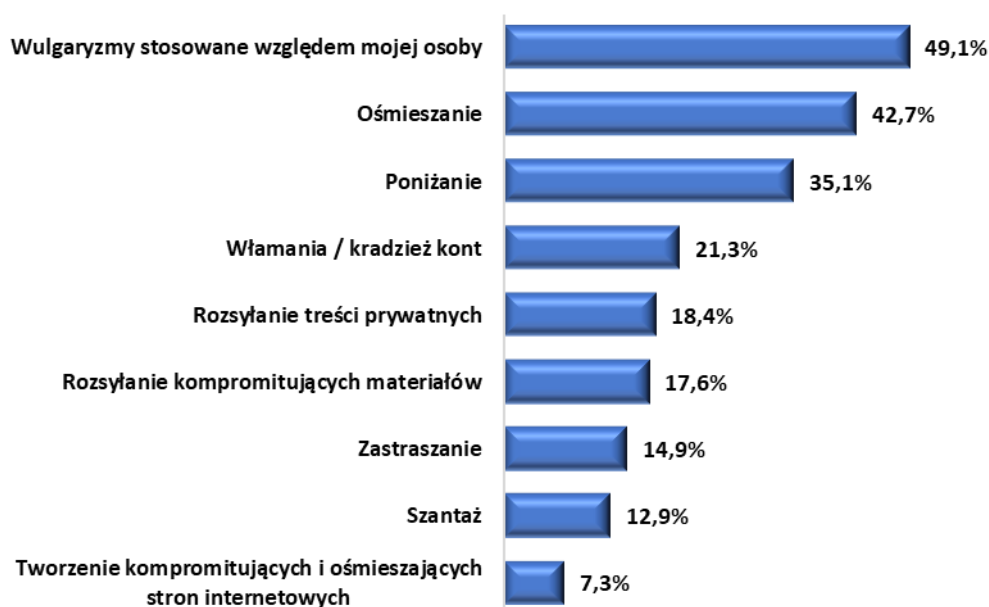
Przemocy w sieci w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania i ośmieszania doświadczyło 37,5% badanych uczniów. Większa grupa ankietowanych – 46,1% nie miała do czynienia z takimi sytuacjami, natomiast 16,5% badanych nie wie, czy spotkało się z takimi sytuacjami.

Rysunek 47. Czy doświadczyłeś/aś przemocy w sieci (np. w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania)?

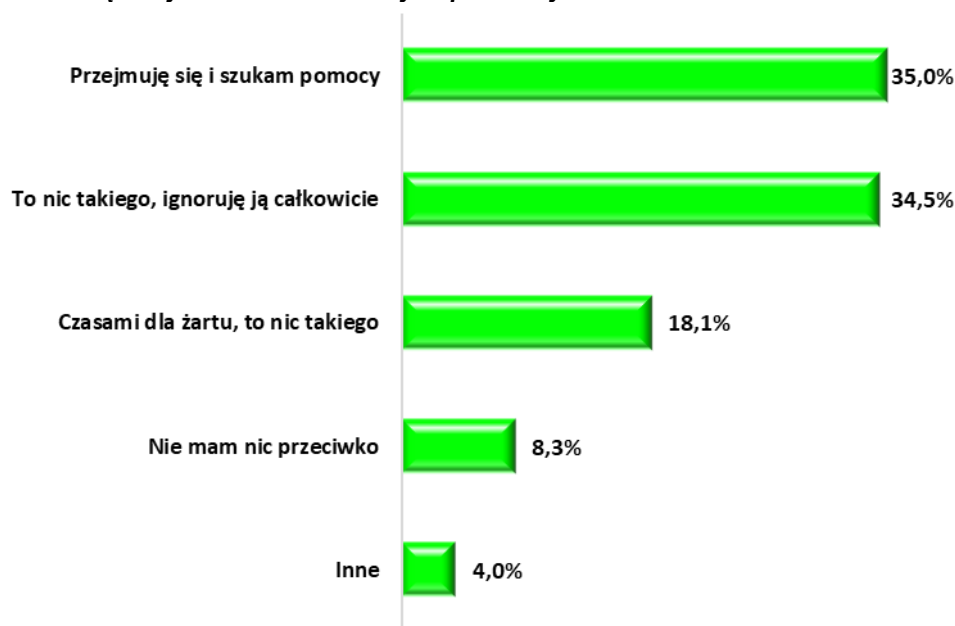
Osoby, które doświadczyły cyberprzemocy poproszono o wskazanie konkretnych przykładów takiego rodzaju przemocy. Uczniowie najczęściej doświadczali takich sytuacji jak: wulgaryzmy - 49,1% wskazań, ośmieszanie – 42,7% oraz poniżanie– 35,1% odpowiedzi. Uczniowie doświadczyli także takich zjawisk związanych z cyberprzemocą jak: włamania / kradzież kont – 21,3%, rozsyłanie treści prywatnych – 18,4%, rozsyłanie kompromitujących materiałów – 17,6% wskazań, zastraszanie – 14,9% oraz szantaż – 12,9%. Najmniejszy odsetek badanych – 7,3% wskazał tworzenie kompromitujących i ośmieszających stron internetowych. Każdy z badanych mógł wymienić dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma nie jest równa 100%.

Rysunek 48. Jakiego rodzaju była to forma cyberprzemocy?

Odczucia badanych uczniów wobec cyberprzemocy przybierają różne formy. Największa grupa badanych uczniów – 35,0% przejmując się taką sytuacją i szuka pomocy. Znaczna grupa badanych uczniów – 34,5% uważa, że to nic takiego i ignoruje takie zjawisko. Duża grupa badanych osób – 18,1% uważa, że takie sytuacje zdarzają się dla żartu, natomiast 8,3% badanych nie ma nic przeciwko zjawisku cyberprzemocy. Inne odczucia wobec cyberprzemocy miało 4,0% badanych uczniów.

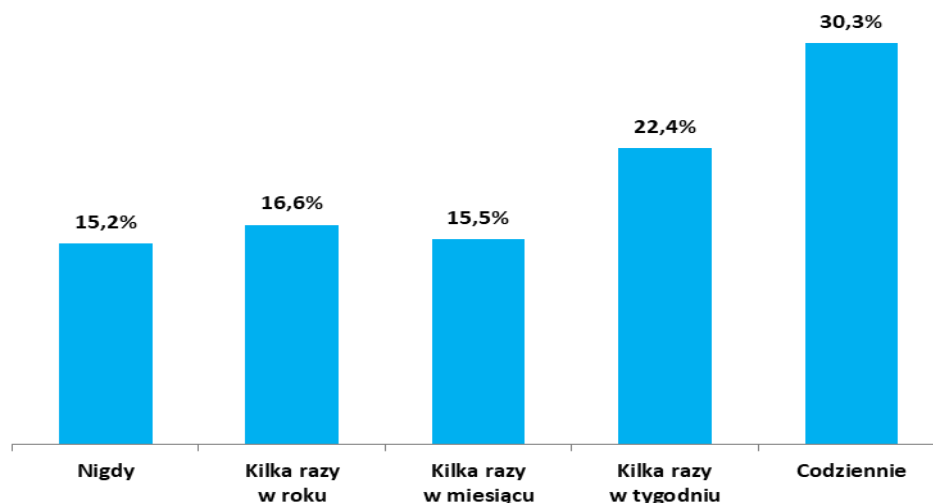
Rysunek 49. Jakież są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

VII.6. Formy spędzania czasu wolnego.

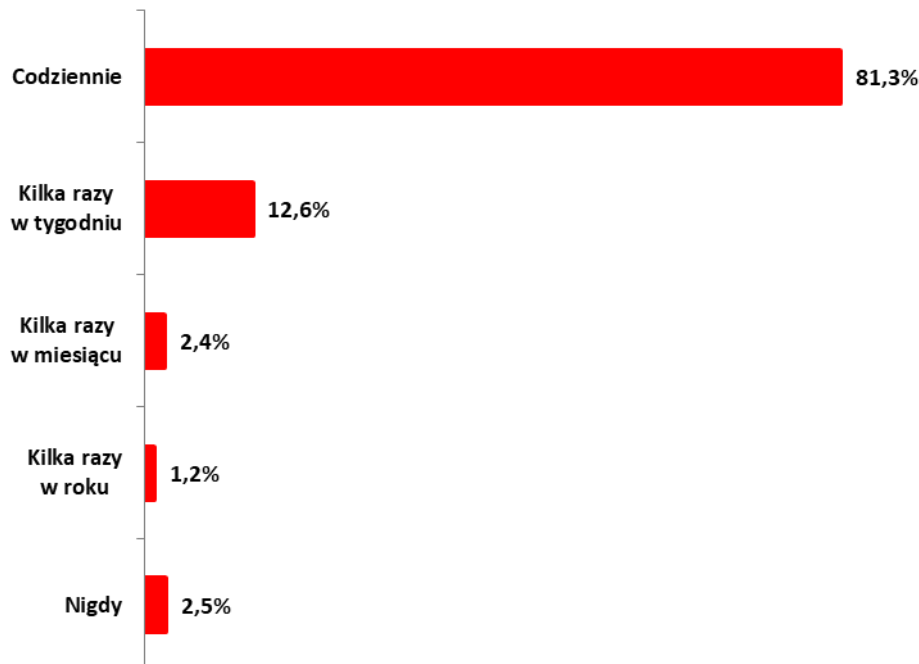
W poniższej części diagnozy przedstawiono sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz klas 1-3 szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych na terenie gminy Staszów. Szczegółowej analizie poddano takie sposoby spędzania czasu wolnego jak: gra w gry komputerowe, korzystanie z Internetu, korzystanie z portali społecznościowych, aktywne uprawianie sportu, czytanie książek dla przyjemności, wyjścia z ze znajomymi/przyjaciółmi, hobby oraz granie w gry hazardowe. Pierwsza z diagnozowanych aktywności młodzieży szkolnej dotyczyła grania w gry komputerowe. Okazuje się, że ponad połowa badanych uczniów – łącznie 52,7% gra w gry komputerowe co najmniej kilka razy w tygodniu, w tym 30,3% ankietowanych gra codziennie, natomiast kilka razy w tygodniu gra w gry komputerowe - 22,4% badanych. Kilka razy w roku w gry komputerowe gra 16,6% badanych uczniów. Taką aktywność kilka razy w miesiącu wykazuje 15,5% respondentów. W gry komputerowe nie gra wcale – 15,2% badanych uczniów.

Rysunek 50. Jak często grasz w gry komputerowe?

Z Internetu dla przyjemności, co najmniej kilka razy w tygodniu korzysta niemal każdy badany uczeń, w tym codziennie z Internetu korzysta 81,3% uczniów, natomiast 12,6% badanych korzysta z Internetu dla przyjemności kilka razy w tygodniu. 2,4% ankietowanych korzysta z Internetu kilka razy w miesiącu, natomiast 1,2% korzysta kilka razy w roku. 2,5% badanych w ogóle nie korzysta z Internetu dla przyjemności

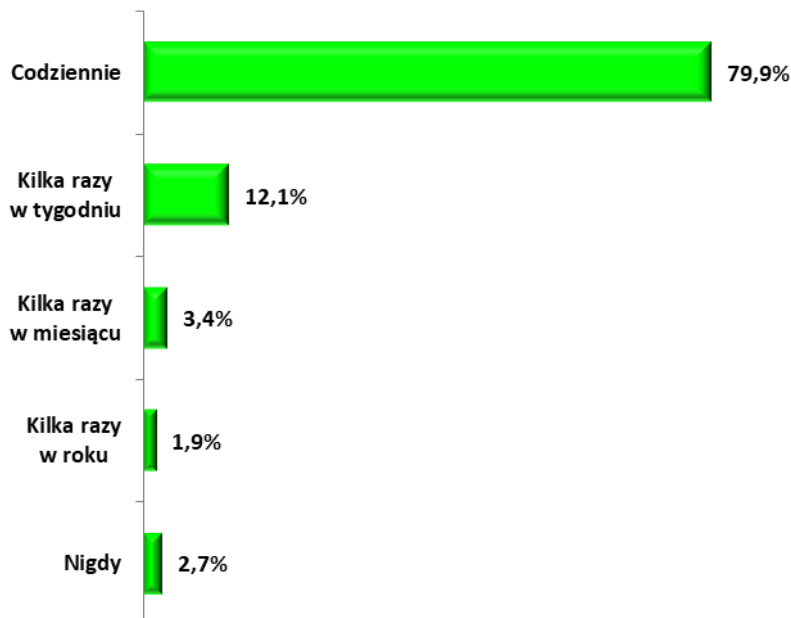
Rysunek 51. Jak często korzystasz z Internetu dla przyjemności?

Następnie przedstawiono częstotliwość korzystania młodzieży szkolnej z portali społecznościowych min. Facebook, Instagram, Snapchat, Twitter. Badania przeprowadzone wśród uczniów z gminy Staszów wskazują, że z portali społecznościowych codziennie korzysta – 79,9% ankietowanych, natomiast kilka razy w tygodniu – 12,1%. Rzadziej

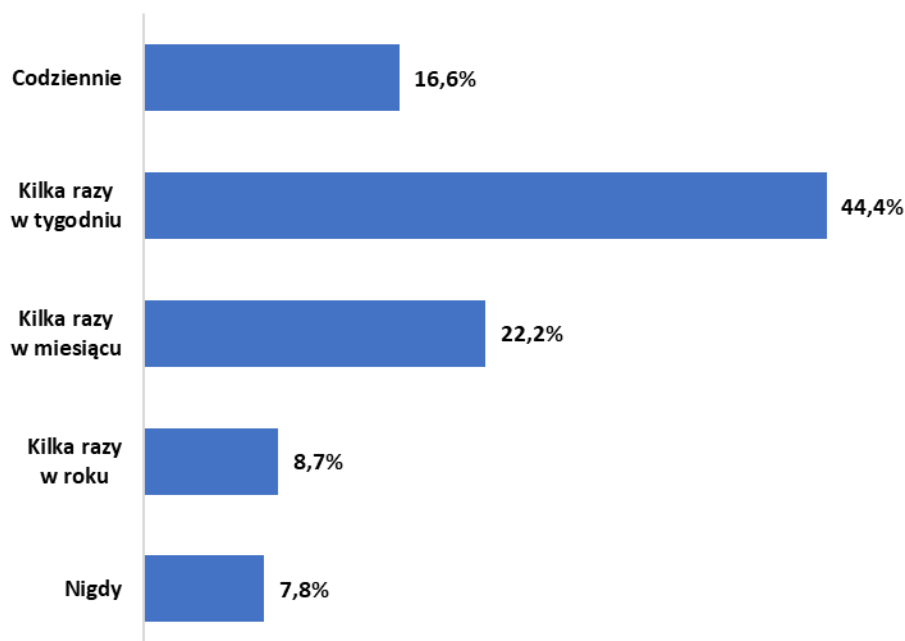
z portali społecznościowych korzysta łącznie – 5,3% badanych uczniów, natomiast 2,7% w ogóle nie korzysta.

Rysunek 52. Jak często korzystasz z portali społecznościowych (Facebook, Instagram, Snapchat, Twitter itp.)?

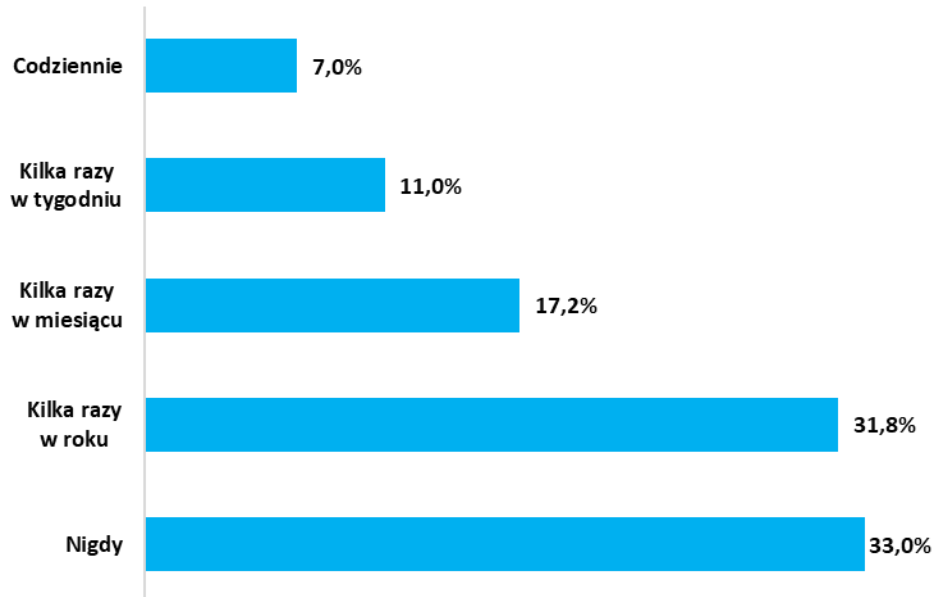
Aktywnie sport uprawia łącznie 60,1% badanych uczniów, w tym 44,4% uczniów uprawia sport co najmniej kilka razy w tygodniu, natomiast 16,6% codziennie. Kilka razy w miesiącu sport uprawia 22,2% uczniów. Kilka razy w roku aktywność sportową wykazuje – 8,7% badanych. Sportu nie uprawia wcale – 7,8% badanych uczniów w gminie Staszów.

Rysunek 53. Jak często aktywnie uprawiasz sport?

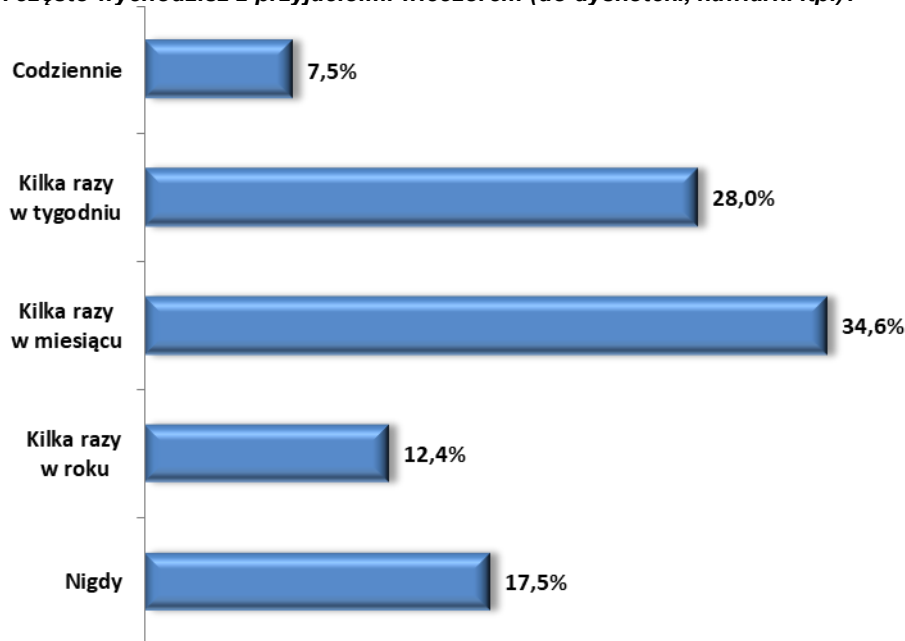
Zgodnie z przedstawionymi danymi okazuje się, że co trzeci badany uczeń – 33,3% wcale nie czyta książek dla przyjemności. 31,8% badanych czyta książki (poza lekturami szkolnymi) kilka razy w roku, natomiast 17,2% uczestników badania czyta książki dla przyjemności kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu książkę czyta 11,0% badanych uczniów, natomiast 7,0% uczniów czyta książki codziennie.

Rysunek 54. Jak często czytasz książki?

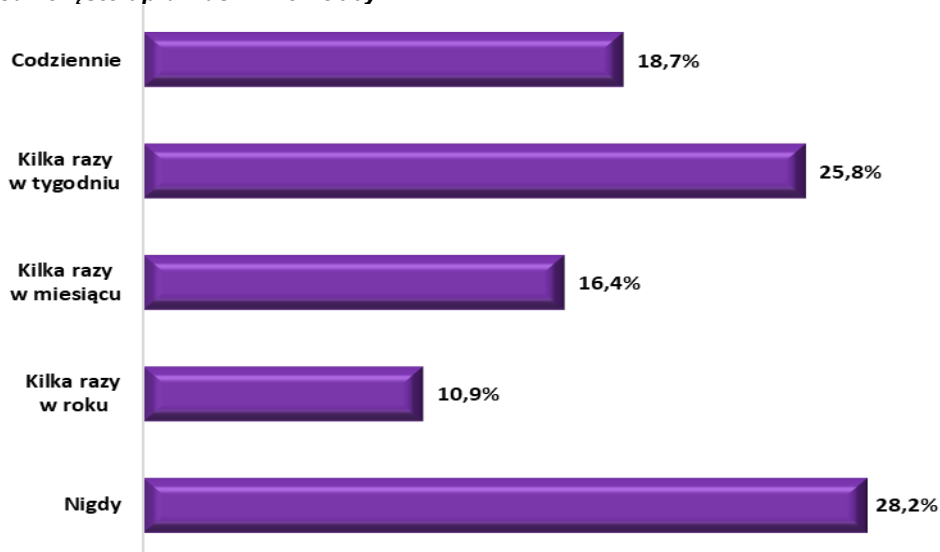
Ponad połowa badanej młodzieży z klas 7 i 8 szkół podstawowych i klas 1-3 szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów – 70,1%, wychodzi z przyjaciółmi wieczorami do dyskoteki, kawiarni oraz innych miejsc wspólnie spędzając czas co najmniej kilka razy w miesiącu. Spośród tej grupy – 34,6% wychodzi z przyjaciółmi wieczorem kilka razy w miesiącu, 28,0% kilka razy w tygodniu, natomiast 7,5% codziennie. Wiezorami z przyjaciółmi nigdy nie wychodzi 17,5% badanych uczniów. Kilka razy w roku z takiej aktywności korzysta 12,3% badanych.

Rysunek 55. Jak często wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem (do dyskoteki, kawiarni itp.)?

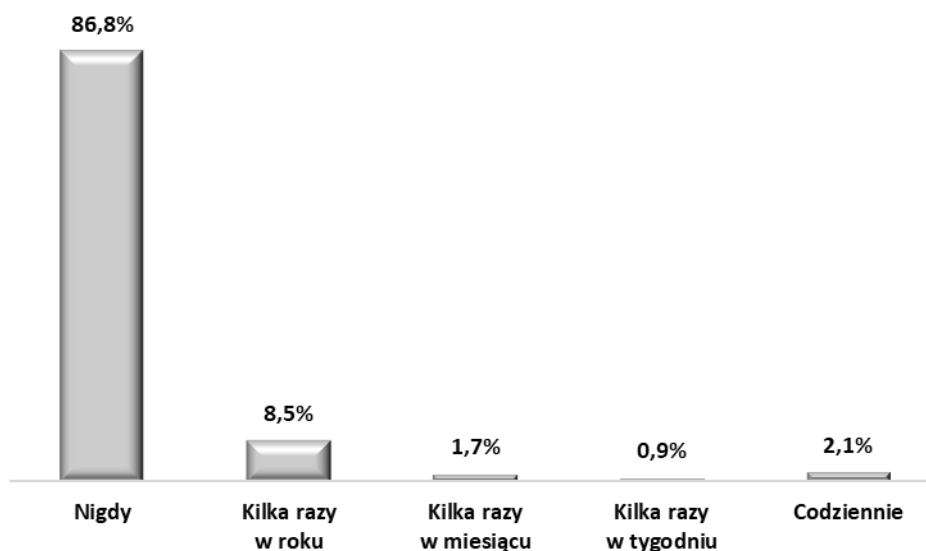
Inne hobby (min. takie jak gra na instrumencie, śpiewanie, rysowanie, itp.) poza analizowanymi wcześniej aktywnościami uprawia łącznie 71,8% badanych, w tym codziennie czas na inne hobby poświęca - 18,7% badanych uczniów, kilka razy w tygodniu - 25,8%. Kilka razy w miesiącu czas na inne hobby poświęca - 16,4% uczniów. Część badanych –10,9% poświęca na hobby kilka razy w roku. 28,2% badanych uczniów z terenu gminy Staszów nie ma innego hobby.

Rysunek 56. Jak często uprawiasz inne hobby?

Zdecydowana większość uczniów – 86,8% nigdy nie grała w gry hazardowe. W gry hazardowe – gry na automatach (takich, na których można wygrać pieniądze) grało łącznie 13,2% badanych uczniów. Kilka razy w roku w gry hazardowe grało 8,5% uczniów. Kilka razy w miesiącu w gry hazardowe grało - 1,7% badanych, kilka razy w tygodniu - 0,9% badanych respondentów, natomiast codziennie w gry hazardowe grało 2,1% badanych uczniów.

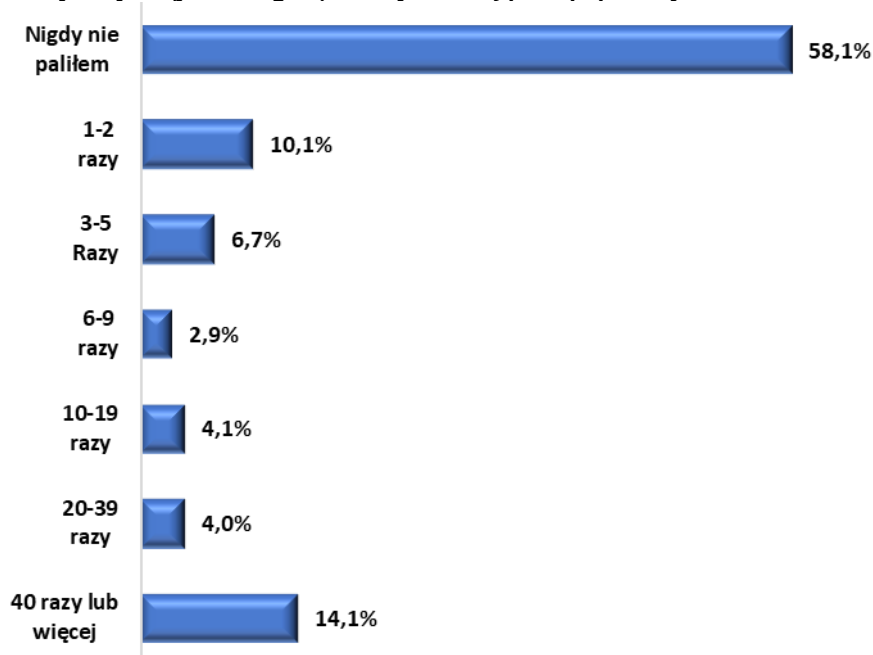
Rysunek 57. Jak często grasz na automatach do gry (takich, na których można wygrać pieniądze)?

VII.7. Palenie papierosów.

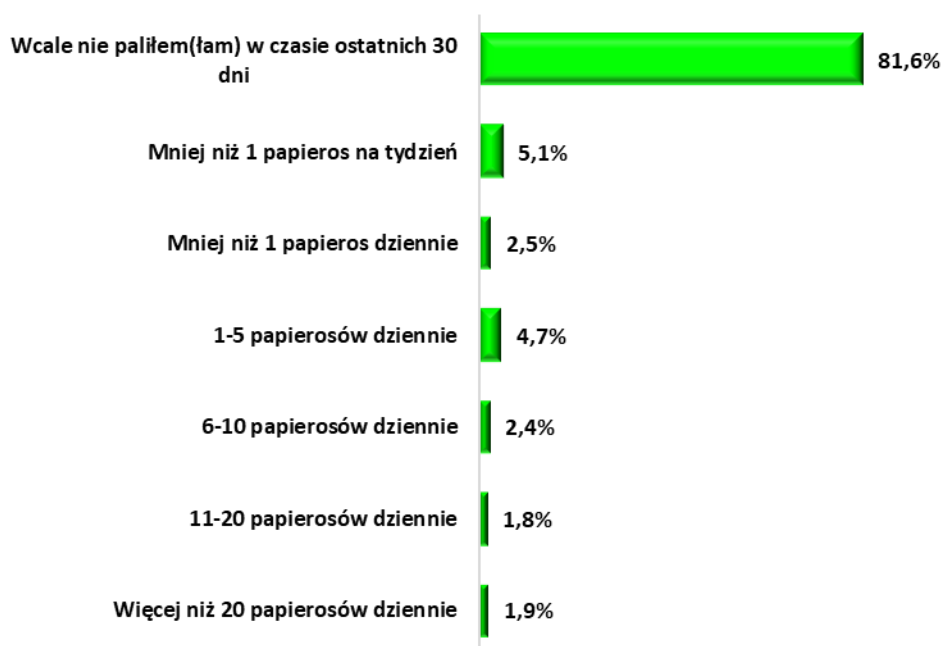
Rozpowszechnienie palenia tytoniu było badane w dwóch wymiarach czasowych - całego życia respondenta oraz ostatnich 30 dni przed badaniem. Pierwszy z nich pozwala na ustalenie zasięgu zjawiska eksperymentowania z tą substancją, tzn. podejmowania prób palenia tytoniu. Drugi przydatny jest do uchwycenia rozmiarów grupy aktualnie palących, a także palących okazjonalnie lub regularnie. Zdecydowana większość badanych uczniów – 58,1% nigdy nie paliła papierosów. W czasie całego życia, jakiekolwiek doświadczenia z paleniem miało 41,9% młodzieży szkolnej z terenu gminy Staszów. Znaczny odsetek uczniów – 14,1% palił 40 razy lub więcej. 1-2 razy papierosy paliło – 10,1% uczniów, 3-5 razy paliło papierosy 6,7% uczniów, 10-19 razy – 4,1% uczniów, od 20 do 39 razy papierosy paliło 4,0% uczniów natomiast od 6-9 razy paliło papierosy 2,9% badanych.

Rysunek 58. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 81,8% badanych uczniów nie paliło papierosów. W tym okresie papierosy paliło 18,4% badanych uczniów, w tym 5,1% paliło mniej niż 1 papierosa na tydzień, 4,7% od 1-5 papierosów dziennie, 2,5% mniej niż 1 papierosa dziennie, 2,4% od 6-10 papierosów dziennie, 1,9% więcej niż 20 papierosów dziennie, 1,8% od 11-20 papierosów dziennie.

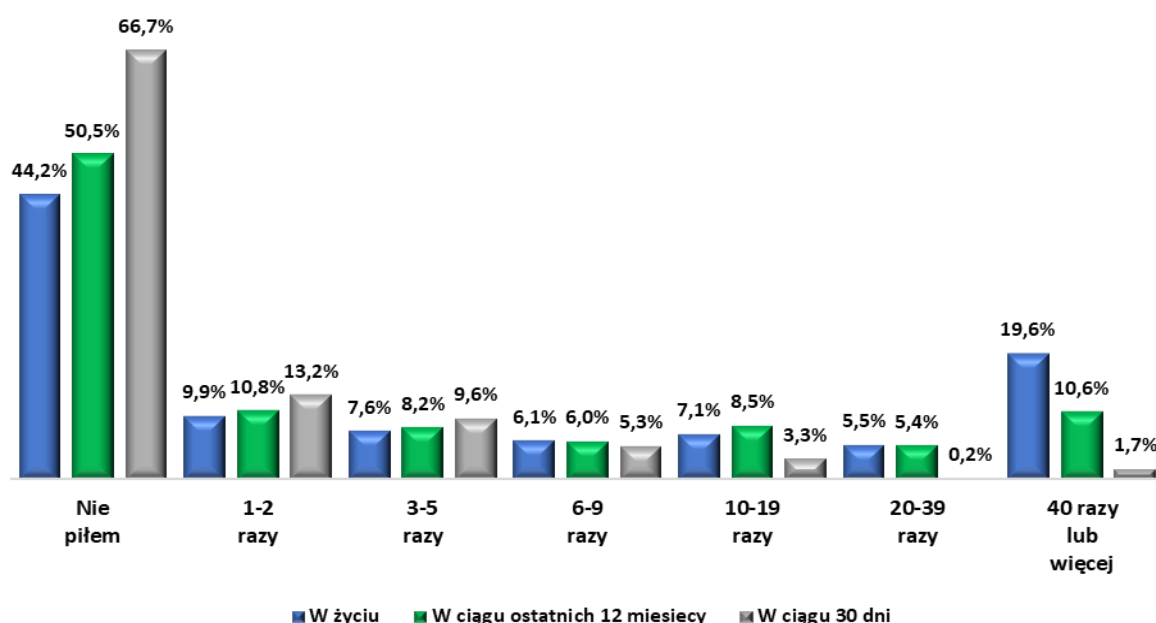
Rysunek 59. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

VII.8. Spożywanie napojów alkoholowych.

Jak powszechnie wiadomo napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak wśród osób dorosłych. Zgodnie z prezentowanymi danymi znaczny odsetek badanych uczniów z klas 7-8 i klas 1-3 szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Staszów – 44,2% nie próbowało nigdy alkoholu. Większa grupa badanych łącznie 55,8% próbowała alkoholu. Wśród młodzieży, która próbowała kiedykolwiek alkoholu: 1-2 razy alkohol wypilo 9,9% badanych uczniów. 7,6% uczniów wypilo alkohol od 3 do 5 razy, 6,1% od 6 do 9 razy. Pozostała grupa badanych – łącznie 32,2% próbowała alkoholu więcej niż 10 razy, w tym 19,6% ankietowanych próbowało alkoholu ponad 40 krotnie. W okresie ostatnich 12 miesięcy alkoholu nie próbowała połowa badanych uczniów – 50,5%. W tym okresie po alkohol sięgnęło 49,5% badanych uczniów, w tym łącznie 25,0% uczniów piło alkohol do 9 razy w ciągu ostatniego roku, natomiast 24,5% próbowało alkoholu 10 lub więcej razy. Zdecydowana większość badanych uczniów – 66,7% w okresie ostatniego miesiąca przed badaniem nie spożywała alkoholu. Alkohol w okresie 30 dni poprzedzających badanie piło 33,3% młodzieży. Wśród młodzieży, która piła alkohol w okresie 30 dni, 13,2% piła alkohol 1 – 2 razy. Pozostała grupa, łącznie 20,1% piła alkohol więcej niż 3 razy w ciągu ostatniego miesiąca.

Rysunek 60. Ile razy (jeśli w ogóle) w życiu zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.

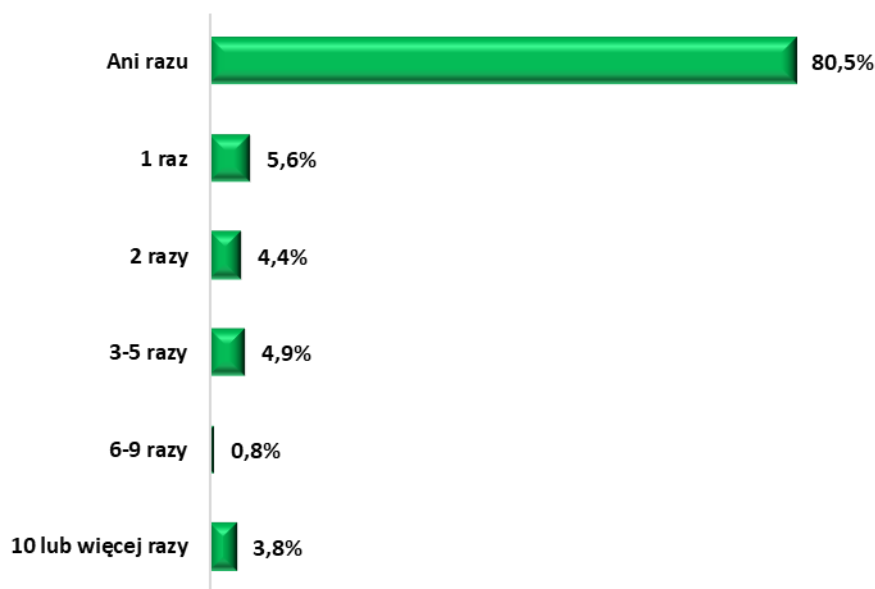
Młodzież, która kiedykolwiek spożywała alkohol w życiu poproszona została o wskazanie miejsca, w którym ostatnio spożywała alkohol. Okazuje się, że badani uczniowie najczęściej spożywają alkohol w domu u kogoś lub w domu u siebie. Oba miejsca wskazał największy odsetek badanych odpowiednio 28,9% oraz 22,2%. Część ankietowanych – 11,2% spożywa alkohol na ulicy, w parku w miejscu publicznym. Rzadziej uczniowie piją alkohol gdzie indziej – 4,9% wskazań. W dyskotecie alkohol spożywało 3,7% badanych, natomiast w barze lub w pubie alkohol spożywało 2,9% badanych. W restauracji alkohol spożywało 1,5% badanych uczniów. Warto zauważyć, że 44,2% badanych nigdy nie piło alkoholu.

Rysunek 61. Miejsce spożywania alkoholu.

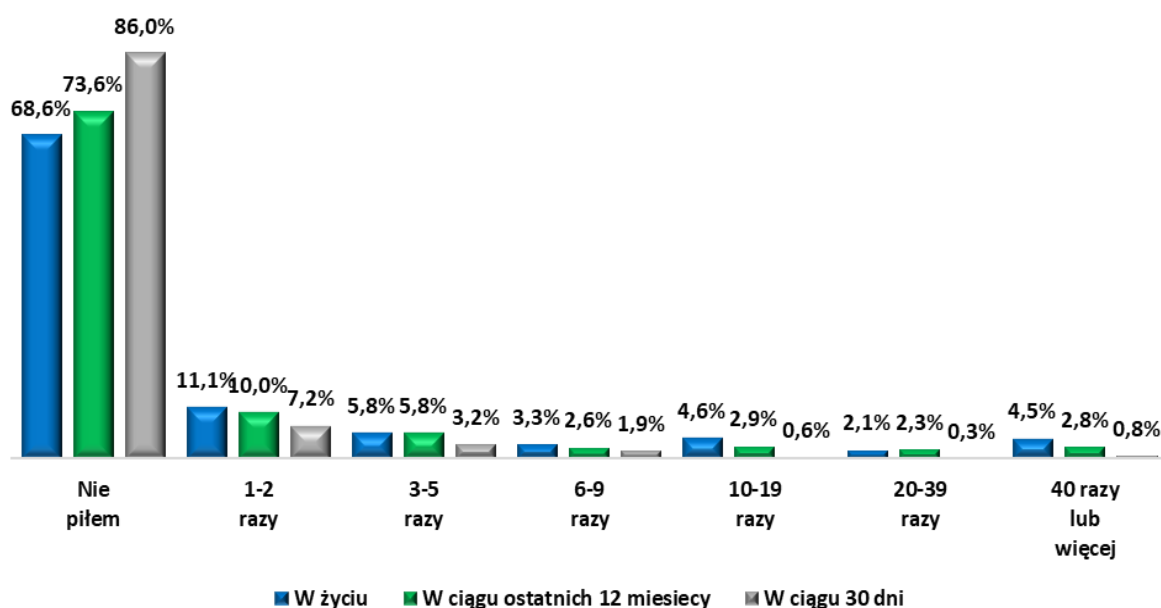
Niezależnie od samooceny badanych w kwestii upicia się, w badaniu przyjęto także obiektywną miarę nadmiernego spożycia przy jednej okazji. Taką miarą było 5 drinków lub więcej. Na poniższym wykresie przedstawiono odsetek badanych, którym zdarzało się przekraczać tę miarę w okresie ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie. Zgodnie z danymi zdecydowana większość – 80,5% uczniów nie wypila w okresie ostatnich 30 dni takiej liczby drinków. Odsetek ankietowanych, którzy co najmniej raz w ciągu 30 dni poprzedzających badanie wypili co najmniej 5 drinków wynosił 19,5%, w tym 1 raz taką ilość alkoholu wypili 5,6% badanych, 2 razy 4,4%, od 3 do 5 - 4,9% badanych osób, 0,8% od 6 do 9 razy, natomiast 3,8% badanych sięgnęło po taką ilość alkoholu co najmniej 10 razy w okresie ostatniego miesiąca.

Rysunek 62. Wypicie 5 lub więcej drinków z rzędu w czasie ostatnich 30 dni.

Uczestników badania zapytano także o częstotliwość upicia się napojem alkoholowym tzn. piwem, winem lub wódką w okresie całego życia, w przeciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu 30 dni poprzedzających badanie. W ciągu całego życia upiło się co najmniej raz – 31,4% badanych uczniów. W ostatnich 12 miesiącach przed badaniem upiło się 26,4% badanych uczniów, natomiast w miesiącu poprzedzającym badanie upiło się 14,0% badanych uczniów.

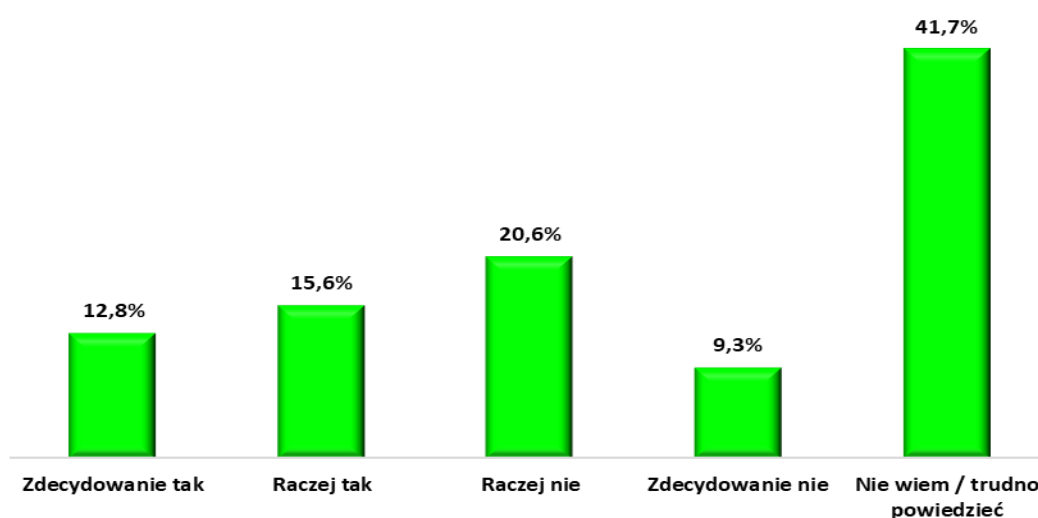
Rysunek 63. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.

VII.9. Narkotyki.

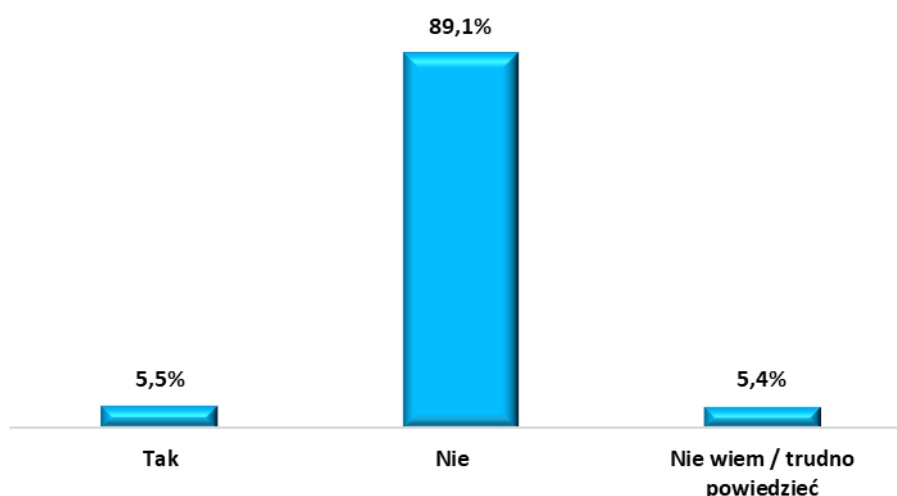
W niniejszej części raportu przedstawiono informację na temat doświadczeń młodzieży z narkotykami oraz ocenę problemu uzależnień od narkotyków na terenie gminy Staszów. Zdaniem łącznie 29,9% badanych, na terenie gminy Staszów nie występuje problem uzależnienia od narkotyków i dopalaczy wśród młodzieży. Innego zdania było łącznie 28,4% uczniów, którzy uważają, że taki problem występuje wśród młodzieży. 41,7% badanych uczniów nie miała zdania na ten temat.

Rysunek 64. Czy na terenie gminy Staszów występuje problem uzależnienia od narkotyków, dopalaczy wśród młodzieży?

Narkotyki lub dopalacze próbowało 5,5% badanych uczniów. Zdecydowana większość – 89,1% nigdy nie próbowało narkotyków. Pozostała grupa badanych – 5,4% wskazała odpowiedź *nie wiem*.

Rysunek 65. Czy próbowałeś/próbowałaś kiedykolwiek narkotyków lub dopalaczy?

VIII. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów.

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do kwestii społecznych w Gminie Staszów.

Tabela 14. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Wykwalifikowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Bardzo dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Świadczenia i programy realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Skuteczne zajmowanie się szeroko rozumianą profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym także interwencją i pomocą rodzinom, w których dochodzi do przemocy przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie. ✓ Dostęp do instytucji publicznych na terenie Gminy Staszów. ✓ Dostępność atrakcyjnych terenów pod rozwój mieszkalnictwa. ✓ Obecność terenów pod rozwój infrastruktury przemysłowej zwiększających potencjał gminy.	✓ Ubóstwo utrudniające niektórym mieszkańcom egzystencję i zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych. ✓ Ukryte bezrobocie. ✓ Bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. ✓ Występowanie wśród mieszkańców uzależnień. ✓ Niewystarczająca oferta pozaszkolna. ✓ Mała liczba klubów i miejsc spotkań dla młodzieży. ✓ Słabo rozwinięta sieć organizacji działających w sferze pomocy społecznej. ✓ Mała liczba organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ubogich. ✓ Zbyt niska aktywność mieszkańców wsi uniemożliwiająca realizację wszystkich programów. ✓ Niewystarczająco dobrze rozwinięta infrastruktura (społeczna, techniczna sieciowa) na obszarach wiejskich.

✓ Dostępność do programów i środków finansowych ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych oraz na rzecz promocji zatrudnienia. ✓ Aktywne organizacje pozarządowe, które biorą udział w życiu społecznym i gospodarczym gminy. ✓ Działalność grup środowiskowych i pomocowych w Gminie Staszów świadczących wsparcie i pomoc dla mieszkańców gminy. ✓ Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Staszowie do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. ✓ Pozaedukacyjna działalność szkół w zakresie kultury i sportu.	✓ Zły stan techniczny niektórych dróg. ✓ Nie w pełni dobrze zagospodarowana przestrzeń publiczna dla celów integracji społecznej. ✓ Słabo rozwinięta oferta usług gastronomicznych i rozrywkowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Prężnie działające władze lokalne w gminie. ✓ Realizacja inwestycji w gminie. ✓ Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. ✓ Współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami w sprawach dotyczących pomocy społecznej. ✓ Aktywizacja gospodarcza gminy z udziałem funduszy strukturalnych. ✓ Pozyskanie nowych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. ✓ Rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym. ✓ Tworzenie i wdrażanie specjalnych	✓ Zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych. ✓ Bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. ✓ Ograniczanie wysokości środków finansowych przeznaczonych z budżetu centralnego na pomoc społeczną. ✓ Konieczność obsługi dodatkowych zadań przez OPS bez zwiększenia zatrudnienia. ✓ Zbyt duża liczba rodzin przypadająca na jednego pracownika socjalnego, co uniemożliwia efektywną współpracę z rodzinami. ✓ Postępujący problem uzależnień, w tym szczególnie uzależnień wśród młodzieży.

programów pomocowych. ✓ Rozwój edukacji ponadpodstawowej na terenie gminy. ✓ Szeroka i bardziej dostępna profilaktyka zdrowotna. ✓ Tworzenie stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. ✓ Rozwój infrastruktury drogowej. ✓ Systemowe rozwiązania z zakresu polityki społecznej. ✓ Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemów społecznych i zaangażowanie w ich rozwiązywanie. ✓ Realizacja nowych programów aktywizacji obszarów wiejskich. ✓ Sprzyjająca polityka regionalna nastawiona na rozwój obszarów wiejskich.	✓ Trudność w diagnozowaniu problemu uzależnień wśród młodzieży. ✓ Niedostateczne środki finansowe na oświatę. ✓ Emigracja zarobkowa i migracja na inne tereny oraz niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa. ✓ Zmiany legislacyjne ograniczające możliwości wsparcia osób niepełnosprawnych. ✓ Niezadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną. ✓ Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. ✓ Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz. ✓ Postępujące starzenie się społeczeństwa, choroby cywilizacyjne.
--	--

IX. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026.

STRATEGIA nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągnięcia jakiegoś wyznaczonego celu.

Celem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021-2026* jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przewyższenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego i analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy oraz uczniów pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2026 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji częściowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań w jakim kierunku zmierzać powinno planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo w sposób szkicowy jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć w formę projektu. Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Staszów wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawą do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły dane statystyczne, w tym między innymi, informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Staszów, wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz młodzieży szkolnej oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowały przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w gminie. Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów na lata 2021 – 2026* przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Głównymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinno być: redukcja problemu uzależnień, przeciwdziałanie ubóstwu,

bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, wsparcie rodzin i dzieci oraz wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i osób starszych w gminie Staszów. Plan wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów prezentuje się następująco:

CELE STRATEGICZNE
(główne obszary działania)

CELE SZCZEGÓŁOWE
(główne obszary działania przełożone na programy)

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Staszów na lata 2021 – 2026* opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY
Integracja społeczna - przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność).

II. CEL STRATEGICZNY
Wspieranie rodzin i dzieci.

III. CEL STRATEGICZNY
Redukowanie problemu uzależnień.

IV. CEL STRATEGICZNY
Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych.

I. CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna - przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność).

1. Cel szczegółowy

Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań:

- ✓ Współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie i agencjami do spraw zatrudnienia i instytucjami szkolącymi w aktywizowaniu do pracy osób bezrobotnych.
- ✓ Pozyskiwanie środków zewnętrznych, szczególnie z Unii Europejskiej, na realizację projektów mających na celu aktywizację osób bezrobotnych.
- ✓ Tworzenie warunków do wdrożenia różnych form zatrudnienia socjalnego i wspieranego, szczególnie we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie i innymi podmiotami.
- ✓ Promowanie i kształtowanie przedsiębiorczych postaw osób bezrobotnych.
- ✓ Współpraca z punktami informacji o szkoleniach i rynku pracy.

2. Cel szczegółowy

Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób długotrwale bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej tej grupy osób bezrobotnych.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych z terenu gminy Staszów.

- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób długotrwale bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Staszów do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

3. Cel szczegółowy

Minimalizowanie zjawiska ubóstwa w gminie Staszów.

Kierunki działań:

- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej niezbędnej do zapewnienia właściwej egzystencji osób dotkniętych problemem ubóstwa.
- ✓ Mobilizowanie i motywowanie do aktywności społecznej.
- ✓ Zwiększenie środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa.
- ✓ Organizowanie akcji społecznych i włączenie organizacji pozarządowych i stowarzyszeń do działań ukierunkowanych na pozyskiwanie i przekazywanie potrzebującym żywności, odzieży, środków czystości oraz artykułów gospodarstwa domowego.
- ✓ Wspieranie i pomoc w rozwijaniu wolontariatu, jako formy pomocy na rzecz osób potrzebujących.

4. Cel szczegółowy

***Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności
i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa w gminie Staszów.***

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy Staszów.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.

- ✓ Stworzenie programu profilaktyczno–osłonowego dla mieszkańców mających trudności z regularnym płaceniem czynszu. Adresatami programu powinny zostać osoby i rodziny, które są lub mogą być zagrożone utratą mieszkania w związku z powstaniem zaległości czynszowych. Celem programu powinno być wypracowanie nawyku regulowania należności mieszkaniowych, wzrost zainteresowania zamianą mieszkań, a także zwiększenie płynności finansowej administratorów zasobu komunalnego.
- ✓ Wspieranie zatrudnienia wspomagane, które pozwoli umożliwić spłatę zaległego czynszu. Zatrudnienie mogłoby być realizowane w formie: prac społecznie – użytecznych, świadczenia prac na rzecz miasta, z którego dochód byłby przekazywany na pokrycie zaległości czynszowych (np. odśnieżanie, prace porządkowe, remontowe itp.), robót publicznych oraz prac interwencyjnych oraz prac w ramach spółdzielni socjalnej, w tym osiedlowych spółdzielni socjalnych.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i komunalnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

II. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci.

1. Cel szczegółowy

***Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny
z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych
i edukacyjnych.***

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym, edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, programy sportowo- rekreacyjne).

2. Cel szczegółowy

***Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich, umiejętności
przezwyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa
funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.***

Kierunki działań:

- ✓ Realizacja zadań ustawowych przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza w rodzinach znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz organizacji pozarządowych.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

III. CEL STRATEGICZNY

Redukowanie problemu uzależnień.

1. Cel szczegółowy

Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Kierunki działań:

- ✓ Rozwijanie edukacji publicznej mającej na celu informowanie o społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych skutkach związanych z używaniem alkoholu.
- ✓ Promowanie zdrowego stylu życia w trzeźwości i abstynencji.

2. Cel szczegółowy

Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu używaniu alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież oraz minimalizowanie zjawiska alkoholizmu i skutków jego nadużywania w gminie Staszów.

Kierunki działań:

- ✓ Wspieranie istniejących lokalnych programów mających na celu zintensyfikowanie działań profilaktycznych kontrolnych skierowanych na ograniczenie popytu na napoje alkoholowe.
- ✓ Wspieranie programów edukacyjnych skierowanych do rodziców mających na celu zaangażowanie ich w oddziaływania profilaktyczne wobec dzieci.
- ✓ Wspieranie programów profilaktyczno – interwencyjnych zaadresowanych do dzieci i młodzieży oraz do grup ryzyka.

- ✓ Upowszechnianie wiedzy o negatywnych skutkach zażywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych (akcje informacyjne, ulotki, plakaty, spotkania w szkołach z udziałem psychologów, terapeutów, pedagogów, przedstawicieli stowarzyszeń i fundacji zajmujących się problematyką uzależnień, na temat zagrożeń wynikających z uzależnień).
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych i współuzależnionych.
- ✓ Stały monitoring realizacji ustawy dotyczącej „profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi”.
- ✓ Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom osób uzależnionych od alkoholu.
- ✓ Praca socjalna mobilizująca do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione i współuzależnione.

3. Cel szczegółowy

Wprowadzenie zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym alkoholizmem.

Kierunki działań:

- ✓ Utrzymanie z ewentualnym rozszerzeniem oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
- ✓ Udzielanie wsparcia rodzinom osób dotkniętym alkoholizmem, a więc współuzależnionym.
- ✓ Ochrona rodzin dotkniętych alkoholizmem i jednocześnie zagrożonych przemocą.
- ✓ Objęcie dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym opieką pedagogiczno – psychologiczną.
- ✓ Udzielanie porad prawnych rodzinom z problemem alkoholowym.

IV. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych

1. Cel szczegółowy

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Staszów.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług adresowanych do osób starszych, niepełnosprawnych i z szeroko rozumianymi zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się osobami zależnymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

2. Cel szczegółowy

Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Staszów.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagającym przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak m.in. projekt systemu teleopieki, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie wolontariatu będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Staszów.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej i pracowników innych instytucji w zakresie wspierania osób starszych.
- ✓ Współpraca i wsparcie organizacji pozarządowych.

XI.1. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026.

I. CEL STRATEGICZNY: Integracja społeczna - przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność).

1. Cel szczegółowy: Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy
Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe
Organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji
pożytku publicznego

Źródła finansowania:
Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:
Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba kobiet/osób objętych pracą socjalną, liczba osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych.
- ✓ Wymiar finansowy i organizacyjny współdziałania Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie miasta, obejmującego m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń, kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych oraz innych programów i projektów aktywizacyjnych realizowanych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.
- ✓ Wymiar finansowy i organizacyjny współudziału w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

- ✓ Wymiar finansowy i organizacyjny współudziału w opracowaniu projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia.
- ✓ Wymiar finansowy i organizacyjny wspierania rozwoju ekonomii społecznej/liczba jednostek ekonomii społecznej powstałych na terenie miasta.

2. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny z celami strategicznymi i szczegółowymi
Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie
Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe
Organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów/projektów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową OPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.

- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

3. Cel szczegółowy: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa w gminie Staszów.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny z celami strategicznymi i szczegółowymi
Organizacje pozarządowe
Polski Czerwony Krzyż
Bank Żywności
Caritas
Placówki oświatowe
Służba zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Poziom zaspokojenia potrzeb do wysokości kryteriów ustawowych
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba wydanych paczek żywnościowych.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

4. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa w gminie Staszów.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy
Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Organizacje pozarządowe
Polski Czerwony Krzyż
Bank Żywności
Caritas
Placówki oświatowe
Służba zdrowia
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Komenda Powiatowa Policji ~~Policja~~

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba osób bezdomnych skierowanych do schronisk.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań komunalnych (w szczególności przeznaczonych dla lokatorów korzystających z umów o najem socjalny), chronionych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci.

1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy
Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:
Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:
Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zajęć, programów, projektów adresowanych do dzieci.
- ✓ Liczba uczestniczących dzieci.
- ✓ Liczba ofert zajęć sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.
- ✓ Liczba uczestników.
- ✓ Liczba zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży, kółek zainteresowania.
- ✓ Liczba uczestników zajęć.
- ✓ Liczba rozpowszechnionych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów, spotkań i wywiadówek dla rodziców.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich, umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordynator:

OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie
Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich
Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
Placówki oświatowe
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Staszowie

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba dzieci z rodzin objętych asystenturą.
- ✓ Liczba dziennych placówek wsparcia.
- ✓ Liczba uczestników dziennych placówek wsparcia.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych w obszarze wspierania.
- ✓ Liczba dzieci objętych pomocą psychologiczno – pedagogiczną.
- ✓ Liczba rodzin z obszaru wspierania objęta nadzorem kuratorskim.
- ✓ Liczba rodzin, którym przyznano pomoc finansową z tytułu występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych.

III. CEL STRATEGICZNY: Redukowanie problemu uzależnień.

1. Cel szczegółowy: Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Koordynator:

OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Placówki oświatowe
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Organizacje pozarządowe
Komenda Powiatowa Policji
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
Placówki Zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i spotkań, kampanii.
- ✓ Liczba programów, projektów i akcji adresowanych do dzieci i młodzieży.
- ✓ Liczba uczniów objętych działaniami w formie warsztatów, spotkań i pogadanek.

2. ***Cel szczegółowy: Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież oraz minimalizowanie zjawiska alkoholizmu i skutków jego nadużywania w gminie Staszów.***

Koordynator:

OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Placówki oświatowe
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Organizacje pozarządowe
Komenda Powiatowa Policji

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów, projektów z zakresu profilaktyki
- ✓ Środki ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi na działania profilaktyczne.
- ✓ Liczba inicjatyw społecznych.
- ✓ Liczba punktów sprzedaży alkoholu.
- ✓ Liczba koncesji na sprzedaż alkoholu.
- ✓ Wysokość środków uzyskanych ze sprzedaży napojów alkoholowych tzw. kapsłowe.
- ✓ Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego złożonych do GKRPA.
- ✓ Liczba grup wsparcia skierowana do osób uzależnionych i współuzależnionych
- ✓ Liczba wydanych opinii biegłych sądowych w zakresie uzależnienia od alkoholu.
- ✓ Liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego
- ✓ Liczba konsultacji udzielona w punkcie informacyjno - konsultacyjnym.

3. **Cel szczegółowy: Wprowadzenie zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym alkoholizmem.**

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy
Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Placówki oświatowe
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Organizacje pozarządowe
Komenda Powiatowa Policji

Źródła finansowania:
Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba udzielonych konsultacji terapeutycznych.
- ✓ Liczba udzielonych konsultacji prawnych.
- ✓ Liczba udzielonych konsultacji psychologicznych.
- ✓ Liczba odbytych warsztatów socjoterapeutycznych dla dzieci poza placówkami oświatowymi
- ✓ Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne realizowane w placówkach oświatowych.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy z tytułu przesłanki alkoholizm
- ✓ Liczba spotkań w ramach realizacji działań profilaktycznych.
- ✓ Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

IV. CEL STRATEGICZNY: Wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych.

1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Staszów.

Koordynator:

OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów/projektów
- ✓ Liczba osób objętych działaniami organizacji pozarządowych.
- ✓ Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób objętych usługami w ramach odrębnych programów.
- ✓ Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Liczba osób korzystających ze wsparcia w formie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.

2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Staszów.

Koordynator:
OPS Staszów

Realizatorzy

Rada Miejska w Staszowie
Burmistrz Miasta i Gminy w Staszowie
Urząd Miasta i Gminy w Staszowie
Jednostki organizacyjne Gminy, których zakres działań jest zbieżny
z celami strategicznymi i szczegółowymi
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Miasta i Gminy Staszów
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne

Czas realizacji:

Praca ciągła 2021-2026

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów/projektów.
- ✓ Liczba zrealizowanych świadczeń w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba zrealizowanych świadczeń w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej.
- ✓ Ilość zrealizowanych programów skierowanych do grup adresatów celu.

VII.2. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026.

Opracowana strategia umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Przyjęcie tego dokumentu uchwałą Rady Miejskiej w Staszowie umożliwi budowanie na terenie miasta zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych. Nie można pominąć faktu, że podstawowym warunkiem wdrażania Strategii jest dobra współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Staszów włączających się w realizację Strategii. Założono, że cele będą realizowane do 2026 roku. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. Strategię można, a nawet wydaje się konieczne jej modyfikowanie pod wpływem zmieniających się warunków.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- ✓ zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- ✓ przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ✓ ocenę osiągniętych rezultatów,
- ✓ ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian oraz gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Istotne znaczenie dla zobrazowania i zobiektywizowania zmian zachodzących na terenie miasta będzie miała również weryfikacja wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych celów Strategii. Właściwie dobrane wskaźniki ułatwiają proces monitoringu i czytelnie charakteryzują przemiany, dlatego przy ich definiowaniu należy wziąć pod uwagę następujące kryteria:

- ✓ mierzalność danych niezbędnych do wyliczenia wskaźnika (czy dane te są łatwo dostępne i czy ich zdobycie nie wiąże się z nadmiernymi kosztami),
- ✓ prostota w konstrukcji wskaźnika i łatwość jego interpretacji,
- ✓ przejrzystość prezentacji jako instrumentów monitorowania.

Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych, obszarach służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie w Staszowie, Komendy Powiatowej Policji w Staszowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Staszowie, ze sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie, sprawozdań z realizacji miejskich programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026* planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

Proponuje się przeprowadzić monitoring wskaźników, których nie zawiera Ocena Zasobów Pomocy Społecznej co 2 lata. Raport z monitoringu będzie przedłożony Burmistrzowi MiG Staszów w terminie do 30 czerwca 2023 r., 2025 r., 2027 r.

VIII. 3. Źródła finansowania.

Warunkiem realizacji celów zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021–2026* jest jej finansowanie oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych działań i projektów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- ✓ budżet Miasta i Gminy Staszów,
- ✓ budżet Wojewody,
- ✓ budżet Samorządu Województwa,
- ✓ Fundusz Pracy,
- ✓ projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- ✓ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ✓ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- ✓ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.
- ✓ dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 181 oraz dochody z opłat określonych w art. 111 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Konstruując ramy finanse dla budowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021–2026* przyjęto jako odniesienie wydatki w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina; z okresu lat 2017-2020.

➤ **Dział 801 – oświata i wychowanie - obejmuję następujące rozdziały:**

- ✓ 80101 Szkoły podstawowe
- ✓ 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych
- ✓ 80104 Przedszkola
- ✓ 80110 Gimnazja

- ✓ 80113 Dowożenie uczniów do szkół
- ✓ 80114 Zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół
- ✓ 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- ✓ 80148 Stołówki szkolne i przedszkolne
- ✓ 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
- ✓ 80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych
- ✓ 80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych
- ✓ 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych
- ✓ 80195 Pozostała działalność

➤ **Dział 851 – ochrona zdrowia - obejmuję następujące rozdziały:**

- ✓ 85111 Szpitale ogólne
- ✓ 85153 Zwalczanie narkomanii
- ✓ 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
- ✓ 85158 Izby wytrzeźwień
- ✓ 85195 Pozostała działalność

➤ **Dział 852 – pomoc społeczna - obejmuję następujące rozdziały:**

- ✓ 85201 Placówki opiekuńczo-wychowawcze
- ✓ 85202 Domy pomocy społecznej
- ✓ 85203 Ośrodki wsparcia
- ✓ 85204 Rodziny zastępcze

- ✓ 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ✓ 85206 Wspieranie rodziny
- ✓ 85211 Świadczenie wychowawcze
- ✓ 85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
- ✓ 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej
- ✓ 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe
- ✓ 85215 Dodatki mieszkaniowe
- ✓ 85216 Zasiłki stałe
- ✓ 85219 Ośrodki pomocy społecznej
- ✓ 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej
- ✓ 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- ✓ 85230 Pomoc w zakresie dożywiania
- ✓ 85295 Pozostała działalność

➤ **Dział 854 - edukacyjna opieka wychowawcza - obejmuje następujące rozdziały:**

- ✓ 85401 Świetlice szkolne
- ✓ 85404 Wspieranie rodziny
- ✓ 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
- ✓ 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym

➤ **Dział 855 – rodzina - obejmuje następujące rozdziały:**

- ✓ 85501 Świadczenie wychowawcze
- ✓ 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
- ✓ 85503 Karta Dużej Rodziny
- ✓ 85504 Wspieranie rodziny
- ✓ 85505 Tworzenie i funkcjonowanie żłobków
- ✓ 85508 Rodziny zastępcze

- ✓ 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- ✓ 85595 Pozostała działalność

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2021-2026, które służyć będą realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021–2026* uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Średnioroczny wzrost wydatków gminy Staszów w powyższych działach w okresie od 2017 do 2020 roku wyniósł 12,0% (r/r). Szczegółowe dane za lata 2017-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela 15. Wydatki miasta i gminy Staszów w latach 2017 – 2020 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Wydatki po zmianach w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855	Zmiana (r/r)
	kwota w zł	(%)
2017	66 745 886,00 zł	x
2018	70 618 555,00 zł	0,06
2019	78 316 773,00 zł	0,11
2020	86 574 076,00 zł	0,11
średnia	75 563 822,50 zł	0,27

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione czynniki, jak również niestabilną dynamikę wzrostu planu wydatków w obszarze analizowanych działów, zredukowano prognozowany wskaźnik wzrostu wydatków do poziomu 2,5% rocznie w latach 2021 - 2026. Estymowana wielkość środków publicznych w tym okresie, w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, została zaprezentowana w poniższej tabeli. Jako bazowy przyjęto plan finansowy na 2020 rok. Realizacja zadań wynikających ze *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021–2026* finansowana będzie z budżetu miasta i gminy Staszów do wysokości środków finansowych zaplanowany na ten cel w danym roku budżetowym.

Tabela 16. Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Prognozowane wydatki w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855
	kwota w zł
2020	86 574 076,00 zł
2021	88 738 427,90 zł
2022	90 956 888,60 zł
2023	93 230 810,81 zł
2024	95 561 581,08 zł
2025	97 950 620,61 zł
2026	100 399 386,13 zł

Spis wykresów:

Rysunek 1. Położenie Gminy Staszów.....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Staszów na przestrzeni lat 1995 – 2019 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Staszowie).	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w gminie Staszów w latach 2010 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Staszów w latach 2010-2019. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Liczba mieszkań na terenie gminy Staszów w latach 2011 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).	28
Rysunek 6. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Staszów w latach 2011 – 2020 (źródło: opracowanie własne, dane GUS).....	40
Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w 2020 roku. (Opracowanie na podstawie danych OPS Staszów).....	58
Rysunek 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2014 - 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Staszowie).....	59
Rysunek 9. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Staszów?	71
Rysunek 10. Czy gmina Staszów jest dobrym miejscem do życia?	72
Rysunek 11. Które z podejmowanych działań / obszarów przynoszą Pani/Pana zdaniem najmniej zadowalające efekty?	76
Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów.	77
Rysunek 13. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów?	77
Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Staszów. ...	78
Rysunek 15. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane na terenie gminy Staszów?	79
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Staszów.	79
Rysunek 17. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz osób starszych, realizowane na terenie gminy Staszów?	80
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.	81
Rysunek 19. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie gminy Staszów?.....	81
Rysunek 20. Jaka jest Pani/Pana zdaniem skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, tzw. dopalacze, inne) w gminie Staszów?	82
Rysunek 21. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu i narkotyków przez osoby dorosłe na terenie gminy Staszów jest?	83

Rysunek 22. Czy Pani/Pana zdaniem spożycie alkoholu przez młodzież na terenie gminy Staszów jest?	83
Rysunek 23. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?	84
Rysunek 24. Sprawcy przemocy w rodzinie w gminie Staszów.	85
Rysunek 25. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?	85
Rysunek 26. Ofiary przemocy w rodzinie w gminie Staszów.	86
Rysunek 27. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?	87
Rysunek 28. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.	88
Rysunek 29. Jakie Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?	89
Rysunek 30. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?	91
Rysunek 31. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?	91
Rysunek 32. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?	92
Rysunek 33. Proszę powiedzieć, czy gdyby ktoś z Pani/Pana bliskich miał problemy z przemocą wiedział(a)by Pan/Pani gdzie szukać pomocy?	93
Rysunek 34. Gdzie powinna udać się po pomoc osoba doświadczająca przemocy?	94
Rysunek 35. Czy słyszał(a) Pani/Pan o Zespole Interdyscyplinarnym Gminy Staszów?	94
Rysunek 36. Jak Pan/Pani ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów przemocy na terenie Gminy Staszów?	95
Rysunek 37. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?	96
Rysunek 38. Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek świadkiem agresji na terenie szkoły lub w jej obrębie?	97
Rysunek 39. Czy kiedykolwiek na terenie szkoły lub jej obrębie byłeś/aś ofiarą agresji?	97
Rysunek 40. Z czyjej strony spotkałeś (-ałaś) się z agresją?	98
Rysunek 41. Z jakimi zachowaniami agresywnymi zetknąłeś/zetknęłaś się w ciągu ostatnich 6 miesięcy w Twojej szkole?	99
Rysunek 42. Kogo najczęściej informujesz, kiedy doświadczasz przemocy?	99
Rysunek 43. Jakie środki zaradcze podejmowane są w Twojej szkole, aby zapobiec zachowaniom agresywnym?	100
Rysunek 44. Czy spotykasz się z przemocą ze strony uczniów poza terenem szkoły?	101
Rysunek 45. Czy spotykałeś się z przemocą ze strony innych osób poza terenem szkoły?	101
Rysunek 46. Jeśli spotkałeś się z przemocą ze strony innych osób to jakiego rodzaju była to przemoc?	102
Rysunek 47. Czy doświadczyłeś/aś przemocy w sieci (np. w postaci wulgarnego wyzywania, poniżania, zastraszania, ośmieszania)?	102
Rysunek 48. Jakiego rodzaju była to forma cyberprzemocy?	103
Rysunek 49. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	104
Rysunek 50. Jak często grasz w gry komputerowe?	105

<i>Rysunek 51. Jak często korzystasz z Internetu dla przyjemności?</i>	<i>105</i>
<i>Rysunek 52. Jak często korzystasz z portali społecznościowych (Facebook, Instagram, Snapchat, Twitter itp.)?</i>	<i>106</i>
<i>Rysunek 53. Jak często aktywnie uprawiasz sport?</i>	<i>106</i>
<i>Rysunek 54. Jak często czytasz książki?.....</i>	<i>107</i>
<i>Rysunek 55. Jak często wychodzisz z przyjaciółmi wieczorem (do dyskoteki, kawiarni itp.)?</i>	<i>108</i>
<i>Rysunek 56. Jak często uprawiasz inne hobby?</i>	<i>108</i>
<i>Rysunek 57. Jak często grasz na automatach do gry (takich, na których można wygrać pieniądze)?</i>	<i>109</i>
<i>Rysunek 58. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?</i>	<i>110</i>
<i>Rysunek 59. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?</i>	<i>110</i>
<i>Rysunek 60. Ile razy (jeśli w ogóle) w życiu zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.</i>	<i>111</i>
<i>Rysunek 61. Miejsce spożywania alkoholu.</i>	<i>112</i>
<i>Rysunek 62. Wypicie 5 lub więcej drinków z rzędu w czasie ostatnich 30 dni.</i>	<i>113</i>
<i>Rysunek 63. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką. W życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w ciągu ostatnich 30 dni.</i>	<i>113</i>
<i>Rysunek 64. Czy na terenie gminy Staszów występuje problem uzależnienia od narkotyków, dopalaczy wśród młodzieży?.....</i>	<i>114</i>
<i>Rysunek 65. Czy próbowałeś/próbowałaś kiedykolwiek narkotyków lub dopalaczy?.....</i>	<i>114</i>

Spis tabel:

<i>Tabela 1. Ludność gminy Staszów oraz województwa świętokrzyskiego według kategorii na koniec 2019 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 4. Branże i liczba podmiotów w gminie Staszów na dzień 31.12.2020 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 5. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej - stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 6. Liczba osób zaproszonych na posiedzenie komisji (w związku z wpłynięciem do komisji wniosków), liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych, liczba spraw skierowanych do Sądu w latach 2017 – 2020.....</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 7. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2014 – 2019 (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS Staszów)</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2014 – 2019 (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej OPS Staszów)</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Staszów w latach 2016 – 2019. (źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie).....</i>	<i>69</i>
<i>Tabela 10. Ocena warunków życia w gminie Staszów pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.</i>	<i>73</i>
<i>Tabela 11. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.</i>	<i>74</i>
<i>Tabela 12. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.....</i>	<i>75</i>
<i>Tabela 13. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?</i>	<i>90</i>
<i>Tabela 14. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów.</i>	<i>115</i>
<i>Tabela 15. Wydatki miasta i gminy Staszów w latach 2017 – 2020 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.</i>	<i>144</i>
<i>Tabela 16. Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021– 2026 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.</i>	<i>145</i>